Cena egz. 20 groszy

12 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Do „Dziennika“ dołączamy co tydzień: Tygodnik Sportowy i Dodatek powieściowy. Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 4—7 po południu. Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 5. Przedstawicielstwa: w Toruniu, ul. Mostowa 17 — w Grudziądzu, ul. Toruńska 22 w Inowrocławiu, Król. Jadwigi 16 w Gdyni, Skwer Kościuszki 24, I. ptr.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 2.95 zł. miesięcznie 8.85 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.34 zł. miesięcznie, 10.00 zł. kwartalnie. Pod opaską: w Polsce 6.95 zł., zagranicę 9.25 zł. miesięcznie. Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 12/14. Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.

Telefony: Nr zbiorowy 2650 (trzy przewody) — Oddział w Bydgoszczy 1299. | Założyciel Jan Teska. | Telefony Przedstaw.: Toruń 1546, Grudziądz 1294, Gdynia 1460, Inowrocław 637

Numer 74 | BYDGOSZCZ, czwartek dnia 31 marca 1938 r. | Rok XXXII.

Można od narodu żądać wiele...

W ostatniej swej mowie marszałek Śmigły Rydz wyraził radość, że cały naród zjednoczył się w chwili, kiedy sprawa litewska stanęła na ostrzu noża. Znaczy to według niego, że „w głębi duszy szerokich warstw tkwi głębokie i silne poczucie, że gdy trzeba wykonać wielki i trudny obowiązek, to go wykona tylko naród jednością silny".

Tak jest i to wszyscy rozumieją, a próba ostatnich dni dowiodła tylko, że walki partyjne i różnice poglądów w niczym nie osłabiają siły narodu. Wielkie momenty dziejowe zawsze go jednoczą, a wielkie cele również. Chodzi tylko o to, aby te cele jasno były narodowi ukazane i nie przysłonięte mgłą działań pewnych małych ugrupowań, które sobie przywłaszczają prawo dysponowania losem narodu i na swój sposób tworzą jedność narodową.

* * *

Jak z naszego stanowiska przedstawia się możliwość wykrzesania największego zasobu sił z szerokich mas narodu polskiego, o tym — w nawiązaniu do znanej mowy Prezydenta Rzeczypospolitej — pisze znany Czytelnikom naszym autor — Przemysław Mariański co następuje:

Byłoby wysoce nie na miejscu, by przemówienia Prezydenta miały stać się przedmiotem dyskusji politycznej, mogą one natomiast i powinny nawet pobudzić słuchacza do pewnych zastanowień się nad sprawami dobra Rzplitej.

O dobro Rzplitej Polskiej były zatroskane wszystkie rządy tak przedmajowe jak i pomajowe, były zatroskane w równy (niezupełnie) sposób, tak jedne jak i drugie rządy. Których zaś rządów troski o jedno i to samo dobro miały więcej realnych skutków, to rzecz, podlegająca dyskusji.

Zwolennicy stanu politycznego przed majem będą się na ten temat kłócić z zwolennikami stanu politycznego po maju 1926. Ta kłótnia, jeżeli nie w aktualnej polityce, to w każdym razie wśród przyszłych historyków trwać będzie długo, tak samo, jak do dnia dzisiejszego trwa kłótnia w sprawie wyjaśnienia przyczyn upadku Rzplitej dawnej.

Pan Prezydent w swej mowie kierował się względem na dobro Rzeczypospolitej. Co w danym wypadku jest dobrem państwa i zarazem koniecznością państwową, nie jest wcale tak łatwo ustalić. Dobra Rzplitej nie tworzą same dobre i szlachetne intencje, chęci i myśli wobec tejże Rzplitej, lecz stanowi je to dobro, które jest zgodne z prawdą polityczną. Do prawdy politycznej nie dochodzi się znowu wyłącznie po drodze większej czy mniejszej miłości Ojczyzny, lecz po drodze mądrości politycznej. Niestety dziś w polityce mówi się tylko o ludziach uczciwych, mocnych, potężnych, a zapomina się o ludziach mądrych. Cnotę mądrości politycznej nie jest łatwo zdobyć, w równej mierze może ją zdobyć tak człowiek akademicko wykształcony jak człowiek bez tego wykształcenia. Pogląd, jakoby mądrym politykiem mógł być tylko człowiek wykształcony akademicko, jest zgoła błędny.

Naród polski mądrych polityków ma bardzo wielu. Tłumaczy się to tym, że polityka była umiłowanym zawodem Polski szlacheckiej. Ustrój dawnej Rzplitej sprzyjał rozwojowi talentów politycznych. Dzisiejszy ustrój zabija wprost talenty polityczne. Powoli staniemy się surową i bezwładną masą, która będzie **przedmiotem** polityki, lecz. która nie będzie tworzyć polityki. Jeżeli chodzi o polskie dziś polityczne, to **najsilniejszymi formami politycznego myślenia są przejęte warstwy włościańskie i robotnicze.** Polska inteligencja miejska na ogół nie grzeszy zbyt wielką inteligencją polityczną. Z zebrań politycznych Stronnictwa Narodowego to jasno wynika.

Siła polityczna Stronnictwa Ludowego jest ogromna. Obok Stronnictwa Ludowego wybija się jako druga siła polityczna Stronnictwo Pracy. Wobec Stronnictwa Ludowego ma S. P. tę zaletę, że nie łączy swej siły z pewną stanowczością. Po jakiej drodze teraz na podstawie tych przesłanek

(Ciąg dalszy na str. 2)

Czy będzie „zmiana warty“?

Min. Poniatowski jako premier ma się dogadać z chłopami.

Warszawa, 30. 3. (Tel. wł.). Wczoraj senat zakończył całkowicie swe prace. W czwartek odbędzie się ostatnie posiedzenie sejmu. **Izby ustawodawcze rozstają się z rządem w całkowitej zgodzie i zupełnej harmonii.** Świadczy o tym dziękczynne przemówienie marszałka senatu p. Prystora, który bardzo serdecznie odniósł się do urzędującego premiera gen. Sławoj-Składkowskiego. Rząd więc wychodzi z sesji budżetowej Izb nie tylko że nie osłabiony, ale wzmocniony. W tych warunkach liczyć by należało, że **wiosennej t. zw. „zmiany warty“ w tym roku nie będzie, że premier Składkowski pozostanie nadal sternikiem nawy rządowej i to wbrew własnej woli,** gdyż sam naprawdę chciałby już odejść, o czym niejednokrotnie mówił w sejmie.

Tymczasem reżim wygrywa na przetrwanie, **aby tylko przepchnąć w spokoju z miesiąca na miesiąc.** W tych warunkach gen. Składkowski, cieszący się również zaufaniem sfer legionowych, co dziś nabiera szczególnego znaczenia, jako szef rządu jest nadal bardzo pożądany. Sprawa się wikła o tyle, że premier chciałby naprawdę wypocząć. Przed dwoma laty wybrał się na patrol, który przedłuża się niepomiernie. Ze względów zdrowotnych pan premier chciałby zdjąć ze siebie nadmierny ciężar, jak sam mówi, że **chce dwa miesiące, aby móc odpocząć i wyspać się.** W kołach politycznych mówi się więc, że zanim premier wyjedzie na dłuższy wypoczynek nastąpią zmiany w rządzie. Z jednej strony wysuwa się tę okoliczność, że **na czele rządu musiałby stanąć człowiek, mający 100% zaufanie sfer legionowych.** Z drugiej strony podkreśla się ten oto moment, że Pan Prezydent w swym ostatnim przemówieniu, które nosiło nawet pewien charakter orędzia, wysunął na czoło zagadnień w Polsce sprawy wsi. **Takim człowiekiem, który ma na tym odcinku pracy pełne zaufanie Pana Prezydenta jest minister rolnictwa p. Poniatowski, to też mówi się, że gdyby w połowie maja nastąpiła zmiana rządu, to premierem zostałby p. Poniatowski,** który też, nie czekając na zakończenie sesji parlamentarnej, na załatwienie przez sejm m. in. sprawy [illegible]ju, która go tak bardzo interesowała, wyjechał na dłuższy wypoczynek. [illegible]ry decydujące liczą się również z tym, że może byłemu „Wyzwoleńcowi“, stojącemu obecnie twardo na gruncie reżimu, min. Poniatowskiemu **uda się dogadać z chłopami tak,** aby zgodę osiągnąć i nic nie ustąpić ze stanowiska zainteresowań i osiągnięć rządów pomajowych.

Tak więc, **jeśliby miały nastąpić zmiany w rządzie, to będą one dokonane w czasie do dnia 15 maja.** (T)

Poseł Charwat przybył do Kowna.

Ludność zachowywała się spokojnie.

Kowno, 30. 3. (PAT) Wczoraj przybył do Kowna o godz. 19 **pierwszy poseł R. P. p. Franciszek Charwat z małżonką w towarzystwie sekretarza poselstwa Załęskiego i attaché poselstwa p. Dziarczykowskiego.**

Do granicy litewskiej odprowadzony został p. minister przez dowódcę odcinka KOP'u i przez pp. starostów Augustowskiego i Suwalskiego.

Na granicy p. minister Charwat został powitany przez wyższych urzędników litewskiego ministerstwa spraw wewnętrznych oraz przedstawicieli lokalnych władz administracyjnych powiatu mariampolskiego. W imieniu rządu litewskiego powitał p. ministra starosta powiatu mariampolskiego.

Po obu stronach granicy można było zauważyć **przyspieszone prace nad przeprowadzeniem linii telefonicznej i telegraficznej.**

Przedstawiciele władz litewskich towarzyszyli p. ministrowi aż do Kowna.

W ciągu podróży panował wzorowy porządek. Ludność przyjęła przejazd p. ministra z życzliwym zaciekawieniem. Bardzo miłe spotkanie i powitanie zgotowano ministrowi **w mieście Kalwaria.**

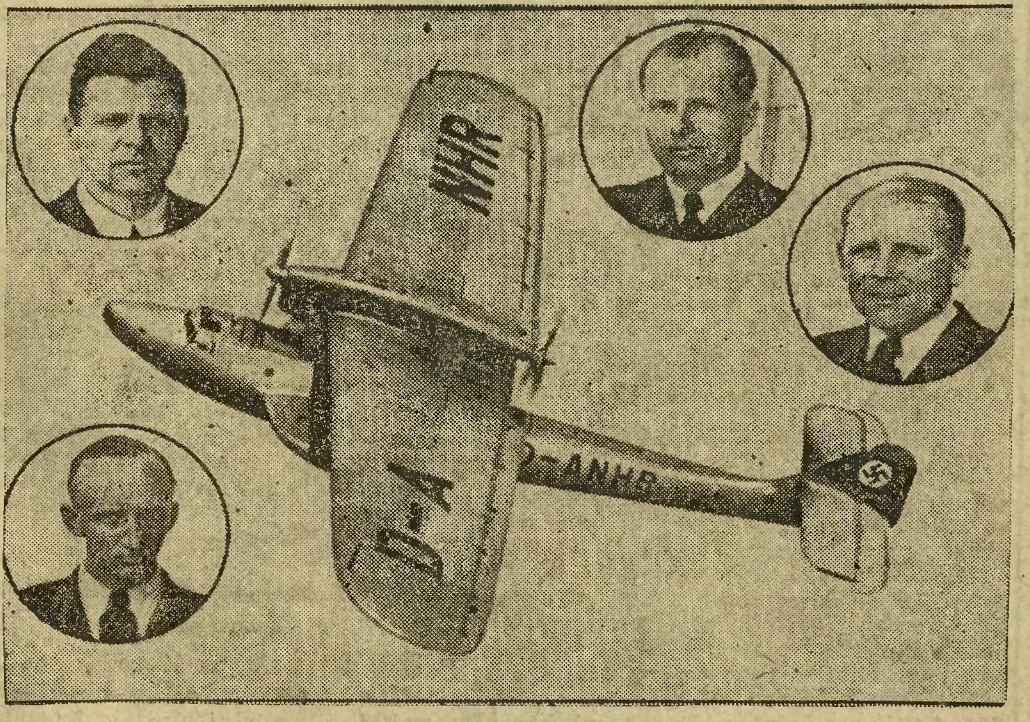
Min. Charwat z towarzyszącymi mu osobami przybył do Kowna około godz. 19-ej i zamieszkał w hotelu Metropol, gdzie tymczasowo mieści się poselstwo R. P.

Po pożegnaniu się z towarzyszącymi p. ministrowi przedstawicielami władz litewskich, poseł Charwat udał się do swoich apartamentów.

W apartamentach swych min. Charwat przyjął szefa protokółu litewskiego M. S. Z. **Girdwojnisa,** który powitał p. ministra w imieniu rządu i w imieniu ministra spr. zagr. Lozorajtisa.

Ludność Kowna przyjęła przyjazd min. Charwata **w sposób poprawny i uprzejmy.**

Niemiecki samolot nad Atlantykiem.

Na zdjęciu samolot niemiecki „Do 18 D — ANHR", który z wybrzeża Anglii przeleciał przez Atlantyk do Ameryki Południowej i pobił dotychczasowy rekord długości lotu Włocha Stoppaniego. W kółkach załoga zwycięskiego samolotu.

Poseł Skirpa w Warszawie.

Warszawa, 30. 3. (PAT) Wczoraj o godz. 22,18 przybył do Warszawy pociągiem **pierwszy poseł litewski płk. Kazimierz Skirpa.** Posła Skirpę powitał na dworcu radca M. S. Z. p. Bohdan Kościałkowski.

Po powitaniu poseł Skirpa odjechał do przygotowanych apartamentów w hotelu Europejskim.

Z pos. Skirpą przybył do Warszawy radca poselstwa litewskiego Trimakas.

(Pos. Skirpa przejeżdżał do Warszawy przez Pomorze, jadąc z Berlina via Tczew — red.).

Urzędowe potępienie nie zmienia faktu

Ryga, 30. 3. (PAT) Z Kowna donoszą: Urzędowa „Lietuwos Aidas“ ostro **potępia fakt wybicia szyb w księgarni polskiej w Kownie.**

Pismo podkreśla, że wybryki te są godne napiętnowania i zostały wykonane przez niepoczytalne idywidua. Policja **wszczęła energiczne dochodzenie** (które do niczego nie doprowadzą... Oto jak Kowno się zachowuje! — red.).

———::———

„Heil Hitler“ — kardynała Innitzera.

Wiedeń, 30. 3. (PAT). Prasa tutejsza zamieszcza facsimile listu episkopatu austriackiego, wzywający katolików do głosowania na korzyść plebiscytu. Zwraca uwagę fakt, że **kardynał Innitzer dopisał własnoręcznie przed swoim podpisem na liście episkopatu słowa: „Und Heil Hitler“.**

Dwa korpusy austriackie.

Berlin, 30. 3. (PAT). Proces wcielania związkowej armii austriackiej do sił zbrojnych Rzeszy zakończony zostanie w dn. 1-go kwietnia. W tym dniu utworzone zostanie dowództwo grupy 5 (Wiedeń), w skład której wejdzie **17 korpus armii (Wiedeń) i 18** korpus armii (Salzburg)

Można od narodu żądać wiele...

(Ciąg dalszy).

winna kroczyć polska mądrość polityczna, by dojść do realizacji dobra Rzplitej? Mądry polityk winien umieć zużytkować siły polityczne ugrupowań politycznych, by w ten sposób urzeczywistniać dobro Rzplitej, jako konieczność państwową, mając nieustannie na uwadze, że państwo jest przede wszystkim **wielkością** nawskroś polityczną, a politycznej siły nie wytwarza się ani uchwaleniem choćby najlepszej konstytucji, ani angażowaniem wojska w czynnej polityce codziennej ani powołaniem drogą autorytetu do życia jakiegoś obozu politycznego. Siła polityczna **przeciwnie** wytwarza się spontanicznie, czyli samorzutnie z politycznych dołów, jeżeli naród jest duchowo i moralnie zdrowy i posiada w dostatecznej mierze instynkt samozachowawczy.

Naród polski dzięki Bogu ma w wysokim stopniu ten instynkt zachowawczy. Ale ma prócz tego jeszcze o wiele więcej. Ma swoją jasno skrystalizowaną wolę polityczną w najszerszych i nawet w najniższych warstwach społecznych... I ma nie tylko swoją wolę polityczną, ma także swoją jasno określoną myśl polityczną, ma konkretny obraz tego, co nazwiemy dobrem Rzplitej jako konieczność państwową. Tym najszerszym masom narodu polskiego już nie potrzeba dziś schlebiać, by je pozyskać dla siebie, i nie potrzeba się nie przeciwstawiać, by je sobie podbić, ale jedynie i wyłącznie z nimi trzeba się dzielić odpowiedzialnością za losy Rzplitej, jak i dzielić się z nimi trzeba władzą polityczną. Na przykładzie niepopularności ministra Poniatowskiego wśród mas włościańskich jasno widać, że nie praca **dla** włościaństwa dziś popłaca, ale tylko praca z włościaństwem.

Ma tą polska demokracja wielkiego orędownika w osobie Paderewskiego, ma swoich potężnych bojowników, spośród których przywódca polskich robotników nie ulegających duchowi socjalistycznemu Karol Popiel jest postacią znakomitą, który zawsze gotów przyznać rację nawet swoim najzaciętszym przeciwnikom wszędzie tam, gdzie oni rację mają, ma ich w założycielu „Dziennika Bydgoskiego", który zawsze oddawał cześć tym, którym cześć się należy. Ta polska demokracja przemówi na zjeździe w Toruniu do Pomorzan. Jako Pomorzanin przeświadczony jestem, że moi ziomkowie zrozumieją właściwy język polityczny, gdyż nie umieją naginać karku wobec „krzyżackiej zawieruchy" nie ugną go i wobec tych, co obcą głoszą ewangelię polityczną nam Polakom. Błękitny generał jest symbolem błękitu ich morza. Jest wyrazem ich wiary religijnej i wiary politycznej.

Dla tej Polskiej Demokracji, Polska jest więcej warta, niż darowane małorolnym siewniki, niż sytość żołądków obywateli polskich. Polska Demokracja — to nie front ludowy, to nie front zielony, lecz to duchowa postawa „człowieka wolnego na ziemi wolnej", to człowiek moralny w polityce moralnej, to państwo obywatelskie a nie zwierzchnicze czy urzędnicze, to nie pańskość i nie chamskość, ale to polskość wyzwalająca samą siebie i wyzwalająca obcych. Polska demokracja — to chrystianizacja nie tylko Polski, ale całej Europy, to historyczna polska racja stanu, to dobro Rzplitej, to polska konieczność państwowa.

W takim klimacie politycznym zawsze jest dobro Rzeczypospolitej i konieczność państwowa nie realizowanie ducha i litery konstytucji, ale jedyna i wyłączna wola i myśl polityczna najbardziej politycznych ugrupowań, zmierzających do brania odpowiedzialności za Rzplitą na barki polityczne myślącego narodu i do wytworzenia **Polskiej Demokracji Zjednoczonej**.

Wszelka inna myśl i wola polityczna, to efemeryda czyli żyjątkotrwałe. Tylko Zjednoczona Polska Demokracja, oparta o światopogląd chrześcijański, której ostoją są szerokie warstwy włościańskie (robotnik jest mu najbliższy) ma styl wielkości i zrozumiałą rzeczą jest, że dla tego własnie stylu łatwo nie przychodzi nawet umierać. Tylko ta demokracja polska zdoła przeciwstawić się skutecznie niebezpieczeństwu tak germańskiemu jak moskiewskiemu, które nad Polską wisi.

Przemysław Mariański.

Bolszewicki strajk w Paryżu trwa.

Paryż, 30. 3. (PAT). W sytuacji strajkowej w przemyśle metalurgicznym Paryża nie zaszły żadne zmiany, mimo gorączkowych narad i konferencyj, koncentrujących się w dalszym ciągu w prezydium rady ministrów. 9 największych zakładów metalurgicznych, obejmujących **30.000 robotników, w dalszym ciągu jest obsadzonych przez strajkujących.** Dotychczas władze nie zanotowały żadnych poważniejszych incydentów.

Senat skończył obrady.

Żydzi, którzy przynoszą wstyd Polsce nie będą się mogli zasłaniać polskim paszportem.

(Od własnego sprawozdawcy parlamentarnego).

Warszawa, 30. 3.

Wczorajsze posiedzenie senatu było ostatnim posiedzeniem w sesji budżetowej. Załatwiono liczne ustawy, przyjęte uprzednio przez sejm, bez zmian zasadniczych.

Do ważniejszych ustaw należy projekt ustawy o zmianie granic wojew. białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego, nowela do rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o KKO, wreszcie **ustawa o pozbawieniu obywatelstwa.**

Ustawa ta wywołała szerszą dyskusję. Referent sen. Siudowski stwierdza, że **poza granicą państwa znajdują się osoby, które posiadają paszporty polskie i szkodzą państwu polskiemu wrogą agitacją, będąc na usługach obcych czynników.** Są i tacy, którzy obrali teren zagraniczny, jako teren swojej niemoralnej działalności, poniżając etykę obywatela. **W interesie wychodźtwa leży uwolnienie się od szkodliwego balastu.** Referent proponuje przyjęcie ustawy w brzmieniu sejmowym.

Sen. Decykiewicz (ukrainiec) uważa, że ustawa ma wszelkie cechy ujemne ustawy okolicznościowej i zrobionej na kolanie.

Sen. Trockenheim (żyd) domaga się, aby wprowadzić do ustawy czynnik sądowy.

Żydzi za granicą przynoszą wstyd Polsce.

Sen. Barański odpiera zarzuty przedmówców przeciwko ustawie oświadczając:

„Mówił pan o tych obywatelach polskich - żydach, którzy za granicą modlą się 3 Maja o pomyślność dla Polski. Ale **przypomnę, choć nie jestem antysemitą, Argentynę i Brazylię, gdzie obywatele polscy, znanej panu narodowości, nic przynoszą nam nic poza wstydem, zajmując się utrzymaniem domów publicznych.** Zgódźmy się też, że jest tak, iż jak jest wygodniej, to wtedy wielu obywateli polskich za granicą przyznaje się do polskości, nie mówi zaś o tym wtedy, kiedy to nie jest wygodne, ale na wszelki tylko wypadek zachowuje paszport polski.

Ustawa jest wywołana potrzebą samoobrony ze strony państwa. Niech się wszystkie śmiecie, którym Polska jest obojętna, pod polskość nie podszywają. (Huczne oklaski).

Po przemówieniu referenta, ustawę przyjęto w brzmieniu sejmowym.

Następnie przyjęto **ustawę o wspólnotach gruntowych, ustawę o dodatkowych kredytach i ulgach inwestycyjnych — przyjęte poprzednio przez sejm.**

Marsz. Prystor chwali rząd.

W zakończeniu zabrał głos marszałek sen. Prystor. Oświadczył on, co następuje: „Dzisiejsze posiedzenie jest ostatnim posiedzeniem w tej sesji. Wobec zakończenia prac, pragnę w imieniu Izby **wyrazić podziękowanie wszystkim, którzy w naszych pracach brali udział, w szczególności rządowi z panem prezesem rady ministrów na czele** (oklaski), panu prezesowi NIK (oklaski), a także tym panom senatorom, którzy szczególnie duży trud wzięli na siebie. Życzę Panom z okazji nadchodzących **świąt Wielkiejnocy** dobrych i **spokojnych** świąt".

Oświadczenie pana marszałka Prystora było żywo omawiane w kuluarach.

Z oświadczenia tego wnioskować można, że **stosunki między rządem a senatem, które nie zawsze układały się pomyślnie, obecnie nie pozostawiają nic do życzenia.** (R)

Sejm na ostatnim posiedzeniu

uchwali zniesienie ordynacji rodowych.

Warszawa, 30. 3. (Tel. wł.). Na czwartek 31 bm. marszałek sejmu wyznaczył ostatnie w bież. sesji plenarne posiedzenie. Na posiedzeniu tym w pierwszym czytaniu **zostaną odesłane do komisji projekty ustaw, złożone przez rząd i posłów.** M. in. znajduje się projekt pos. Budzyńskiego o zwalczaniu masonerii. Poza tym na porządku dziennym znajdują się **poprawki senatu do ustawy o ustroju adwokatury** oraz sprawozdanie komisji prawniczej o projekcie ustawy, złożonym przed dwoma laty przez wicemarszałka Miedzińskiego w sprawie **zniesienia ordynacji rodowych.**

Na podstawie tej ustawy wszystkie ordynacje rodowe zostają zniesione, a majątek ordynacji staje się z chwilą jej zniesienia **własnością ostatniego posiadacza ordynacji.** Osoba, która w chwili śmierci ostatniego posiadacza ordynacji byłaby na mocy statutu ordynacji powołana do jej objęcia, otrzyma tytułem odszkodowania równowartość 1/5 części majątku. **Zniesienie ordynacji, utworzonych aktami ustawodawczymi państwa polskiego sprzed 1795 r., bądź ordynacyj, z którymi są związane instytucje o szerszym znaczeniu dla kultury narodowej, jak: muzea, szkoły itd. może nastąpić tylko na mocy osobnego aktu ustawodawczego.**

* * *

Do ordynacyj tych należą: Gołuchów (ks. Czartoryskich), Opinogóra (hr. Krasińskich), Przeworsk (ks. Lubomirskich), Sieniawa (ks. Czartoryskich), Zamość (hr. Zamojskich). Należy przypomnieć, że projekt tej ustawy wniesiony już przed dwoma laty nie dochodził nigdy do plenum sejmu, a obecnie wstawiony na porządku dziennym ostatniego posiedzenia sejmu **nie otrzyma znowu mocy prawnej, gdyż sesja zostaje zamknięta i senat nie zdoła jej załatwić.** (R)

Czerwona Hiszpania załamuje się.

Dalszy marsz białych ku zwycięstwu.

Barcelona, 30. 3. (PAT) Ministerstwo obrony narodowej stwierdza, że powstańcy **zajęli Barbastro i przekroczyli w dwóch miejscach rzekę Cinca.** Na odcinku Frago toczą się walki na lewym brzegu rzeki Cinca. Powstańczy lotnicy **bombardowali rano Lerida.** Nad miastem strącono trzy powstańcze samoloty, trzy dalsze zaś nad Albacete.

Salamanka, 30. 3. (PAT) Główna kwatera wojskowa komunikuje: Na odcinku Albarracin odparliśmy ataki nieprzyjaciela. Na froncie aragońskim posuwamy się stale naprzód. Na prawym skrzydle **zająliśmy drogę do La Mosaga** i wzgórza na północnym zachodzie. Nieprzyjaciel próbował przejść do przeciwnatarcia, lecz został zmuszony do odwrotu i pozostawił przeszło 200 zabitych. Na odcinku Caspe przełamaliśmy opór nieprzyjaciela i rozbiliśmy czerwoną brygadę. Zajęliśmy cztery szczyty i zasiliśmy przed noc **do 46 km na drodze do Gandesa.** Również na odcinku Barbastro przekroczyliśmy w wielu miejscach rzekę Cinca.

Ewakuacja Lerldy.

Saragossa, 30. 3. (PAT) Lotnicy powstańczy którzy przelatywali nad Leridą, stwierdzili, że **w mieście wywieszono wiele białych flag.** Ewakuacja miasta dokonywana jest w znacznym pospiechu, na ulicach panuje zamieszanie.

Gen. Franco walczy na terenie Katalonii.

Barcelona, 30. 3. (PAT) Wojska powstańcze postępują stale naprzód. **Na południe od Ebre i na południowy zachód od Alcaniz toczą się zacięte walki.**

Rząd kataloński wydał odezwę, w której wskazuje na to, że nieprzyjaciel wkroczył na terytorium Katalonii, zywwa wszystkich do przeprowadzenia **mobilizacji sił i środków** i oddania ich na obronę Katalonii.

Składy benzyny wyleciały w powietrze

Saragossa, 30. 3. (PAT) Kolumna wojsk marokańskich, która przeszła rzekę Cinca w dwóch punktach, zajęła na znacznej przestrzeni jej brzeg południowy. Korespondent Reutera, który znajdował się w Massal Correig, słyszał **bardzo silną eksplozję w kierunku Lerida, po czym ujrzał olbrzymie słupy dymu, unoszące się do góry. Przypuszcza on, iż składy benzyny wyleciały w powietrze.**

Na południe od rzeki Ebro przełamano opór nieprzyjaciela na wschód od Caspe. Wojska gen. Franco posuwają się również naprzód na wschód od Barbastro.

Sowiety namawiają Francję do akcji na terenie Hiszpanii.

Agitatorzy i oficerowie Moskwy już uciekają.

Paryż, 30. 3. (PAT) „Le Matin" podaje, iż w ciągu ostatnich trzech dni ambasador sowiecki w Paryżu starał się czynić wszystko, by

skłonić rząd francuski do wysłania samolotów bombardujących do Katalonii.

Sowiety ze swej strony zobowiązały się nadesłać do Francji w ciągu miesiąca odpowiednią liczbę samolotów sowieckich, również typu bombardującego. Rząd francuski kategorycznie miał odrzucić powyższą propozycję. W każdym razie — zaznacza „Le Matin" — wydaje się obecnie, iż

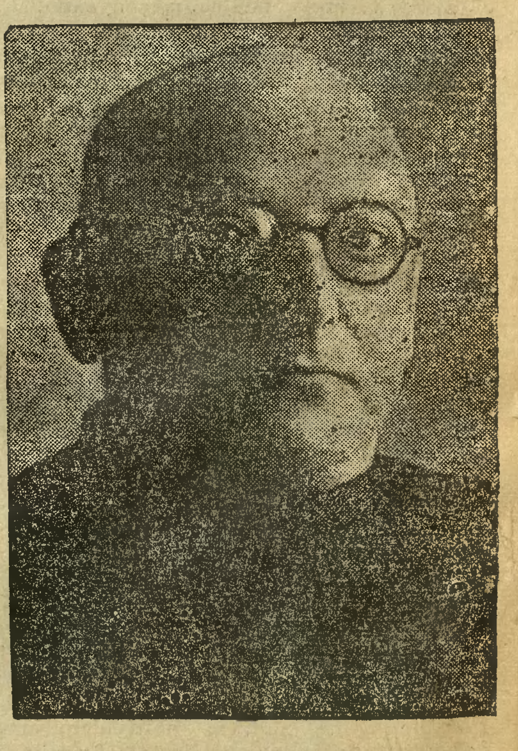
rząd sowiecki zdaje sobie coraz bardziej sprawę z nieuniknionej klęski strony czerwonej,

gdyż od kilku dni przez Francję przejeżdżają wybitni emisariusze sowieccy, **opuszczający Hiszpanię**, wezwani do Moskwy. Grupa sowieckich komisarzy politycznych i lotników miała już odjechać z Hiszpanii do Sowietów.

Zmarł polski burmistrz w Argentynie.

Buenos Aires, 30. 3. W miejscowości Apostoles zmarł burmistrz śp. **Michał Zubrzycki**, długoletni prezes Związku Towarzystw Polskich w kolonii Misiones, jeden z najstarszych kolonistów polskich w Argentynie.

Nowy premier litewski.

Dotychczasowy naczelny kapłan armii litewskiej ksiądz Mironas został premierem rządu Litwy po ostatnim przesileniu, wywołanym nawiązaniem przez Litwę stosunków dyplomatycznych z Polską.

Pożar w cytadeli w Szpandawie.

Berlin, 30. 3. (PAT). W starych koszarach historycznej cytadeli szpandawskiej wybuchł pożar, który przybrał wielkie rozmiary. Straż pożarna z trudem zdołała opanować ogień. Zniszczeniu uległa część zabudowań koszarowych.

Wybuch wulkanu.

Moskwa, 30. 3. (PAT). Na Kamczatce nastąpił wybuch znajdującego się w **odległości 60 km. od Pietropawłowska wulkanu Awanczyńsk.** Wulkan ten był nieczynny od 10 lat a ostatni wybuch o podobnej sile nastąpił przed 40 laty.

Na marginesie

W całej Polsce odbywa się obecnie doroczny tydzień Polskiego Związku Zachodniego — znanego dawniej pod nazwą Związku Obrony Kresów Zachodnich (Z. O. K. Z.). Nie mamy zamiaru wdawać się na tym miejscu w ocenę celów i metod pracy tej organizacji — zresztą zasadniczo potrzebnej i pożytecznej, chcemy jedynie podkreślić znaczenie i treść tegorocznego tygodnia propagandowego.

Tydzień Polskiego Związku Zachodniego odbywa się tym razem pod hasłem obrony PRZYGRANICZA. Choć nowotwór „przygranicze“ jest zabawny i pretensjonalny, sama sprawa jest poważna i ważna. Nareszcie bowiem zwrócono uwagę społeczeństwa i zapewne — władz na potrzeby i warunki bytu powiatów leżących na pograniczu Rzeszy niemieckiej.

Polska graniczy z Niemcami na przestrzeni wielu setek kilometrów i ta właśnie granica niemiecka dzisiaj — gdy Trzecia Rzesza pod przewodem Hitlera przeszła pod każdym względem do ofensywy — należy do najczulszych punktów w organiźmie Polski. To nic, że obowiązuje jeszcze na dobrych parę lat polsko-niemiecka umowa o nienapadaniu, to nic, że przez granicę cieknie i przenika hitlerowska propaganda, że nawet ludność czysto polska zaczyna ulegać wiatrom, wiejącym z bliskiego zachodu.

Propaganda hitlerowska działa rozkładowo na polski stan posiadania na granicy. Wytwarza się przykra atmosfera, w której możliwe są takie rzeczy, jaka ostatnio się zdarzyła w jednym z granicznych miastach wielkopolskich. Mianowicie w okresie alarmujących wiadomości o „Anschlussie“ rada miejska tego miasteczka — miano jego wolimy przemilczeć — chciała wstrzymać dawno projektowaną rozbudowę szpitala, bo i tak Hitler przyjdzie...

Oczywiście tym strachajłom wytłumaczono, co i jak należy, szpital się rozbudowuje, ale ten wyjątkowy wypadek niech będzie przestrogą i nakazem czuwania. Ludność powiatów pogranicznych trzeba szczególnie silnie uodpornić na wszelką wrogą agitację, same powiaty trzeba uzbroić gospodarczo i kulturalnie, aby ludność ich widziała, że rozbudowuje się i planowo idzie naprzód nie tylko nasz zachodni sąsiad, ale i równie dobrze — Polska.

Jeśli tydzień Polskiego Związku Zachodniego na te sprawy zwróci uwagę kogo potrzeba — spełni ważne i niezbędne zadanie. Na powiaty pogranicza trzeba bardziej uważać w czasie pokoju jak w czasie wojny.

„Nowy rząd Republiki Chińskiej“.

Tokio, 30. 3. (PAT). Na posiedzeniu gabinetu, minister spraw zagranicznych Hirota oznajmił, iż w Chinach Środkowych utworzono nowy rząd. Prasa japońska obszernie komentuje ten fakt, zaznacza, iż nowy rząd nankiński będzie nosił nazwę **„nowego rządu republiki chińskiej“.** Władza jego będzie rozpościerała się na prowincje Kiang-Su-Czekiang i Anhwei, których ludność wynosi przeszło 80 milionów. Według dzienników japońskich, możliwym jest, iż nowy rząd nankiński połączy się z rządem prowizorycznym Chin północnych w Pekinie.

Charakter prawdziwie demokratyczny!

Paryż, 30. 3. (PAT). We wszystkich resortach gospodarczo-finansowych trwa gorączkowa praca nad przygotowaniem szerszych projektów uzdrowienia finansowego, których wniesienie do izby premier Blum zapowiedział na czwartek. W kołach dziennikarskich, w kuluarach parlamentarnych, a nawet w resortach ministerialnych, krążą **najrozmaitsze pogłoski na temat charakteru tych projektów.** Z oświadczenia premiera wynika bowiem tylko jedno, że mają one posiadać **„charakter prawdziwie demokratyczny“.**

Uniewinnienie 17 uczniów gimnazjum litewskiego.

W sądzie okręgowym we Wilnie odbywała się rozprawa przeciwko 17 uczniom gimnazjum litewskiego im. w. ks. Witolda w Wilnie, skazanym przez sąd starościński na areszt i grzywnę za śpiewanie w dniu zaduszkowym na Rossie, przy pomniku działacza litewskiego dr Bassanowicza, litewskiego hymnu narodowego. Sąd okręgowy nie dopatrzył się winy i wszystkich **oskarżonych uniewinnił.**

MORD RYTUALNY W R. 1592.

Starodawny dokument żydowskiego bestialstwa

w wileńskim kościele OO. Bernardynów.

Kościół Bernardynów w Wilnie.

— Jedzie pan do Wilna, najpiękniejszego miasta w Polsce — mówił do mnie przed wyjazdem do grodu Gedymina znajomy, pochodzący z Dzisny, a mieszkający teraz stale w Wielkopolsce. — Niechaj więc pan nie zapomni zwiedzić wileńskich kościołów. Wnętrza niektórych z nich są przepiękne. Szczególnie polecam pamięci pana **kościoły: św. Piotra i Pawła oraz Bernardynów.** W tym ostatnim, starym kościele zobaczy pan słynne ze swej piękności stropy gotyckie oraz wiele godnych widzenia dzieł sztuki i innych pamiątek.

Sympatyczny dziśnianin mówił prawdę. Wilno — to zachwycające miasto. A kościoły wileńskie są naprawdę przepiękne. Jedne czarują majestatem swych potężnych, monumentalnych budowli, inne ,skromniejsze z wyglądu, bogactwem swych wnętrz.

Pamiętny polecenia, zwiedziłem przepyszny zarówno z zewnątrz, jak i wewnątrz kościół św. Piotra i Pawła, owo istne cudo sztuki rzeźbiarskiej, oraz nierzucający się niczym z zewnątrz w oczy kościół OO. Bernardynów, którego piękne stropy gotyckie mogą zachwycić nawet najwybredniejszego ich znawcę.

Wymowny nagrobek.

Ale w kościele OO. Bernardynów znalazłem nie tylko przepiękne stropy gotyckie i inne wspaniałe dzieła sztuki, znane zapewne wszystkim wilnianom. Znalazłem w nim także coś, co zapewne mało komu dzisiaj w Wilnie jest znane, a co warto jest przypomnieć i na co **warto jest zwrócić uwagę wszystkim Polakom-chrześcijanom.** Mianowicie w prawej nawie kościoła OO. Bernardynów znalazem kamienny nagrobek w kształcie trumienki z następującym napisem:

D. T. O. M. D.
MEMORIA
INGENUI PUERI SIMONIS KIERELIS NATIONE VILNEN
SEPTIMO AETATIS ANNO CRUDELISSIME A JUDEIS
VULNERIBUS CENTUM SEPTUAGINTA
OCCISI IN
ANGULO HUIUS ECCLESIATE
TUMULATI
ANNO A CHRISTO NATO 1592
ERECTA
EXELEE MOSYNIS BENEFACTORUM
ANNO DOMINI 1623.

Napis ten w **przekładzie** polskim brzmi:

„Pamięci niewinnego chłopca Szymona Kierlicza, rodem z Wilna, w siódmym roku życia przeokrutnie przez żydów stusiedemdziesięciu ranami zamordowanego i u węgła tego kościoła w roku od Narodzenia Chrystusa 1592 pochowanego (nagrobek ten) wzniesiono z ofiar dobroczynnych w roku pańskim 1623“.

Powyższe jest **starodawnym dokumentem żydowskiego bestialstwa,** dokumentem tym bardziej przekonywującym, że oglądać go można własnymi oczyma każdego dnia w Wilnie w kościele OO. Bernardynów.

Jak ukarano żydowskich morderców?

Okrutne morderstwo rytualne, popełnione przez żydów, o którym mówi ów napis, musiało być dokonane w straszliwy sposób, skoro, jak mówią **zapiski starej kroniki miejskiej** (przeglądałem ją osobiście, zaciekawiony tym niebywałym odkryciem) „jednego z żydowskich winowajców skazano na zawieszenie za piąte żebro na haku i przypalanie mu boków rozpalonym żelazem i gorącą smołą, drugiego na rozerwanie rozpalonymi kleszczami, rąk palenie, rąk i nóg połamanie i wreszcie na poćwiartowanie, trzeciego na wbicie żywcem na pal i drutem gorącym smaganie, czwartego na darcie żywcem z niego pasów i poćwiartowanie, dwóch żydów, którzy uczestniczyli w morderstwie skazano na zasmaganie batogami a kilkanaścioro, wiedzących o zbrodni i utrudniających jej wykrycie na publiczne biczowanie i wypędzenie na zawsze z miasta“.

Egzekucja odbyła się publicznie na rynku wileńskim w asystencji niezliczonych tłumów mieszkańców Wilna narodowości polskiej i litewskiej oraz **wszystkich żydów, zamieszkałych wówczas w Wilnie, których obrazem okrutnych kar chciano na przyszłość odstraszyć od popełniania bestialstw,** zwanych mordami rytualnymi.

Świadectwo ks. Piotra Skargi.

Widocznie jednak ta straszliwa egzekucja, wykonana publicznie w Wilnie na żydowskich mordercach nie wiele poskutkowała, skoro **w ciągu następnych lat żydzi w Wilnie i na Litwie w ogóle popełnili cały szereg nowych zbrodni,** mordując w okrutny sposób nieletnie dzieci chrześcijańskie. Jedną z takich zbrodni opisuje dość obszernie i szczegółowo **ks. Piotr Skarga w swoich „Żywotach świętych Starego i Nowego Zakonu na każdy dzień przez cały rok“ pod datą 30 marca.** Zbrodnia zdarzyła się w miasteczku Irunia. Tam żyd Joachim Szmerłowicz dosłownie „zarżnył rytualnie“ siedmioletnią dziewczynkę Elżbietę Tworowską, „krew z niej w garniec — pisze ks. Skarga — na to ugotowany, jako z gęsi wytaczając“.

Co może żydowskie złoto?

Zbrodnia ta i cały szereg innych uszła bezkarnie. Żydzi bowiem nie byli już nigdy za swe bestialstwa tak surowo karani, jak w roku 1592. Dzięki złotu, którego nie żałowali na przekupienie sprzedajnych burmistrzów, rajców miejskich, wójtów, sędziów grodzkich, a nawet sędziów trybunalskich, mogli wówczas w Polsce robić, co tylko im się podobało. **Za złoto żydowskie także niejeden magnat litewski, czy polski podejmował się bronić żydowskich przestępstw przed sądami, jak np. Marcin Radziwiłł, który wreszcie sam nawet przeszedł na judaizm, tak mu żydzi skołowacili głowę.** Dzięki temu niemal wszystkie morderstwa rytualne uchodziły żydom bezkarnie oraz były skrupulatnie tuszowane, tak, że śladów po nich w kronikach i opisach różnych zdarzeń jest bardzo mało. Wskutek tego **żydzi mogą dziś bardzo łatwo im zaprzeczyć.**

Inaczej jednak rzecz ma się z przytoczonym powyżej dokumentem żydowskiego bestialstwa. Dokument ten jest tak wymowny, przekonywujący i bezsprzecznie prawdziwy, że trudno jest przed nim żydom obronić się. I dlatego właśnie winien on być znanym powszechnie w całej Polsce, jako **najlepszy dowód na słuszność czynionego żydom przez chrześcijan zarzutu, że dopuszczają się oni rzeczy najpotworniejszej, jaką jest rytualne morderstwo ludzi, wyznania chrześcijańskiego.**

I. D. — M.

Histeryczne pogróżki amerykańskich hitlerowców.

Wychodzący w Chicago „Dziennik Związkowy“ otrzymał od miejscowych hitlerowców list, pisany fatalną angielszczyzną z naleciałościami niemieckimi, takiej treści:

„Niżej podpisani ostrzegamy was, abyście **przestali drukować w Dzienniku Związkowym karykatury Hitlera i abyście przestali wyśmiewać się z naszego ukochanego wielkiego Füehrera.** Wy, przeklęci Polacy, będziecie szczęśliwi, jeżeli kiedyś będzie wam wolno pocałować piętę Hitlera, gdy obejmie on kontrolę nad całą Europą, nad całą Azją i Stanami Zjednoczonymi. Nie pozwoli on tu nikomu na używanie żadnej małpiej mowy, tylko niemieckiej. **Wyczyści on świat z żydów i Polaków i wyśle ich z powrotem na Syberię.**

„My, Deutscher Volksbund, pracujący tu za Hitlerem, przygotowujemy się do rozprawy tak, aby, gdy Hitler będzie gotów do czynu, **uderzyć we właściwe miejsca a szczególnie w Was Polacy, gdy nie będziecie chcieli zostać Niemcami!**

„Jeżeli nasze ostrzeżenie nie będzie wysłuchane, **wszyscy Polacy będą wymordowani!“**

Podpisano ten dziecinny list:

„The Terrible Deutscher-Volksbund“.

„Uśmialiśmy się naturalnie serdecznie z tych pogróżek, jakie nadeszły widocznie z North avenue (niemiecka dzielnica w Chicago) — pisze od siebie redakcja „Dziennika Związkowego“ — bo wykazują one **pierwotny, z epoki jeszcze kamiennej umysł hitlerowców,** ale, aby wiedziano w Ameryce, jak myślą tutejsi hitlerowcy i jakie mają błogie nadzieje i o czym marzą, wysłaliśmy ten list do władz amerykańskich, które się właśnie takimi marzeniami interesują“.

Istotnie. Treść listu nie tylko zasługuje na to, aby z nią zapoznały się nie tylko władze amerykańskie, ale także władze polskie i polska opinia publiczna. Mówi on bowiem dosadnie o uczuciach, jakie Niemcy na całym świecie żywią do Polski i Polaków. A te trzeba znać koniecznie.

Nic się nie zmieniło...

Polacy w Niemczech i Niemcy w Polsce.

Ludność: Polacy w Niemczech: około 1.500.000. **Niemcy w Polsce:** 741.000 (na podstawie spisu z r. 1931).

Szkoły powszechne: Polacy w Niemczech 58 (w tym 6 państawowych) ogółem 2.000 uczniów. Niemcy w Polsce: 579 (w tym 490 państwowych), ogółem 50.000 uczniów.

Szkoły średnie, państwowe i prywatne. Polacy w Niemczech: 2, uczniów 300. Niemcy w Polsce: 27, uczniów 3.250.

Pisma codzienne i periodyczne. Polacy w Niemczech: 14, nakład około 21.000 egz. Niemcy w Polsce: 78, nakład około 240.000 egz.

Spółdzielnie wszystkich typów. Polacy w Niemczech: 34 na terenie całej Rzeszy. Niemcy w Polsce: 856 na terenie całej Polski.

Tak przedstawiała się rzeczywistość przed 5 listopada 1937 i tak przedstawia się dziś w 5 miesięcy po wymianie deklaracyj mniejszościowych przez rządy polski i niemiecki.

Z kraju

Ujęcie komunisty. Policja w Chorzowie ujęła 40-letniego Józefa Moronia z Chorzowa, znanego na tamtejszym terenie komunistę. Przekazano go urzędowi śledczemu w Katowicach.

Proces towarzyszy Doboszyńskiego. W końcu kwietnia znaleźć się ma na wokandzie izby karnej Sądu Najwyższego sprawa najazdu na Myślenice. Jest to proces towarzyszy inż. Doboszyńskiego, którzy byli sądzeni oddzielnie przez krakowski Sąd Przysięgłych. Ze skargami kasacyjnymi wystąpili obrońcy 21 skazanych na kary do 1 i pół roku więzienia. Czołowym oskarżonym jest robotnik Władysław Płonka.

Skazanie defraudanta. Przed sądem okręgowym w Warszawie stanął urzędnik gminny z Mińska Mazowieckiego Jan Rokicki, oskarżony o defraudację 12 tys. zł. Oskarżony przyznał się do winy, tłumacząc się, iż do defraudacji zmusiły go urządzane z inicjatywy sekretarza gminy libacje, za które musiał płacić. Sąd okręgowy skazał go na 4 lata więzienia.

700 robotników wyjedzie do Niemiec. W starostwie włoszczowskim rozpoczęła się rekrutacja bezrobotnych i małorolnych zarówno mężczyzn jak i kobiet na roboty sezonowe do Niemiec. Z powiatu włoszczowskiego ogółem wyjedzie do Niemiec ok. 700 osób. Wyjazd nastąpi w końcu bież. miesiąca lub z początkiem kwietnia.

Wykolejenie pociągu. Na szlaku Podwiśle — Królewszczyzna, na Wileńszczyźnie, wykoleiła się z nieustalonych przyczyn lokomotywa, pociągając za sobą dwa wagony. Nikt z jadących nie ucierpiał.

Trakt turystyczny. W woj. nowogródzkim, w pow. słonimskim, przystąpiono do budowy wielkiego traktu turystycznego. Koszt budowy traktu wyniesie 182.000 zł.

Chrzest trojaczków. W kaplicy szpitala Ubezpieczalni Społecznej w Krakowie odbył się chrzest urodzonych w tym szpitalu trojaczków. Ojcami chrzestnymi zostali: prezydent miasta dr Kaplicki oraz dwaj wiceprezydenci dr Radzyński i dr Klimecki.

Wyroby krajowe na X. Targach Katowickich. W czasie od 22 maja do 6 czerwca odbędą się w Katowicach dziesiąte z rzędu Targi. Będą one przede wszystkim pokazem wytwórczości krajowej.

Defraudacja na stacji kolejowej. 26-letni Stanisław Kędzierski, pracownik PKP w Radomiu zdefraudowawszy 6.550 zł, uciekł w niewiadomym kierunku. Za defraudantem policja rozesłała listy gończe.

Zabójstwo we Lwowie. Bolesław Michalski zadał narzeczonej swej 23-letniej Marcie Drożdżównie kilka ciosów nożem w okolicę serca, kładąc ją trupem na miejscu. Zbrodniarza aresztowano.

Czarna lista. Ukazała się pierwsza lista nazwisk opornych płatników na rzecz Pomocy Zimowej na terenie Łodzi. Lista zawiera ponad 100 nazwisk.

Introdukcja ks. proboszcza Dunajewskiego w Skarszewach.

Składanie życzeń przed plebanią przez delegacje stowarzyszeń i parafian.

Skarszewy. W dniu 24 marca br. przeżywały Skarszewy, przygraniczne miasteczko na granicy polsko-gdańskiej, uroczystość, jakiej nie było tam od niepamiętnych lat.

Po śmierci zmarłego w lipcu ub. roku miejscowego duszpasterza śp. ks. proboszcza Alojzego Klinka, przysłał ks. biskup-ordynariusz chełmiński do Skarszew nowego duszpasterza w osobie ks. prof. dra Dunajskiego, który z dniem 1. I. 1938 r. objął rządy osieroconej parafii skarszewskiej.

Według przepisów kanonicznych, odbyła się w ub. czwartek uroczysta introdukcja nowo mianowanego proboszcza skarszewskiego.

Około godz. 8 rano zajechała ciężarówka z orkiestrą szwoleżerów. Ustawiła się przed plebanią i koncertowała przez godzinę.

Powoli zjechali się goście, dostojnicy i kapłani okoliczni. O godzinie 10 wyruszył sprzed nowej plebanii (tymczasowej) barwny pochód. Za krzyżem i chorągwiami kościelnymi szły dzieci szkolne, na tę uroczystość parafialną specjalnie zwolnione, po prawej niewiasty, po lewej mężczyźni, stowarzyszenia i delegacje, za nimi doborowa orkiestra wojskowa. Trójka miłych dzieci niosła klucze kościoła, za nimi szło 26 księży z dekanatu i sąsiednich parafii, wśród nich 2 prałatów. Solenizant-proboszcz skarszewski szedł w towarzystwie ks. prałata i dziekana starogardzkiego Szumana.

Obecni byli przedstawiciel wojewody pomorskiego, p. starosta kościerski, dowódca pułku starogardzkiego, jego zastępca, komendant PKU Kościerzyna, komendant P. W. W. F. Kościerzyna, burmistrz skarszewski, który przywitał ks. proboszcza przed plebanią) i inni. Przed drzwiami kościoła odbyły się przepisane ceremonie kościelne, po czym wszyscy weszli do odnowionej w ostatnich tygodniach i oczyszczonej starożytnej, blisko 700 lat istniejącej fary skarszewskiej.

Po wręczeniu dokumentu instytucyjnego, który odczytał wiernym w języku łacińskim były wikariusz skarszewski, ks. Józef Bigus, wypowiedział okolicznościowe kazanie dziekan starogardzki, ks. prałat Szuman. Wskazał m. in. i na to, że ostatnia introdukcja proboszczowska w Skarszewach odbyła się przed 30 laty, że nowy proboszcz — to Polak, po długim szeregu poprzedników-Niemców.

Podczas mszy św. w asyście odprawionej, orkiestra wojskowa, chór Lutnia i chór dzieci szkolnych upiększały nabożeństwo.

Po błogosławieństwie odprowadzono ks. proboszcza z orkiestrą w procesji i przy biciu dzwonów przed plebanię, gdzie składali życzenia parafianie i stowarzyszenia.

Podczas obiadu wygłoszono wiele przemówień, spośród których wymienić tu trzeba przemówienie p. starosty powiatowego jako reprezentanta p. wojewody pomorskiego, ks. dziekana Szumana, ks. prałata Czaplewskiego, dowódcy pułku starogardzkiego i dyrektora gimnazjum starogardzkiego.

Po obiedzie zwiedzono zbiorowo zabytki Skarszew.

Ze Świata

— Złoto w rzekach słowiańskich. Serbska rzeka Drawa zawiera pewne ilości złota, które przesiewa się w specjalny sposób z piasku rzecznego. Wydobywaniem złota z piasku Drawy trudni się około 500 osób. Ludzie ci spędzają całe dnie na brzegu rzeki i wydobywają piasek z dna. Mycie piasku odbywa się w sposób prosty i dlatego praca ta się nie opłaca. Złoto znajduje się także w Dunaju. Pewną ilość złota znaleziono niedaleko Bratysławy, gdzie wszczęto również mycie piasku złotonośnego. Tam jednak praca ta jest rentowniejsza, gdyż używa się nowoczesnych narzędzi.

— W Kownie dużo się buduje. W tym roku wydano już planów na 700 nowych domów. Nowe Kowno posiada doskonałe bruki, ulice — asfaltowane lub wykładane kostką — są czyste, porządnie utrzymane, przeważnie szerokie. W mieście znać dobrobyt.

— Klejnoty koronne Habsburgów, przechowywane w Burgu wiedeńskim, postanowił Hitler przewieść do muzeum w Norymberdze, gdzie będą „bezpieczniej" schowane.

— Rumuńska „Bereza". Powołana specjalna komisja rozpatruje projekt urządzenia więzienia na 1.500 osób na wyspie Wężów przy ujściu Dunaju dla zesłańców politycznych.

— Nowy burmistrz Wiednia — Neubacher ofiarował marszałkowi Goeringowi fuzję myśliwską księcia Eugeniusza Sabaudzkiego.

— Zamach? W Czechosłowacji nastąpiła w pobliżu Pardubic eksplozja w fabryce materiałów wybuchowych. Jeden z budynków został doszczętnie zniszczony. Wiele osób odniosło rany.

— Co mówi Kiereński o Stalinie. Aleksander Kiereński, ostatni premier rosyjski przybył z Paryża do Nowego Jorku i oświadczył dziennikarzom, że ostatni proces w Moskwie wskazuje na bliski koniec stalinowskiej dyktatury Rosji. M. in. oświadczył: „Wyobraźmy sobie ludzi na najwyższych stanowiskach, którzy pracują dla obcych agentur. To jest sytuacja niesamowita, to oznacza koniec dyktatury, która jest najhaniebniejszą tyranią w historii. W roku ubiegłym w Rosji każdego dnia dokonywano 20—25 wyroków śmierci, a w więzieniach i obozach koncentracyjnych osadzonych jest ponad 5 milionów ludzi"

— W Wiedniu panuje silne zaniepokojenie o los Schuschnigga. Na ten temat krążą już od dłuższego czasu różne pogłoski; jedna atoli nie ulega wątpliwości, że przez pewien czas b. kanclerz przebywał w domowym areszcie. Pałacu pilnowała straż hitlerowska. Obecnie straż zniknęła sprzed pałacu, co pozwala przypuszczać, że więźnia tam nie ma. Schuschnigg został wywieziony do Niemiec.

— Stała armia amerykańska ma liczyć milion żołnierzy. Szef sztabu generalnego armii amerykańskiej, gen. Craig, zakomunikował komisji budżetowej parlamentu, iż reorganizacja armii Stanów Zjednoczonych oraz zwiększenie liczebności do 1 miliona żołnierzy pociągnie za sobą koszty w wysokości 1 miliarda dolarów.

Valentine Williams.

Tłumaczyła z angielskiego Karolina Czetwertyńska.

46)

(Ciąg dalszy)

Rodney machnął obojętnie ręką.

— Byłem — ciągnął dalej sekretarz — w galerii Goyi. Manderton na chwilę przedtem rozmawiał z Kohnem, który mi powiedział, że kula jest kalibru 45, bez łuski i że pochodzi z rewolweru typu wojskowego. Tak przypuszcza doktor Pargetter.

Rodney słuchał, nie okazując żadnego wzruszenia. Alina sądziła, że skorzysta z okazji, aby wyjąć rewolwer z kieszeni i pokazać sekretarzowi. Ale nic podobnego nie uczynił. Zapytał tylko z największym spokojem:

— Panie Murchie, czy pan wie, że Manderton zadaje coraz więcej pytań?

Człowieczek skinął głową.

— Pewnie chodzi o panią Sholtową?

Westchnął głęboko i patrząc na Alinę dodał:

— Mówiłem, że tak będzie.

Rodney obruszył się.

— Dość mam tego! Inspektor doprowadził dziś rano biedną Gerry do łez. Jeżeli mu potrzeba alibi, to będzie ich miał cały szereg. Wziąłem się do sprawdzenia, co każdy z nas robił i gdzie był wczoraj wieczorem między jedenastą a dwunastą, ponieważ wedle orzeczenia detektywa o tej porze miała być popełniona zbrodnia.

Drzwi się otworzyły. Wszedł Frank, pchając przed sobą mahoniowy stolik na kółkach, z herbatą i ciastkami.

Alina zwróciła się do Rodney'a.

— Czy mogę cię wyręczyć?

I nie czekając odpowiedzi, zaczęła nalewać herbatę.

Rodney ciągnął dalej.

— Sprawdziliśmy z Aliną, gdzie każdy z domowników był po kolacji, aż do chwili, kiedy ona pojechała do fotografa około jedenastej. Podobno panów zostawiła w hallu. Ale czy potem wróciliście do brydża?

— Nie graliśmy więcej, bo admirał czuł się niedobrze.

— A wuj Eustachy czy został?

— Nie. Wyszedł z admirałem.

— A pan?

— I ja z nimi wyszedłem. Przed spaniem zwykle idę przejść się po placu. Tym razem wyjątkowo odprowadziłem admirała aż do mieszkania.

— Przepraszam — przerwał mu Rodney — o której godzinie?

— Prawie zaraz po wyjściu panny Innesmore. Wuj pana wypił jeszcze whisky, po czym wyszliśmy we trójkę. A po odprowadzeniu admirała lord Blaize prosił, aby i jemu towarzyszyć, aż do Bury Street. A że noc była ciepła i pogoda cudowna, uczyniłem to z przyjemnością. Ale nie przyjąłem propozycji zajścia do lorda na kieliszek i wróciłem prosto do domu.

— O której godzinie był pan przed domem wuja?

— Nie zauważyłem.

— Ale to ma wielkie znaczenie, Murchie.

— Dlaczego?

— Chodzi o czas. Czy pan nie widzi, że alibi jego jest w porządku, póki pan przebywał w towarzystwie admirała i wuja? Ale od chwili odprowadzenia lorda, aż do pańskiego powrotu dotąd jest za duża luka w czasie...

Alina zrobiła szczęśliwą dywersję, przypominając, że herbata stygnie. Rodney podszedł do stolika na kółkach i wziął filiżanki dla siebie i Murchiego. Przechodząc obok Aliny zamienił z nią porozumiewawcze spojrzenie:

— Jeżeli panu chodzi o dokładny czas — rzekł Murchie — była mniej więcej północ, może brakowało dziesięciu minut, kiedy wróciłem do domu. Sir Charles czytał w bibliotece. Zapytałem go, czy ma jaki list do wysłania. Odpowiedział mi, że korespondencję swoją oddał Larkingowi.

— Larkingowi? — zdziwił się Rodney i biorąc ciastko do ręki popatrzał znacząco na Alinę.

— Tak, Larkingowi. Przecież pan wie, że on zwykle chodzi późno wieczorem na pocztę... Sir Charles poszedł spać. Ja zaś porządkowałem papiery potrzebne mu na dzisiejsze zebranie. Przed udaniem się na spoczynek słyszałem dwukrotnie bicie zegara o 12 i pół do pierwszej.

— O której wrócił Larking? Nie wie pan?

— Nie mogę dokładnie określić, ale idąc do siebie na górę zauważyłem, że światło, które dopiero co zgasiłem w hallu, zapaliło się nagle. Spojrzałem przez poręcz schodów i ujrzałem Larkinga.

— Co on robił?

— W ustach miał fajkę. Pewno wracał z kortu, bo usłyszałem trzaśnięcie drzwi z tej strony.

Rodney jednym łykiem wypróżnił filiżankę i postawił ją na stole.

— Tak — rzekł w zamyśleniu — on zawsze uważa, aby drzwi od korytarza były zamknięte na noc. Ale nie przypomina pan sobie, czy Larking był w kapeluszu?

— Nie. Miał tylko palto zarzucone na ramię. Zapewne wracał z miasta.

Murchie skwapliwie zabrał się do herbaty Pił dużymi łykami cmokając głośno, przy czym mówił dalej:

— Życzyłem mu dobrej nocy, i on mnie Powiedział „dobranoc", zgasił światło, a ja poszedłem spać.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Książę metropolita krakowski na audiencji u Ojca św.

Miasto Watykańskie, 30. 3. 38. (KAP).

W sobotę, dn. 26 marca, Ojciec Św. przyjął na audiencji prywatnej JE. Ks. Arcybiskupa Adama Sapiehę, metropolitę krakowskiego. Audiencja miała charakter bardzo serdeczny i była bardzo długą.

Z posłuchania u Ojca Św. JE. Ks. Arcybiskup Sapieha powrócił pod silnym wrażeniem doskonałego stanu zdrowia Najwyższego Pasterza. Papieża Książę Metropolita nie widział od trzech lat. Kierując się wieściami o Jego chorobie oraz związanym z nią osłabieniem, przypuszczał, że wygląd i stan Ojca Świętego jest daleko gorszy niż w istocie. Tymczasem Papież jest w dalszym ciągu pełen energii i sił żywotnych, czerstwy i bardzo pogodny.

W rozmowie z JE. Ks. Arcybiskupem Sapiehą Ojciec Św. ponowił wyrazy szczerej dla Polski sympatii i najlepszych dla niej Swoich życzeń. Dla Księcia Metropolity osobiście również nie szczędził życzliwości.

JE. Ks. Arcybiskup Sapieha weźmie udział w czwartkowym półotwartym konsystorzu przed kanonizacją błog. Andrzeja Boboli.

Członkowie Z.N.P. poza nawiasem.

Kapłani i katolickie nauczycielstwo wielkopolskie w zespoleniu!

Jarocin. (KAP) Miasto powiatowe Jarocin w Wielkopolsce gościło w ubiegłym tygodniu niezwykły — o ile nam wiadomo, pierwszy tego rodzaju w Polsce — **zjazd duchowieństwa i nauczycielstwa.** W auli miejscowego gimnazjum państwowego, mimo przypadkowych nie sprzyjających okoliczności,

zgromadziło się 80 osób z miasta i okolicy: 18 księży, 19 profesorów, 1 dyrektor Zakładu wychowawczego i 42 nauczycieli szkół powszechnych (w tym 2 emerytów). Zaproszono na zjazd członków Tow. Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych, Stow. Chrześc. Narod. Nauczycielstwa Szkół Powsz. i nauczycielstwo niezrzeszone.

CZŁONKÓW ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO TRZEBA BYŁO NA RAZIE Z PRZYKROŚCIĄ POMINĄĆ, GDYŻ MIEJSCOWY ODDZIAŁ TEJ ORGANIZACJI NIE OGŁOSIŁ DOTĄD SPODZIEWANEGO OŚWIADCZENIA W SPRAWIE NARZUCONEGO NAUCZYCIELSTWU ZWIĄZKOWEMU PRZEZ ZARZĄD GŁÓWNY ZNP NIECHĘTNEGO STOSUNKU DO DUCHOWIEŃSTWA KATOLICKIEGO.

W serdecznej atmosferze zjazdu wywiązała się poważna, długotrwała dyskusja, którą zakończono uchwaleniem następujących rezolucyj:

1. „W religii katolickiej widzimy najwyższe wartości moralne, rękojmię pełnego rozwoju narodu. Na tym przekonaniu pragniemy oprzeć naszą pracę wychowawczą i kulturalno-oświatową. 2. Uznając niezgodę pomiędzy kapłanem a nauczycielem za najgroźniejszy czynnik rozkładowy w wychowaniu, **uważamy harmonijną współpracę duchowieństwa i nauczycielstwa w szkole i w środowisku społecznym za konieczną.**

3. W dążeniu do harmonijnego współdziałania nauczycielstwo uznaje nadprzyrodzony charakter posłannictwa kapłańskiego, duchowieństwo zaś docenia doniosłą rolę nauczycielstwa w środowisku i uważa nauczycieli **za swych najbliższych współpracowników.** 4. Domagamy się, aby duchowieństwo należało do opiek rodzicielskich przy szkołach powszechnych, do komisji oświatowych i wszelkich organizacji wychowawczych. 5. Wzywamy całą inteligencję polską aby wespół z nami czuła się odpowiedzialną za stan moralny i kulturalny środowiska i w sprawach kulturalno-oświatowych czynnie z nami współpracowała.

6. Wzywamy nauczycieli niezrzeszonych do wstępowania w szeregi T. N. S. W. lub też do Stow. Chrz. Nar. Nauczycielstwa Szk. Powszechnych. 7. **Wzywamy duchowieństwo i nauczycielstwo wszystkich powiatów Rzeczypospolitej aby również urządziło zebrania, poświęcone rozpatrywaniu form współpracy duchowieństwa i nauczycielstwa nad zagadnieniami wychowawczymi i społecznymi.**

—x—

SZKOCKIE REKORDY.

Dwaj Szkoci bawią w Londynie, podziwiając wszystkie wspaniałości tego miasta. Gdy wreszcie odczuli głód i pragnienie, jeden z nich zdecydował się wstąpić do baru, gdzie wypił jedną whisky i nie zapłacił.

— Jak ci się to udało? — pyta drugi.

— Opowiedziałem panience stojącej za ladą dobry kawał. Śmiała się tak, że zupełnie zapomniała o zapłacie.

Drugi Szkot nie odpowiedział na to ani słowa, a gdy mijali następny bar, wszedł tam, przeprosiwszy towarzysza.

W barze opowiedział panience za bufetem arcywesołą historyjkę, a gdy panienka skończyła się z niej zaśmiewać, rzekł: „Proszę nie zapomnieć, że ma mi pani wydać resztę..."

Wspomnienia tłumaczki „Inturista".

W jaki sposób Rosję pokazuje się cudzoziemcom?

„Bolszewicy umieją czuwać nad swymi gośćmi — pisze pani Tamara Sołoniewicz w swych „Wspomnieniach tłumaczki „Inturista" — a urzędniczy personel jest tak sterroryzowany i tak się boi o swoje życie, że nie odważy się nigdy powiedzieć prawdy.

Sama byłam w takim położeniu, więc najlepiej mogę o tym mówić. Cudzoziemcy zaś w większości wypadków są tak naiwni, że wróciwszy do siebie, opisują i opowiadają tylko to, co im **opowiedziała ta właśnie zastraszona urzędniczka".**

Dzięki p. Sołoniewicz mamy nareszcie **klucz w ręku od odczytywania tych wszystkich zachwytów,** jakie na temat Sowietów rozgłaszali z takim beznadziejnym uporem i jeszcze większą naiwnością różni angielscy i amerykańscy korespondenci i wycieczkowicze z osławionym Knickebockerem na czele.

Lwią część wspomnień p. Sołoniewiczowej zajmuje opis objazdu delegacji górników angielskich, którzy po słynnym strajku w roku 1926 zostali zaproszeni przez rząd sowiecki, aby zapoznali się z Rosją i podziękowali swym rosyjskim braciom za pomoc im udzieloną, właściwie wymuszoną i potrąconą od głodowych zarobków.

Rząd sowiecki organizuje tą wycieczkę z całą perfidią. Pokazuje się delegatom **tylko wybrane obiekty.** Omija skwapliwie wszystko, co mogłoby nasunąć im krytykę. Do wycieczki przydziela się czekistów, którzy, znając doskonale język angielski, udają, że nie mają o nim pojęcia, aby w ten sposób nadzorować tłumaczki. Ponadto urabia delegację angielską paru przekupionych komunistów Anglików. Od początku do końca objazd jest wyreżyserowanym przedstawieniem. Aby widzowie byli mniej wrażliwi i niezdolni do oceny rzeczywistości utrzymuje się ich **w stanie obżarstwa i opilstwa,** dając do zrozumienia, że to cała Rosja tak się wspaniale pod rządami Sowietów odżywia.

Czasami reżyseria nie udaje się. „Pewnego razu p. Grey — jedna z Angielek — wpada do przedziału okropnie wzburzona, rzuca sie na ławkę i zaczyna strasznie szlochać.

— Co się stało? Co panią spotkało?

Tylko łkanie było odpowiedzią.

Tegoż dnia Ingelstrom — druga tłumaczka — powiedziała mi w wielkiej tajemnicy, że prodownik (wagonowy) jadący z nami od Moskwy **zastrzelił jednego z „bezprizornych"** (bezdomne dzieci), a Anglicy widzieli, **jak pozostałe dzieci uniosły trupka.** Oczywiście wagonowy Siergiej został zwolniony ze swego stanowiska za **„nietaktownie przeprowadzoną operację"!!!**

Podczas drogi władza sowiecka urządza ciągłe zebrania robotników. Angielscy goście przemawiają, tłumaczki powtarzają według utartego szablonu, Rosjanie oklaskują, ale czasem zdarza się, że do uszu Sołoniewiczowej dochodzą odezwania się robotników, świadczące o ich rzeczywistych poglądach. Przede wszystkim **nie chcą uwierzyć, że doskonale odżywieni i ubrani Anglicy są też robotnikami.** Biorą ich więc za burżujów i albo im wymyślają, albo też proszą o pomoc przeciw rządom sowieckim.

Podczas objazdu Kaukazu ktoś rzuca do wagonu kartkę następującej treści:

„Kochani bracia. Oszukują was. Bez naszej woli i chęci wydzierają nam ostatnie grosze, żeby posłać wam na pomoc w strajku. Pozbawiają nas kawałka chleba, dzieci nasze są gołe i bose, a wy jesteście świetnie ubrani. Nie wierzcie bracia! **Sowiecki rząd nas gnębi, a wam powiada cuda o naszym dobrobycie".**

Naturalnie kartka ta do rąk Anglików nie dostała się. W drugim wypadku podobny przebieg zajścia był następujący:

„Wpadła do naszego przedziału karteczka, którą jeden z delegatów pochwycił i dał mi do przetłumaczenia. Niewprawna ręka robotnika nagryzmoliła na karteluszku:

„Towarzysze Anglicy, rząd sowiecki was oszukuje, my już mamy sznur na gardle i nie możemy wytrzymać. Pomóżcie nam bracia. Opowiedzcie w Anglii, że my tu giniemy". (W 1926 roku! A dziś? — przyp. red.).

— Dlaczego nie tłumaczycie towarzyszko Sołoniewiczowa?

Obejrzałam się. Tuż za mną stał tow. Słucki (żyd, czekista). Zrozumiałam, że również przeczytał karteczkę. Zmieszałam się strasznie i nie wiedziałam, co mam zrobić. Słucki pojął, że mogę palnąć jakieś głupstwo, wziął więc kartkę ode mnie i zwracając się do delegata powiada:

— **Nasi górnicy witają was serdecznie i żałują, że nie zatrzymujecie się tu dłużej!!!**

Czasem jednak zdarza się, że nowozaangażowana urzędniczka coś wypapla. Działo się to w sześć lat później w 1932 r. Pytającym był Amerykanin:

— Czy mogę się dowiedzieć, ile zarabia miesięcznie tłumaczka?

„Nowa" urzędniczka odpowiada:

— Trzysta rubli miesięcznie.

— Och well, to wcale nie źle, to znaczy 150 dolarów.

I tu się stała z punktu widzenia sowieckiego katastrofa. Tłumaczka głośno udowadnia:

— No chyba nie orientujecie się, że nasz sowiecki rubel to zupełnie co innego, niż wasz dolar, przecież za naszego rubla nic nie można kupić, a u was, mówił mi ten towarzysz — wskazuje na robotnika-metalowca — za pięćdziesiąt centów można kupić parę pończoch. **Nasz rubel tyle wart, co wasze pół centa"** (dwa i pół grosza).

Czy trzeba dodawać, że tłumaczka ta **zginęła nędznie w lochach G. P. U.?**

Książka p. Sołoniewiczowej jest prawdziwą rewelacją. Jest tym tak kon[illegible] dowodem, że wszystko, co się o Sowietach pisało dobrego, to tylko skutek sowieckiej reżyserii, sowieckich kłamstw, sowieckich wymuszań i przekupstw. Rzeczywistość jest bardzej potworna, niż nam się wydaje. **Nie dość, że ludzie cierpią ponad siły. Siepacze Stalina każą im jeszcze wobec zagranicy udawać zadowolonych i szczęśliwych.**

Wartość książki Sołoniewiczowej została **potwierdzona jej życiem.** Po opublikowaniu Sowiety wydały na nią wyrok śmierci. **Została skrytobójczo zamordowana w Sofii,** gdzie zamieszkała po wyjeździe z Sowietów i gdzie opublikowała swe wspomnienia. Wydała je „Biblioteka Polska" (w Bydgoszczy u Gieryna).

Książka ta jest nieocenionym a[illegible]tem w zwalczaniu bolszewizmu. [illegible] ją jak najlepszy romans sensacyjny, [illegible]tając, że swą szczerość i odwagę [illegible] przypłaciła życiem.

Budowa nowych fortyfikacyj, objektów wojskowych i autostrad w Austrii

nałoży duże ciężary na obywateli.

Włączenie Austrii do Niemiec powoduje, że Niemcy, uzyskawszy nowe strategiczne pozycje w Austrii, będą musiały je, podobnie jak to ma miejsce w Niemczech, odpowiednio rozbudować, włączając je w jednolity system zaczepno-obronny planów strategicznych armii niemieckiej. Fakt ten spowoduje nałożenie na ludność obydwu krajów nowych ciężarów finansowych. W pierwszej linii będzie musiało się przystąpić do ufortyfikowania do tej pory otwarcie leżących granic austriackich, które ciągną się przez okrągłe tysiąc kilometrów. Ponieważ w większości biegną one w górach, koszty tych fortyfikacyj będą znacznie większe, jak to miało miejsce na ufortyfikowaniu dotychczas 360 kilometrów na granicy zachodniej Niemiec. Biorąc jednak pod uwagę koszty związane z budową fortyfikacyj na granicy niemiecko-francuskiej, obliczają wojskowe koła niemieckie, **że fortyfikacja granic austriackich pochłonąć musi co najmniej sześć miliardów marek.**

Jako drugie pilne zadanie — niemiecki sztab generalny stawia budowę i rozbudowę autostrad. W najbliższym czasie rozpocznie się budowa sieci austriackiej, jaka zostanie włączona do zbudowanej już sieci autostrad niemieckich. W pierwszej linii przystąpi się do prac na linii Kieferfelden — Kufstein — Steinach — Bruck — Wiedeń — Marchegg (Bratislawa), długości około 500 km. Następnie Passau — Linz — Wiedeń, około 160 km, Berchtesgaden — Salzburg — Ichl — Steinach (80 km), Patenkirchen — Insbruck (około 100 km). W kierunku granicy czechosłowackiej przebiegnie linia od Wiednia przez Zellendorf (około 80 km) z odgałęzieniem do Gmund (80 km). Przebuduje się linię Wiedeń — Wiener Neustadt — Oedenburg (60 km), w kierunku Jugosławii Bruck — Spielfeld (100 km) oraz druga linia, biegnąca równocześnie w kierunku Włoch, St. Michael — Celowiec — Villach — Innichen (350 km). Ogółem zaplanowano budowę około 1500 km austostrad. Ponieważ budowa niemieckich autostrad (2000 km) kosztwoała ponad 1,5 miliarda marek, koszt budowy austriackich pochłonie co najmniej jeden miliard.

Lecz na tym nie koniec. Jeszcze jeden miliard będzie musiał być wydany na budowę lotnisk, koszar, magazynów, placów ćwiczebnych oraz obiektów wojskowych.

Same więc wydatki na cele fortyfikacyjne, komunikacyne, oraz budowę obiektów wojskowych wyniosą około 9 miliardów marek.

—o—

Krzyże zasługi dla filmowców

Wśród nich większość żydów.

Za zasługi na polu pracy w dziedzinie sztuki filmowej zostali odznaczeni Złotym Krzyżem Zasługi: popularny literat Ferdynand Goetel oraz Karol Fr. Irzykowski autor „X Muzy". Natomiast za zasługi na polu pracy zawodowej Złoty Krzyż Zasługi otrzymali: znana artystka filmowa i teatralna Jadwiga Smosarska, Protassewiczówna, Eugeniusz Bodo, reżyser filmowy (żyd) Józef Lejtes, reż. E. Puchalski, zasłużony filmowiec w dziedzinie filmów krótkometrażowych oraz operator filmowy (żyd) inż. S. Sztejnwurcel.

Srebrny Krzyż Zasługi na polu pracy zawodowej otrzymali: reż. R. Biske, reż. E. Cekalski, operator Albert Wywerka i St. R. Zagrodziński prezes Zw. Polsk. Zrzesz. Teatr. Świetlnych w Warszawie, zaś za zasługi na polu pracy w dziedzinie sztuki filmowej (?) otrzymała żydówka dr. St. Zahorska.

Jak widzimy film polski jest właściwie monopolem czysto żydowskim!

Z Wielkopolski i Pomorza

NASI SPRAWOZDAWCY O ŻYCIU PROWINCJI

Inowrocław.

Biblioteka miejska czynna jest codziennie od godz. 17 do 18, w soboty od 17 do 19.

Biblioteka Tow. Czytelni Ludowych mieszcząca się w Domu Katolickim przy ulicy Plebanka, otwarta jest codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 17 do 19.

Biblioteka Kolejowego Przysp. Wojsk. w świetlicy „Ogniska" przy ul. Magazynowej otwarta w poniedziałki, środy i piątki od godz. 17 do 19.

Karetka sanitarna. tel. 276 czynna w dzień i w nocy.

Dyżur nocny pełni Apteka Pod Orłem.

REPERTUAR KIN:

As: „Tak się kończy miłość".
Słońce: „Książę X" z Sonią Hennie.
Stylowy: „Golgota".
miasta Madrytu".
Świt: „Madame Lanox".
Kino Mątwy: „Mały Lord".

— **Składajcie ofiary „Na tydzień funt".** Kończy się działalność „Pomocy Zimowej", ale ofiary „Na tydzień funt", przeznaczone teraz na dożywianie dzieci, zbiera się w dalszym ciągu, tym bardziej, że wielu spośród mieszkańców Inowrocławia na ten cel jeszcze nic nie dało. Spis osób, uchylających się od spełnienia swego obowiązku, jest w posiadaniu komitetu, który, o ile zajdzie potrzeba, ogłosi spis ten na łamach prasy. Obecnie specjalni wysłannicy komitetu obchodzą domy, zbierając ofiary „na tydzień funt".

— **Zebranie Stow. Chrześc. Nar. Nauczycielstwa Szkół Powsz.** odbyło się przy licznym udziale członków. Szeroko dyskutowano na temat sposobu polepszenia bytu materialnego nauczyciela. Dużo ciekawych szczegółów wypowiedzieli członkowie Tow. Pszczelarzy. Omawiano również wyniki osiągnięte w dziedzinie warzywnictwa i sadownictwa. Uczczono pamięć śp. ks. Streicha. Do ks. biskupa Laubitza, jednego z założycieli stowarzyszenia na tutejszym terenie w 1919 r., wysłano list hołdowniczy. Na rozbudowę lotniska zebrano jednorazową składkę. Na zakończenie podano do wiadomości termin następnego zebrania, które odbędzie się 9 kwietnia.

— **Kronika policyjna.** Z zamkniętej ubikacji w podwórzu p. Stanisława Kaźmierczaka (Targowisko 1) skradziono 2 rowery i 1 budzik. Sprawców kradzieży nie wykryto. — Nieznani sprawcy skradli z zamkniętego mieszkania Władysławy Florczakowej (Toruńska 24) większą ilość bielizny. Do szopy Franciszka Walocha (Panny Marii 13) włamali się złodzieje, którzy po zdemolowaniu urządzeń zabrali trzy koła od roweru, torebkę i inne drobne przedmioty.

———::———

MOGILNO. (mk) Kino Bałtyk: „Bogate biedactwo".

— Gerhard Maks. z Pakości dopuścił się kradzieży skór bydlęcych na szkodę Huberta w Pakości, za co skazał go sąd na 6 miesięcy więzienia z zawiesz. na lat 5.

— Walnemu zebraniu TCL okr. mogileńskiego przewodniczyła p. Boguszewska z Żabna. Czytelnia liczy 741 książek, z których korzystało 164 czytelników. Wypożyczono 7826 książek. Dochód wynosił 1.717.05 zł, rozchód 1689,84 zł. Do nowego zarządu wybrano pp. Boguszewską przewodniczącą, hr. Łąmbską zast., Z. Radomską sekr., Pilarską skarbn., Strojanowską bibl. Referat o pracy w TCL wygłosiła p. Lissowska z Poznania.

— Walnemu zebraniu cechu szewskiego przewodniczył st. cechu p. Łaniecki. Nowy zarząd ukonstytuował się następująco: pp. M. Łaniecki st. cechu, J. Konieczka zast., J. Stręk sekr., M. Baran skarbnik. Komisja rew.: Nowicki, Kozłowski i Grządziela.

GĘBICE. (mk) Och. Straż Pożarna przystąpiła do budowy własnej strażnicy. Budynek pomieści wspinalnię, salę do zebrań i remizę do sikawek. Zarząd zamierza nabyć motopompę.

NAKŁO n. N. Odbył się tu kurs szoferski Stow. Och. Straży Poż. w Nakle. Kursem kierowali p. Piotrowiak J. i p. Wróblewski J. Udział w kursie brało 28 osób. Egzaminatorem był p. inż. Chełkowski z Bydgoszczy. Egzamin złożyli pp.: Fr. Brzościk, K. Hermann, J. Gawiński, J. Konera, J. Pubanc, Pieńkowski, Krause, B. Wymysło, Szymkowiak, E. Szulc, F. Wika, L. Gonia, J. Nowakowski, Moskwa i Gąsiorowski. Pozostali składać będą w terminie późniejszym. Przy egzaminie byli obecni pp. burmistrz Trybull i członek zarządu Piechota.

— P. Gerhard Sokulski z Nakła zdał przed komisją egzaminacyjną w Bydgoszczy egzamin na mistrza murarskiego.

— 27 bm. odbył się mecz piłki nożnej I druż. Czarnych z I druż. Gwiazda z Bydgoszczy. Gwiazda pokonała Czarnych w stosunku 7:0. W drugiej rozgrywce tego samego dnia spotkała się II druż. Czarnych z I druż. Leo Bydgoszcz. Mecz zakończył się wynikiem 2:2.

WĄGROWIEC. (a) Walne zebranie Zrzeszenia Samodzielnych Kupców w Wągrowcu odbyło się w lokalu p. Małeckiego. Zebranie zagaił prezes p. Brunon Haławski, witając przybyłych na zebranie gości p. burmistrza Wachowiaka i p. mgr. Pleśkiewicza, naczelnika urzędu skarbowego. Po sprawozdaniach i dyskusji wybrano nowy zarząd pp.: Haławski prezes oraz Radecki, Grześkowiak, Węglarz, Dalke, Płoszyński, Borowski, M. Roszak i I. Kulpiński. Komisja rewizyjna pp. Werbliński, Mizgalski i Wardziński. Sąd koleżeński pp. Szyszka, Gramze, Szydłowski, Biskupski Z. i Sprutta.

GNIEZNO. (fb) W ub. sobotę nastąpiło otwarcie trzeciej z rzędu ochronki dla dzieci bezrobotnych, powstałej z inicjatywy miejscowego „Caritasu". Przy ul. Witkowskiej 92 w realności p. Kośmidra urządzono bardzo mile i gustownie ochronkę im. ks. bisk. Laubitza, do której zapisało się dotychczas 54 dzieci (obliczona jest na 64). Aktu poświęcenia ochronki dokonał ks. biskup Laubitz w obecności pań Stow. Miłosierdzia z p. prezydentową Kasprowiczową na czele, ks. dziek. Zabłockiego, dyr. „Caritasu" ks. Pawlaka, dyr. Ubezp. Społ. Kubika, prokuratora Dąbrowskiego, dyr. gimnazjum kupieck. i wszystkich kierowników szkół powszechnych. Dzieci z kierowniczką ochronki s. Ludwiką powitały arcypasterza śpiewem, przy czym Janeczka Wozinowska wypowiedziała wierszyk, wręczając bukiet białych kwiatów. Następnie ks. dyr Pawlak w krótkich słowach streścił dzieje powstania ochronki i prosił o poświęcenie i błogosławieństwo. Przy tej okazji ks. biskup wygłosił dłuższe przemówienie, w którym wspomniał o mającym w niedalekiej przyszłości powstać osiedlu robotniczym.

— W Witkowie w sali Domu Katolickiego odbyła się staraniem Kat. Stow. Robotników uroczysta akademia ku czci św. Józefa. Na program złożyły się występy chóru kościelnego, deklamacje i odczyt o życiu św. Józefa.

CHODZIEŻ. (bf) Straż pożarna fabryki fajansu na swym walnym zebraniu wybrała nowe władze w składzie: prezes dyr S. Mańczak, sekr. S. Kaszuba, skarbnik J. Krupa, naczelnik Z. Michałowicz, zast. J. Nowak, komendantka oddziału żeńskiego J. Gulanowska. Komisja rew.: W. Januchowski, K. Galuba, W. Szymanowicz. Na tym samym zebraniu nadano godność członków honorowych właścicielom fabryki pp. Szramie i Kapczyńskiemu.

— Na walnym zebraniu Tow. Restauratorów wybrano nowy zarząd w składzie: prezes S. Stępniak, w-prezes P. Kaja, sekr. I. Gogólski, zast. Fr. Budziałowski, skarbnik T. Dałkowski, ławnicy W. Stachowiak i M. Kaminiarz, kom. rew. J. Krauze i H. Łukówna.

— P. Leon Neumann zdał w Poznaniu egzamin mistrzowski w zawodzie dekarskim.

Z życia Kółek Rolniczych.

Zebranie rady TRP w Grudziądzu.

Grudziądz. W sali posiedzeń tut starostwa odbyło się zebranie rady Tow. Rolniczego Powiatowego (TRP), pod przewodnictwem wiceprezesa p. Skowrońskiego z Radzyna. Ze sprawozdania rocznego wynika, że w pow. grudziądzkim powstało 12 nowych kółek rolniczych, tak, że obecnie TRP w Grudziądzu jednoczy 40 kółek. Po zatwierdzeniu przez radę przedłożonego budżetu na rok 1938 udzielono zarządowi na wniosek komisji rewizyjnej jednogłośnie absolutorium. W miejsce ustępujących członków zarządu wybrani zostali pp. Jankowski z Szynwałdu i Gac Rogoźno-wieś. Delegatami do rady wojewódzkiej PTR wybrani zostali pp. Oyrzanowski z Blizna, Lisiewicz z Szembruka, ks. prob. Sadowski z Szynwałdu i Wyrwich z M. Tarpna. W długiej i rzeczowej dyskusji omawiano m. in. trudną sytuację rolnictwa pow. grudziądzkiego, powstałą na skutek serii klęsk żywiołowych. Postanowiono wysłać telegram do p. ministra skarbu z prośbą o wstrzymanie w rolnictwie egzekucyj do jesieni br. Uchwalono rezolucję, domagającą się przyznania dla cukrowni w Mełnie kontyngentu dodatkowego 15.000 q cukru konsumcyjnego dla rolnictwą pow. grudziądzkiego.

Na przyszłość TRP projektuje zorganizowanie nowych kółek rolniczych, zorganizowanie pokazów przysposobienia rolniczego w różnych ośrodkach powiatu, tworzenie przy kółkach rolniczych sekcyj bezpieczestwa pracy, przeprowadzenie doświadczeń nawozowych i odmianowych na terenie poszczególnych kółek itp. Projektowane kursy fachowe w różnych ośrodkach powiatu przyczynią się niewątpliwie do dalszego spopularyzowania idei organizacyjnej w kółkach rolniczych.

ŚWIECIE. (t) Doroczny zjazd delegatów Zw. Powstańców i Wojaków O. K. VIII odbył się w niedzielę 27 bm. w Świeciu w obecności przedstawicieli wszystkich placówek istniejących na terenie obwodu świeckiego. W zjeździe wzięli też udział: delegat starosty powiatowego świeckiego p. Rhone, wiceburmistrz p. Kierzkowski, prezes Federacji PZOO rej. Brzeski, delegat związku p. Ziółkowski z Torunia i inni. Zjazdowi przewodniczył rej. Brzeski. Zjazd po wysłuchaniu sprawozdań zarządu i udzieleniu mu absolutorium, wybrał nowego prezesa obwodowego na miejsce dotychczasowego, p. Cichockiego, który został przeniesiony do Torunia. Prezesem został p. Słabęcki, burmistrz miasta Świecia. Sekretarzem jest p. Byrszel, skarbnikiem p. Gregorkiewicz.

TCZEW. (as) Na tut. dworcu kolejowym policja graniczna aresztowała akwizytora niemieckiego czasopisma „Deutscher Weg", 26-letniego Armina Drohsa, obywatela polskiego, ostatnio zamieszkałego w Brodnicy. Drohs był już w ub. roku skazany przez sąd okręgowy w Chojnicach za działalność antypaństwową na rok więzienia, a obecnie usiłował zbiec z Polski na teren W. M. Gdańska, by tym sposobem ujść przed karzącą ręką sprawiedliwości.

— Kino Gryf: polski film pt. „Znachor".

— Starogardzki sąd okr. na sesji wyj. w Tczewie rozpatrywał sprawę zawodowego przemytnika gdańskich drożdży, Antoniego Zaręby, zam. w Łągu (pow. Chojnice). Sąd skazał Zarębę na 2 miesiące bezwzględnego aresztu i 132,25 zł grzywny lub 7 dni aresztu zastępczego.

— W ub. niedzielę na stadionie miejskim w Tczewie rozegrany został mecz piłkarski pomiędzy II druż. KSKPW—Unią Tczew a drużyną WKS Floty Gdynia. Mecz zakończył się świetnym zwycięstwem Floty 10:2.

— W ub. poniedziałek przy ul. 30 Stycznia uległ nieszczęśliwemu wypadkowi motocyklowemu dyrektor Pom. Straży Wiejskiej Czirson z Gniewu, który doznał obrażeń twarzy i głowy. Ofiarę tragicznego wypadku odstawiono do tut. szpitala Johanitów.

KOŚCIERZYNA. Zarządzeniem starosty powiatowego w Kościerzynie zatwierdzony został następujący skład komisji likwidacyjnej Kolejowej Kasy Zbiórkowej na Pomorzu z siedzibą w Kościerzynie: pp. Franciszek Śmigielski z Kartuz, Nikodem Klucz z Kartuz, Władysław Richert z Kościerzyny, Jan Kleinschmidt z Wielkiego Klińcza i mgr Melkowski z Kościerzyny. Dysponowanie funduszami KKZ nastąpić może po podpisaniu poleceń kasowych przez co najmniej 3 członków komisji. Wszystkie dotychczasowe skargi sporne itd. poszczególne strony wycofały, gdyż nastąpiło ostateczne porozumienie.

POGÓDKI, pow. kościerski. Staraniem oddz. LMK odbyło się w Pogódkach zebranie organizacyjne obywatelskiego komitetu zbiórki na ścigacz morski „Pomorze". Do zebranych wygłosili przemówienia pp. prezes oddz. LMK Piotr Szturmowski i nauczyciel Józef Dambek. Pierwszy na temat „Walka o Pomorze", drugi „Budujemy flotę wojenną". Po uchwaleniu rezolucji, wzywającej obywateli gminy Pogódki do składania ofiar na FOM, wybrano komitet, do którego weszli pp. Piotr Szturmowski jako przewodniczący, nadleśn. inż. Zacher, wójt Gdaniec, kier. szk. Wild, Alojzy Gatz i Jan Świeczkowski. W łonie komitetu utworzono sekcje: propagandową, zbiórkową i imprez dochodowych, na czele których stanęli pp. Józef Dambek, Jan Antczak i Fabian Dąbrowski.

WEJHEROWO. (a) Pod przewodnictwem prezesa p. Drywy odbyło Stow. Czeladzi Kat. swe zebranie w lokalu p. Szumanowej. Referat nt. pielgrzymki do Ziemi Świętej wygłosił ks. prałat Roszczynialski.

— W Wejherowie zmarła ostatnio w 76 roku życia śp. Konstancja Pokorowa, wdowa po śp. Piotrze Pokorze, właścicielu znanej pierwszej polskiej fabryki cygar i papierosów na Pomorzu, założonej w Wejherowie w r. 1888. Zmarła brała czynny udział w życiu społecznym.

CHEŁMNO. (lm) Ostatnio zaobserwowaliśmy, że dzieci, będące bez opieki rodziców względnie osób starszych niszczą na plantach i nowourządzonych drogach w Chełmnie młode drzewka. Aby temu kres położyć, zarząd miejski wzywa rodziców tych dzieci, ażeby baczniejszą uwagę zwracali na nie, bo w konsekwencji cała odpowiedzialność spadnie na rodziców.

— Z dniem 1 kwietnia br. zostanie w Chełmnie przywrócony inspektorat szkolny. Obecnie restauruje się już ubikacje, przeznaczone na biura inspektoratu, które będą się mieściły w dawniejszym gmachu PW. i WF przy ul. Świętojerskiej. Inspektorem szkolnym w Chełmnie ma być mianowany — jak nas informują — p. mgr Wyrwiński z Torunia.

ŁOBŻENICA. W dniu 28 bm. sąd okręgowy z Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Łobżenicy rozpatrywał m. in. sprawę karną przeciw Bronisławowi Końcowi z Klarynowa i Józefowi Stelmachowi z Dźwierszna Wielkiego o pobicie Franciszka Domka. Występek ten miał miejsce 24 października ub. r. na zabawie KSMM w Dźwierszniе W. Po zbadaniu stanu sprawy sąd okręgowy zasądził obu oskarżonych na łączną karę aresztu po 2 lata i 10 miesięcy.

STAROGARD. (jw) 27 bm. odbył się mecz piłki nożnej „Chojniczanki" z Chojnic z I druż. SKS. Wynik 5:2 (2:0) na korzyść SKS. Druga druż. SKS spotkała się z II KPW Starogard, który wygrał w stosunku 4:0 (1:0). Mecz o mistrzostwo klasy B. I. SKS z „Sokołem" Tczew wygrał SKS walkowerem 3:0.

— Policja wykryła w Wielkim Bukówcu (pow. Starogard) melinę złodziejską i ujęła złodziei Wł. Deptulskiego i handlarza drobiu Franciszka Machnikowskiego, którzy dokonali w W. Bukówcu i okolicy całego szeregu kradzieży, przeważnie drobiu.

— W Lubichowie wybuchł pożar u rolnika Wacława Kwiczora i strawił dom mieszkalny i chlew pod jednym dachem oraz część narzędzi, łącznej wartości około 2.000 zł. Meble i inwentarz zdołano uratować.

— W ub. niedzielę odbyły się zawody hippiczne oficerów i podoficerów tut. garnizonu oraz pokazy szwoleżerki. Publiczność przybyła bardzo licznie na zawody.

— P. por. Wróbel otrzymał nominację na kapitana. Awansowało również kilku podoficerów.

Grudziądz.

Pogotowie pożarnicze tel. 11-11.

Nocny dyżur pełni apteka „Pod Łabędziem", Rynek, tel. 1242.

— **TCL Biblioteka i Czytelnia** (ul. Legionów 28) otwarte od godz. 11—12 i 17—19 (w soboty tylko do godz. 18).

REPERTUAR KIN:

Apollo: Podwójny program: „Poświęcenie" i „Zaginiona wyspa".
Gryf: „Manewry huzarskie".
Orzeł: „Diabły wybrzeży".

— **Uroczystość srebrnych godów ks. prof. Wierzchowskiego.** W kościele oo jezuitów odbyła się w ub. tygodniu podniosła uroczystość z okazji 25-lecia kapłaństwa ks. prof. Wierzchowskiego, który od r. 1925 zajmuje stanowisko prefekta gimnazjum im. króla Jana Sobieskiego, a przez kilkanaście miesięcy pełnił zastępczo obowiązki dyrektora tegoż gimnazjum. Mszę św. celebrował ks. jubilat w asyście licznego duchowieństwa, a piękne okolicznościowe kazanie wygłosił ks. superior Nowakowski z zakonu oo. jezuitów. Pienia chóralne wykonały zjednoczone chóry gimnazjalne pod batutą prof. Zuzia. W godzinach popołudniowych wszyscy księża dekanatu grudziądzkiego z ks. kan. Karczyńskim na czele, złożyli ks. jubilatowi życzenia. Ad multos annos!

— **Z walnego zebrania pomorskiego cechu cukierniczego w Grudziądzu.** W hotelu Centralnym odbyło się roczne walne zebranie cechu cukierniczego na wojew. pomorskie przy licznym udziale członków z całego Pomorza. Na wstępie potępiono ohydną zbrodnię lubońską i uczczono pamięć śp. ks. prob. Streicha; uczczono również pamięć zmarłego prezesa Izby Rzem. śp. P. Jakubowskiego. Po odczytaniu protokołu z ostatniego walnego zebrania, podst. cechu p. Hoffman z Torunia po pięknym przemówieniu wręczył starszemu cechu Frączkowskiemu z Chełmna dyplom uznania z okazji 25-lecia mistrzostwa. Z kolei wybrano zarząd w nast. składzie: st. cechu Frączkowski (Chełmno), podstarszy Hoffman (Toruń), sekretarz Weiss (Nowe), skarbnik Kuehn (Grudziądz). Poza tym weszli do zarządu pp. Frączkowski (Chełmża), Bloch (Lubawa) i Puczyński (Chełmno). Do sądu polubowego wybrano pp. Frączkowskiego (Chełmno), Nogala i Sobisza (Grudziądz).

— **Kurs dla sędziów lekkoatletycznych.** Z polecenia POZLA odbędzie się w Grudziądzu w najbliższym czasie kurs dla sędziów lekkoatletycznych. Zgłoszenia przyjmuje p. Banaszak (Mickiewicza 12).

— **Proces rzeźnika Bieńkowskiego ponownie przerwany.** W poniedziałek 28 bm. przed sądem okręgowym w Grudziądzu wznowiony został proces przeciwko st. cechu rzeźn.-wędliniarskiemu Fr. Bieńkowskiemu. Po zeznaniach licznych świadków, na wniosek obrony proces został ponownie odroczony i to do 11 kwietnia rb. godz. 9 rano.

Kronika

Bydgoszcz, dnia 30 marca 1938 roku.

KALENDARZYK

Dziś: Wiktora.
Jutro: Teodula.
Wschód słońca o godzinie 5,41.
Zachód słońca o godzinie 18,29.

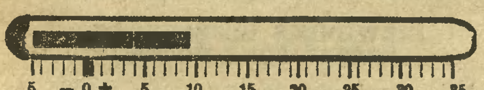
Stan pogody.

Lekkie ocieplenie i deszcz.

W dniu wczorajszym dość ciepłe i wilgotne powietrze oceaniczne, napływające z zachodu, ogarnęło całe Niemcy, posuwając się wolno do zachodnich granic Polski. Skutkiem tego w Wielkopolsce i na Pomorzu zachmurzenie zaczęło wzrastać i zaznaczyło się lekkie ocieplenie. Dziś rano w Bydgoszczy pochmurno.

Termometr wskazywał dziś rano

Kat. Stow. Kob. oddz. „Jutrzenka" i „Handel i Konfekcja" święciły swoje święto związkowe.

Dnia 27 marca br. na mszy św. o godz. 7 w kościele Św. Trójcy, uczestniczyły pod sztandarami b. licznie członkinie KSK oddziałów „Jutrzenki" i „Handel i Konfekcja" by godnie uczcić święto swojej Patronki — dzień Zwiastowania Najśw. Maryi Panny. Od stóp ołtarza przemówił czcigodny ksiądz proboszcz Skonieczny, zwracając się w serdecznych słowach do kobiet katolickich, zrzeszonych pod sztandarem Akcji Katolickiej, by zawsze z nadzieją i ufnością uciekały się pod opiekuńcze skrzydła Najśw. Maryi Panny.

Podczas mszy św. przystąpiły członkinie gremialnie do Komunii św.

Po południu o godz. 4,30 zgromadziły się członkinie wraz z gośćmi w salce parafialnej na uroczystą akademię mariańską, którą zagaiła prezeska KSK oddz. „Jutrzenka" p. Baumowa, witając wielebn. ks. prob. Skoniecznego, ks. ks. Borzycha, Klimackiego i Pawlickiego, wszystkich gości i członkinie.

W krótkich słowach wstępnych nakreśliła p. Baumowa znaczenie „Święta Związkowego". Na jednym z kongresów Międzynarodowej Unii Kobiet Katolickich uchwalono dzień Zwiastowania Najśw. Maryi Panny (25 marca) obrać jako święto związkowe wszystkich organizacji kobiet katolickich. W Polsce jest tysiące kobiet zrzeszonych w Katolickich Stow. Kobiet, a powinno ich być miliony, by mogły skutecznie przeciwstawić się bezbożnictwu i komunizmowi, który w obecnych czasach szerzy się coraz bardziej.

Wiersz recytowała p. Kemnitzówna członk. oddziału „Handel i Konfekcja". Następnie przyjął ks. proboszcz Skonieczny liczne grono kandydatek na członkinie KSK odbierając uroczyste przyrzeczenia, że będą wiernie stać pod sztandarem Akcji Katolickiej.

Drugą deklamację wygłosiła p. Kinderówna. Piękny o głębokiej treści referat pt. „Oto ja służebnica Pańska" wygłosiła p. Siuchnińska, wiceprezeska okręgu KSK.

W końcu odegrały członkinie KSK oddz. pań pracujących w „Handlu i Konfekcji" jednoaktówkę pt. „Wysłuchana modlitwa". Na zakończenie podziękowała prezeska p. Baumowa wszystkim obecnym za udział w akademii, p. Siuchnińskiej za wygłoszenie referatu, deklamatorkom i kołu amatorskiemu. Odśpiewaniem pieśni „My chcemy Boga" zakończono akademię.

Grono mistrzów fryzjerskich w Bydgoszczy powiększyło się.

W ub. poniedziałek odbył się w lokalu Domu Rzemieślniczego przy ul. Jagiellońskiej egzamin na mistrzów w zawodzie fryzjerskim. Komisję egzaminacyjną tworzyli: **cechmistrz p. Maksymilian Żewicki** — jako przewodniczący oraz jako członkowie komisji pp. **Stanisław Hamulski, Stanisław Piotrkowski, Franciszek Grützmacher.** Poza tym udział brali **prezes Związku Rzemieślniczego p. Godek,** a z ramienia **Urzędu Przemysłowego p. Wolski.**

Egzamin na mistrzów w zawodzie fryzjerskim i perukarskim złożyli pp.: **Antoni Springer, Kurt Fanhauer, Leon Hetzborg, Stanisław Barczak, Władysław Woźnikowski,** wszyscy z Bydgoszczy oraz **Wincenty Świtalski** z Janowca. Bezpośrednio po złożonym egzaminie, przewodniczący komisji egzaminacyjnej p. Żewicki przemówił do nowomianowanych mistrzów w serdecznych słowach, życząc im na nowej drodze życia wszelkiej pomyślności. Również w ciepłych słowach przemówił prezes Związków Rzemieślniczych p. Godek, zalecając wstąpienie do Cechu, należącego do Związku Rzemieślników Chrześcijan, jak również podziękował prezesowi Związku Rzemieślników za naukę i wskazówki p. Springer. Do życzeń przyłącza się również nasza redakcja.

Informacje „Orbisu".

Pielgrzymka na Kongres Eucharystyczny w Budapeszcie w czasie od 23. 5. do 30. 5. 38 r. Koszt udziału od zł 128. Zapisy do 1 maja br.
Wycieczka do Berlina w czasie od 14. 4. do 20. 4. 38 r. Koszt udziału od zł 87. Zapisy do dnia 8. 4. 38 r.
Wycieczka do Budapesztu w czasie od 15 do 19. 4. 38 r. Koszt udziału od zł 99. Zapisy do dnia 9. 4. 38 r.
Wycieczka do Rygi w czasie od 15. do 21. 4. 38 r. Koszt udziału od zł 55. Zapisy do dnia 10. 4. 38 r.
Wycieczka do Bukaresztu w czasie od 14. 4. do 21. 4. 38 r. Koszt udziału od zł 97. Zapisy do dnia 9. 4. 38.
Wycieczka do Czerniowiec w czasie od 17. 4. do 22. 4. 38 r. Koszt udziału od zł 25.
Do Londynu — wyjazdy indywidualne w czasie od 1. 4. do 25. 4. 38 r. — od zł 330. Zapisy do dnia 25. 4. br.
Tonie pobyty ryczałtowe w miejscowościach górskich i klimatycznych.
66% zniżki kolejowej do Zakopanego.

Zapisy i informacje w „Orbisie", ulica Dworcowa 2, tel. 36-67. (5763

DYŻURY NOCNE APTEK od 28. III. — 3. IV. 1938.

1) Apteka pod Aniołem, ul. Gdańska, telefon 3385.
2) Apteka przy Placu Teatralnym, Marszałka Focha, telefon 1962.
3) Apteka Tarasiewicza, ul. Orla, telefon 3146.

Telefon Pogotowia Ratunkowego 26-15.

— **MUZEUM MIEJSKIE** przy Rynku Marszałka Piłsudskiego otwarte codziennie od 9—16, w niedzielę i święta od 11—14.

— **Muzeum Miejskie — Wystawa Darów na Bielawkach, ul. Pierackiego 8,** otwarte w niedzielę i w środę od godz. 10—14

Z TEATRU MIEJSKIEGO.

W środę, czwartek i piątek wieczorem arcymelodyjna **„CLIVIA"** Dostala, w której p. Carnero w roli tytułowej na czele świetnego zespołu czaruje urokiem talentu i pięknym śpiewem.

W sobotę premiera najnowszej komedii M. Fijałkowskiego **„TRZECIA MŁODOŚĆ",** nagrodzonej na konkursie pierwszą nagrodą. Utwór ten dzięki wybitnym walorom scenicznym, zwartej budowie i zajmującej akcji liczyć może na wyjątkowe powodzenie. Wyraziście narysowane typy środowiska ziemiańskiego, znajdą u nas dobrych interpretatorów w osobach pp.: Brochockiej, Podgórskiej, Dytrycha, Gajdeckiego, Kierczyńskiego, Leśniowskiego, Rewkowskiego, Serwińskiego, Starży i Szerzeniewskiego. Wnikliwa reżyseria K. Koreckiego.

W niedzielę po południu o godz. 4-ej po cenach zniżonych ukaże się **„CLIVIA"** Dostala, wieczorem zaś **„TRZECIA MŁODOŚĆ"** Fijałkowskiego.

Najwybitniejszy i najpopularniejszy publicysta i dramatopisarz doby obecnej **Adolf Nowaczyński** przemówi ze sceny Teatru Miejskiego w niedzielę, dnia 3 kwietnia o godz. 12.30 w swoim odczycie pt. **„GRZESZNIK W ZIEMI ŚWIĘTEJ".** Bilety po cenach od 20 gr do 1,80 zł są już do nabycia w kasie teatru.

— **Prywatna 6 kl. szkoła powszechna koed. pod wezw. św. Kazimierza** przy ul. Cieszkowskiego 6 I p., mająca uprawnienia publicznych szkół powszechnych III stopnia (siedmioklasowych), przyjmuje wpisy dziewcząt i chłopców na rok szkolny 1938/39 do wszystkich klas od 1 do 6 kwietnia w godz. od 10—13 i 17—18. **Telefon nr 1203.** (5660

— **Sekretariat Bydg. Oddz. Pol. Tow. Przyr. im. Kopernika** zawiadamia, że w niedzielę 3 kwietnia br. o godz. 16-tej, w sali wykładowej Państw. Inst. Nauk. Gosp. Wiejsk. (Pl. J. Weyssenhoffa 11) p. St. Łachecki wygłosi wykład popularny na temat: **„Z ekologii i geografii zwierząt"** (z ilustracjami). Zarząd Towarzystwa prosi członków i mile widzianych gości o udział w zebraniu.

— **Rzemieślnicy na Targi.** Biuro Organizacyjno-Handlowe Rzemiosła przy Izbie Rzemieślniczej w Toruniu podaje do wiadomości, że tegoroczne Targi Poznańskie połączone z Ogólno-Polskimi Targami Rzemiosła odbędą się w czasie od 1—8 maja br. Rzemiosło pomorskie bierze udział w Targach w stoisku zbiorowym, urządzonym przez tut. Biuro Organizacyjno-Handlowe. Przez cały czas trwania targów obecny będzie w stoisku specjalny kierownik, który zainteresowanym udzielać będzie na żądanie informacyj odnośnie do produkcji firm reprezentowanych w stoisku. Koszty udziału w targach są minimalne, gdyż 1 m² powierzchni kosztuje tylko 5 zł, zaś transport eksponatów korzystać będzie z ulgowej taryfy. Wszelkie informacje, formularze zgłoszeń itp. otrzymać można w Biurze Organizacyjno-Handlowym Rzemiosła przy Izbie Rzemieślniczej w Toruniu, ul. Św. Katarzyny 9/11. Termin zgłoszenia upływa z dniem 30 marca 1938 r.

— **Zamiast kwiatów** na trumnę śp. starosty Józefa Robakowskiego składają na głodujące dzieci zł 15,— doktorostwo Jonscherowie.

— **Kierownictwo Publ. Szkoły Powsz. III stopnia im. St. Czarnieckiego — Bydgoszcz Wielkie Bartodzieje** podaje, iż zapisy dzieci **z rocznika 1931** odbędą się w czasie od 1 do 6 kwietnia br. w kancelarii szkolnej, ulica Fordońska 5 od godz. 11—12,30, Do rej. szkol. należą nast. ulice: Promenada od nr 53, Pastalozziego, Fordońska, Żabia, Mała, Żmudzka, Gajowa, Cegielniana, Polanka, Bałtycka, Gdyńska, Kijowska, Szainochy, Łęczycka, Fabryczna, Wyścigowa, Boczna, Kamienna, Inwalidów, Pałucka, Huculska.

— **Ciasto świąteczne pieczemy!** W czwartek, dnia 31 marca 1938 r. o godz. 17-tej bezpłatnie w sali pokazowej Gazowni Miejskiej ul. Jagiellońska 48.

JUTRO WIECZÓR AUTORSKI ARTURA MARII SWINARSKIEGO.

Wieczór autorski Artura Marii Swinarskiego, zapowiadany na czwartek, 31 bm. przez Radę Artystyczno-Kulturalną, wywołał w Bydgoszczy duże zainteresowanie, zrozumiałe tym więcej, że popularny poeta i satyryk jest z pochodzenia Pomorzaninem, a morzu i Pomorzu poświęca ostatnio swoją twórczość. Ciekawy program wieczoru wypełnią najlepsze wiersze Swinarskiego oraz najcelniejsze satyry i fraszki, wybrane z bogatego dorobku powszechnie znanego twórcy i filara poznańskiego Klubu Szyderców i „Różowej Kukułki". Artur Maria Swinarski słynie ze swego talentu estradowego, to też nie należy wątpić, że w czwartek, 31 bm. o godz. 20 zapełni się aula Miejskiego Gimnazjum im. Kopernika — zresztą jak zwykle na imprezach Rady Art.-Kult.

CZEKAMY NA KWESTARZY DO ZBIÓRKI ULICZNEJ NA DZIECI BEZROBOTNYCH.

W pierwszą niedzielę kwietniową przeprowadzona będzie w całej Polsce ogólna zbiórka pod hasłem: **„Wielkanocny dar dla dzieci bezrobotnych".**

Udział w niej wezmą, podobnie jak w grudniu ubiegłego roku, liczne rzesze kwestarzy, z ministrami i innymi dostojnikami państwowymi na czele.

Zdrowe, silne i dobrze wychowane dzieci — to przyszła siła obronna państwa!

Niech nikt nie poskąpi ofiar na „Wielkanocny dar dla dzieci bezrobotnych"!

Wydawane będą znaczki w kolorze złotym i srebrnym według podanego tu wzoru.

— **Do wiosennego kompletu** przyjmuje zapisy dzieci od lat 3 do 7 wzorowe przedszkole znanej autorki bajeczek Marii Boruniowej. Wysoki poziom programu kładzie nacisk na rozwój fizyczny i psychiczny dziecka. Opieka macierzyńska. Ogród. Zapisy od godz. 13 do 14. Jagiellońska 24. (5514

Kronika kulturalna.

Koncert „Collegium Musicum".

Bardzo pożyteczny zwyczaj organizowania koncertów kameralnych wprowadziło Miejskie Konserwatorium Muzyczne. Koncerty te są przeznaczone dla najszerszych warstw słuchaczy i cieszą się słusznie dużą popularnością.

Takim chwalebnym osiągnięciem w dziedzinie ożywienia ruchu muzycznego był właśnie niedzielny koncert, pod każdym względem ogromnie ciekawy. Złożyło się na to nie tylko świetne wykonanie, doskonałe przygotowanie i staranne opracowanie, ale i niezmiernie interesujący program.

Mgr Alfons Rösler, artysta o dużej kulturze muzycznej i wysubtelnionym smaku artystycznym kieruje się w wyborze utworów intuicją i niezawodnym znawstwem. Fragmenty „Stabat Mater" Pergolésego — 26-letniego geniusza opery włoskiej, którego dwusetną rocznicę zgonu obchodziliśmy przed dwoma laty — były na czasie. Pełnię wyrazu osiągnął Pergolése w tym utworze typowy dla włoskiego kultu Madonny. Dzieło to, choć pisane z wielką prostotą i posługujące się prostymi środkami, zajmuje jedno z pierwszych miejsc wśród utworów, pragnących przemówić do serc ludzkich wyrażeniem bolesnych uczuć Madonny. Symfonia żałobna (Locatellego), składająca się z pięciu części, jest znamiennym dziełem XVII wieku, posiada dużo powagi i szlachetną melodię. Utworem wprowadzającym była Elegia Czajkowskiego na orkiestrę smyczkową.

Poziom wykonawczy powyższego programu był wysoki. Dyrygent p. mgr Al. Rösler czuje się przy pulpicie na właściwym miejscu. Ciekawe było jego traktowanie realizowanych dzieł, które pozwoliło mu na wydobycie z orkiestry maksymum jej możliwości kolorystycznych i dynamicznych i wyrazu. Dyrygent przy indywidualnej śmiałej koncepcji nie zacierał istotnych walorów i charakteru kompozycji, przeciwnie, nadał im korzystnego blasku. Nowością był chór dziecięcy. Solistkami wieczoru były uczennice p. prof. Krysiewiczowej pp. St. Wawrzyńska (sopran) i Hel. Szczygiełówna (mezzosopran), które dały nam ciekawy pokaz „bel canta". (kl)

WIOSENNY POKAZ MÓD.

Cała Bydgoszcz będzie mogła oglądać najświeższe kreacje mody wiosennej na rewii mody wiosennej, która odbędzie się **w niedzielę 3-go kwietna br. o godz. 17 w sali malinowej „Pod Orłem".**

Dalsze informacje o tej atrakcyjnej imprezie podane będą jutro. (5819

CZAS TO PIENIĄDZ.

Praktyczność pani Ziuty jest ogólnie znana. Przyjaciółki mówią z zadrością o jej umiejętności oszczędzania czasu, pracy i pieniędzy. Weźmy jako przykład chociaż by pranie. Kwestia to dla pani Ziuty jest prosta i niekłopotliwa, gdyż połowę czasu oszczędza ona przez namoczenie bielizny w roztworze Henko, który rozpuszcza i już częściowo usuwa brud. Reszty dokonuje gotowanie bielizny przez 15 do 20 minut w roztworze Persilu, a po wypłukaniu bielizny w czystej wodzie z dodatkiem Silu lśni ona nieskazitelną białością. Na tych kilku prostych zabiegach polega cała praca prania i p. Ziuta, nie wysiliwszy się, znów jest wolna.

SKRADLI CZY ZGUBIŁ?

Onegdaj, przebywając na terenie Rzeźni Miejskiej p. Tomasz Skurcz zam. przy ul. Dworcowej 52, spostrzegł zgubę portfelu, w którym znajdowała się gotówka w kwocie 140 zł oraz różne dokumenty. Nie wiadomo, czy p. S. portfel zgubił, czy też portfel został mu skradziony.

—————::—————

— **Koncert nadzwyczajny w „Savoy'u".** Jutro, w czwartek odbędzie się nadzwyczajny koncert w kawiarni „Savoy". Orkiestra w zwiększonym składzie (12 osób) pod dyr. p. kapelm. Osadnika. Program jest ciekawy, gdyż przewiduje się w nim „Wieczór życzeń". Wobec tego mamy możność przekonać się, jaki kompozytor najwięcej jest uwielbiany. Początek o godz. 19,30.

— **Związek Pań Domu** uprzejmie prosi wszystkie panie domu o nadsyłanie robótek na wystawę propagandową, która odbędzie się w sali „Pod Lwem" od 3—9 kwietnia włącznie. Robótki należy nadsyłać do lokalu związku, Gdańska 30, telefon 2292, w czwartek 31 bm. od 12—13 lub od 17—19.

— **Po uroczystościach kanonizacji bł. Andrzeja Boboli w Rzymie,** odbędzie się staraniem znanego i ruchliwego Kat. Stow. Kobiet, oddział Koło Pań w Bydgoszczy **uroczysta akademia** ku czci tego pierwszego świętego w Polsce Odrodzonej. Wszyscy zatem będziemy mogli przeżywać wielkie chwile tych wspaniałych uroczystości, czerpane z świeżych wrażeń uczestników pielgrzymki. Akademia odbędzie się w dniu 26 kwietnia br. o godz. 20 w auli gimn. Kopernika.

— **Błąd drukarski.** W numerze wczorajszym w tytule wiadomości naszego sprawozdawcy o zjeździe delegatów Związku Polskiego w Poznaniu zaszedł błąd. Zamiast „w dążeniu do usamodzielnienia handlu", tytuł brzmieć winien „w dążeniu do unarodowienia handlu".

— **Stow. Absolwentów Liceum Handlowego.** Schadzki koleżeńskie odbywają się w każdą środę o godz. 19 w gmachu liceum. (5687

— **Miejska szkoła powszechna** przy M. Kat. Gimnazjum Żeńskim, mająca uprawnienia publ. szk. powsz. III stopnia, przyjmuje wpisy nowych uczennic na rok szkolny 1938-39 od 1 do 6 kwietnia br. (5787

— **W ramach „Tygodnia" Polskiego Związku Zachodniego w Bydgoszczy** odbędzie się w niedzielę, dnia 3 kwietnia o godzinie 12 w auli gimnazjum im. marszałka Piłsudskiego (plac Wolności) zebranie publiczne, na którym prof. Wiktor Wandycz z Wejherowa mówić będzie na temat: **„Walka o czystość oblicza narodowego Ziemi Pomorskiej".** Prelegent omówi nierówności między polskim a niemieckim stanem posiadania, a w szczególności podkreśli zaniedbania, jakich dpuszczono się na terenach naszego przygranicza.

SPORT

ZAKAZ ROZEGRANIA IMPREZ SPORTOWYCH W DNIU 10 KWIETNIA W RZESZY.

Berlin. Przewódca sportowy Rzeszy von Tschammer u Osten zarządził, by w dniu 10 kwietnia, w którym to dniu ma się odbyć plebiscyt, zakazane zostało rozegranie jakichkolwiek imprez sportowych na całym terenie Rzeszy niemieckiej i Austrii.

OSOBNO — OLIMPIADA NARCIARZY.

Oslo. Międzynarodowa federacja narciarska, po uchwale kongresu i międzynarodowego komitetu olimpijskiego w Kairze, postanowiła zamiast udziału w olimpiadzie zorganizować w r. 1940 własne narciarskie mistrzostwa świata. Mistrzostwa te odbędą się w Oslo. Uchwała federacji zapadła na podstawie ankiety rozpisanej w tej sprawie do wszystkich związków państwowych.

INDYWIDUALNE MISTRZOSTWA BOKSERSKIE POLSKI.

W dniach 2 i 3 kwietnia rozegrane zostaną w Polsce międzyokręgowe zawody o indywidualne bokserskie mistrzostwo Polski.

Rozgrywki odbędą się w 4-ch grupach: w Białymstoku startować będą mistrzowie Warszawy, Wilna i Białegostoku, **w Poznaniu walczyć mają mistrzowie Poznania i Pomorza,** w Łodzi wystąpią mistrzowie Krakowa, Śląska i Łodzi, we Lwowie spotkają się mistrzowie Lwowa, Wołynia i Lublina. Finały indywidualnych mistrzostw bokserskich Polski odbędą się w Łodzi w dniach 23 i 24 kwietnia br.

Kapitan sportowy Pom. OZB ustalił już skład pomorskiej grupy eliminacyjnej. W skład tej grupy z Bydgoszczy wchodzi jedynie Łukowski w wadze ciężkiej.

PIERWSZE W POLSCE MIĘDZYMIASTOWE ZAWODY SZERMIERCZE SZKÓŁ ŚREDNICH W SZABLI.

W sobotę, dnia 2 kwietnia o godz. 17-ej odbędą się w Miejskim Gimnazjum im. M. Kopernika w Bydgoszczy pierwsze w Polsce zawody międzymiastowe szkół średnich w walce drużynowej na szable.

Do zawodów tych staną drużyny: **Gimnazjum im. B. Chrobrego z Grudziądza — Gimnazjum im. Kopernika z Bydgoszczy.**

Poza walkami na szable „Kopernicy" wystąpią w walkach pokazowych na floréty i szpady, a ponadto odbędzie się 8 walk bokserskich.

Jest to impreza bardzo ciekawa, bowiem pierwsza tego rodzaju w Polsce.

NOWY REGULAMIN ODZNAKI SPORTOWEJ.

Jak wiadomo, Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego przygotowuje już od dłuższego czasu nowy regulamin Państwowej Odznaki Sportowej. Regulamin ten wprowadza szereg zmian podyktowanych wymogami życia i oparty na zebranych w całej Polsce doświadczeniach. Nowy regulamin miał się ukazać już na początku nadchodzącego sezonu. Niestety, konieczność załatwienia szeregu niezbędnych formalności (projekt musi przejść przez Sejm i Senat, gdyż ma się ukazać w formie ustawy), spowodowała, że wydanie nowego regulaminu nastąpi prawdopodobnie dopiero z początkiem r. 1939. Aż do tego czasu obowiązywą przepisy, zawarte w regulaminie z 1932 r. Pozostają również nadal w mocy wytyczne Państwowego Urzędu WF w sprawie POS i upoważnienia do przeprowadzania prób o odznakę z 11 maja 1937 r.

NA NICH ZWRÓCONE OCZY CAŁEJ POLSKI.

Warszawa. (PAT). Kapitan sportowy Polskiego Związku Piłki Nożnej p. Kałuża ustalił następujący ostateczny skład na mecz rewanżowy o mistrzostwo świata z Jugosławią, który się odbędzie w najbliższą niedzielę w Białogrodzie: bramkarz — Madejski (rez. Pawłowski), obrońcy: Szczepaniak i Gałecki (rez. Michalski), pomocnicy: Góra, Nytz i Dytko, napastnicy: Piec I, Piontek, Wostal, Wilimowski, Wodarz (rez. Scherfke).

Kierownikami ekspedycji będą płk. Żołędziowski, inż. Przeworski i kapitan sportowy Kałuża.

Sędzią meczu będzie Włoch Barlasina. Sędzią liniowym ze strony Polski będzie p. Schneider.

Wyjazd nastąpi w piątek, dn. 1 kwietnia o godz. 7,40 rano z Warszawy. Reszta zawodników przyłączy się do ekspedycji w Katowicach.

SENSACJA SPORTOWA BYDGOSZCZY.

W nadchodzącą niedzielę, 3 kwietnia br. odbędzie się na stadionie miejskim w Bydgoszczy międzyokręgowy mecz piłkarski Poznań — Pomorze. Drużyny wystąpią w swych najsilniejszych składach. Mecz zapowiada się bardzo interesująco.

GRYF (Toruń) — KS ZW. REZ. 9:7.

Grudziądz. Pierwszy występ byłych zawodników GKS-u należałoby uważać za udany. Wnieśli oni do walk mimo poważnych braków technicznych sporo ambicji i odwagi. Goście pod względem technicznym przeważali, jednak wykazali mały zasób inicjatywy.

Wyniki: **Musza** — Jarmuszewski (Gr.) wypunktował Wiklińskiego II (Zw. R.); **kogucia:** Ziółkowski (Z. R.) odniósł zwycięstwo punktowe nad Grabowskim II (Gr.), a Krzemiński I (Gr.) pokonał swego brata Jana (Z. R.) **Lekka:** Wrzesiński (Gr.) nie rozstrzygnął walki z Wiklińskim I (Z. R.), a Wiecki (Z. R.) wygrał przez techniczny k. o. z Bitzerem (Gr.) **Półśrednia:** Krzemiński Antoni (Z. R.) zwyciężył na punkty Grabowskiego I (Gr.) **Średnia:** Lelewski (Gr.) znokautował w III starciu Trzebińskiego (Z. R.). W **półciężkiej** zdobył Wezner (Gr.) dwa punkty walkowerem, zaś w walce towarzyskiej pokonał na punkty Wrosza (Sokół, Grudziądz).

Sędziował w ringu p. Łodyga, na punkty p. Michalak.

ROCZNE WALNE ZEBRANIE BYDG. PODOKRĘGU PIŁKI RĘCZNEJ

odbyło się przy udziale 7 klubów pod przewodnictwem mgr. Zakrzewskiego. Bilans pracy Podokręgu — szczególnie w ostatnim czasie, gdy ster wziął w swoje ręce (po nadzwyczajnym walnym zebraniu) p. Nowak — jest bardzo dodatni. Dzięki prowadzonej propagandzie, gry rozwijają się coraz lepiej i kluby posiadają po kilka drużyn siatkówki czy koszykówki. Jedynie szczypiorniak nie cieszy się większą popularnością. Nowy zarząd wybrany został w następującym składzie: prezes — p. Nowak (powtórnie), przewodniczący W. G. D. — p. Potasznik, W. S. S. — p. Zieliński, skarbnik — p. Romanowska, ref. druż. męskich — p. Kaufman, drużyn żeńskich — p. Malanowska. Delegatem Okręgu na zebraniu był p. Żwirek z Torunia.

Na Fali Radiowej

Czwartek, 31 marca

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI.

6,15: Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze". **6,20:** Gimnastyka. **6,40:** Muzyka (płyty). **7,00:** Dziennik poranny. **7,15:** Muzyka (płyty). **8,00:** Audycja dla szkół. **11,15:** Pieśni i tańce Mazowsza — poranek muzyczny dla szkół powszechnych. Wykonawcy: chór międzyszkolny, kapela i solista. **11,40:** Gra Colette Frantz (skrzypce). **11,57:** Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. **12,03:** Audycja południowa. **15,30:** Wiadomości gospodarcze. **15,45:** Wędrówki muzyczne: „Polska — nasza rola w kulturze" — audycja dla młodzieży (z Wilna). **16,15:** Muzyka lekka w wykonaniu orkiestry wojskowej pod dyr. kpt. Z. Grabowskiego (z Torunia). **16,50:** Pogadanka aktualna. **17,00:** Wiedza i książka: „Człowiek pod mikroskopem" — odczyt (z Poznania). **17,15:** Recital fortepianowy Agi Jambor. W programie utwory J. S. Bacha. **17,50:** Poradnik sportowy i wiadomości sportowe. **18,10:** Skrzynka ogólna. **18,25:** Program na jutro. **18,35:** Audycja dla młodzieży wiejskiej. **19,00:** Oryginalny teatr wyobraźni: „Protekcja" — premiera komedii radiowej. **19,30:** Wileńskie pieśni regionalne wykona chór ludowy „Kaskada" pod dyr. Eug. Lutkiewicza (z Wilna). **19,50: Przemówienie wojewody pomorkiego min. Wł. Raczkiewicza** (z Torunia). **20,00:** Muzyka lekka. W przerwie o **20,45** dziennik wieczorny i pogadanka aktualna. **21,45:** „Rozmowa o powieści" - dialog Wacława Sieroszewskiego i Michałem Rusinkiem. **22,00:** Koncert kameralny. Wykonawcy: warszawski kwartet smyczkowy. **22,50:** Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, przegląd prasy i komunikat meteorologiczny. **23,00:** Targi międzynarodowe w Polsce — pogadanka w języku niemieckim.

PROGRAM LOKALNY.

TORUŃ. 11,40: Muzyka francuska (płyty). **13,00:** „Wiosna w przysposobieniu rolniczym" — pogadanka rolnicza. **13,10:** Dla każdego coś ładnego — płyty. W przerwie o godz. **14,00** wiadomości z Pomorza i parę informacyj. **16,15:** Muzyka lekka w wykonaniu orkiestry wojskowej pod dyr. kpt. Z. Grabowskiego. **18,10:** Program na jutro. **18,15:** „Zabytki Kujaw i Mazowsza w Wielkim Pomorzu" — felieton. **18,25:** Na organach — płyty. **18,40:** Wiadomości sportowe z Pomorza. **18,45:** Lekcja języka polskiego z Katowic. **19,50: „Na drodze do Wielkiego Pomorza"** — przemówienie wojewody pomorskiego min. Władysława Raczkiewicza (w programie ogólnopolskim). **23,00:** Tańce **i piosenki (płyty).**

Zmiana granic

powiatów inowrocławskiego i mogileńskiego

Z dniem 31 bm. wchodzi w życie rozporządzene prezesa rady ministrów o wyłączeniu z powiatu mogileńskiego gmin Chełmce, Kruszwica-wieś i Kruszwica-miasto i włączenie ich do powiatu inowrocławskiego.

powiatów rypińskiego i sierpeckiego.

Rozporządzeniem prezesa rady ministrów z gminy wiejskiej Szczutowo w powiecie rypińskim wyłącza si ęgromady Babiec i Łukomie. Babiec włącza się do gminy Borkowo, Łukomie do gminy Rościszewo. Z gminy wiejskiej Rogowo w pow. rypińskim wyłącza się gromady Blinno i Podlesie i włącza się je do gminy Gójsk w powiecie sierpeckim. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 31 bm.

WSPÓLNA WYPRAWA ZŁODZIEJSKA ZAKOŃCZONA WYSOKĄ KARĄ.

Przed trybunałem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy odpowiadał za rozbój 28-letni robotnik Czesław Dzierlata, pochodzący z Ostrołęki. Oskarżony wspólnie z niejakim Wł. Kamińskim i Wł. Kościechą włamali się w sierpniu ub. roku do stajni w Łącku Wielkim (pow. Bydgoszcz) i na szkodę Amalii Hinz zabrali 3 konie wartości 1500 zł. Banda złodziei odgrażała się pilnującemu konie robotnikowi Wędrowskiemu, że go zastrzeli, skoro zaalarmuje sąsiadów. Policja wpadła później na trop złodziei, którym odebrano konie. Podczas gdy Kamińskiego i Kościechę zdołano zaraz ująć i zasądzić (pierwszego na 4 lata, a drugiego na 1 rok więzienia), Dzierlatę, którego później ujęto, dopiero teraz zasądzono. Otrzymał on 2 lata i 6 miesięcy więzienia.

NIEWIDOMY SZCZOTKARZ POŻGAŁ ŻONĘ NOŻEM.

Dzisiejszej nocy o godz. 1-ej doszło do ostrej kłótni małżeńskiej w domu przy ul. Łokietka 49, w wyniku której ciężko raniona nożem została 25-letnia Stefania Stempińska, żona niewidomego szczotkarza 30-letniego Bronisława Stempińskiego. Szczotkarz nożem rzucił się na żonę i zadał jej cztery ciosy w pierś, w głowę, w szyję i w brzuch. Ranna kobieta wybiegła z mieszkania, wzywając na korytarzu pomocy sąsiadów, gdyż mąż groził zabiciem. Przywołana policję, która aresztowała furiata, a zawezwaną karetką pogotowia ratunkowego odstawiono ciężko ranną do lecznicy miejskiej. Życiu jej zagraża poważne niebezpieczeństwo. Stempińscy byli dopiero cztery miesiące po ślubie.

ZJAZD OBWODOWY LIGI MORSKIEJ I KOLONIALNEJ W BYDGOSZCZY.

W sali Rady Miejskiej odbył się ubiegłej niedzieli zjazd obwodowy LMK przy udziale prezesów oddziałów i delegatów LMK miasta i powiatu.

Zjazd zaszczycili swą obecnością: dow. garnizonu p. generał Grzmot-Skotnicki, reprezentant prezydenta miasta, p. mgr Rost i przedstawiciel zarządu okr. LMK w Toruniu, p. mgr Grzeszczak. Przewodniczącym zjazdu wybrano p. dyr. Tatarka.

Sprawozdanie z pracy całorocznej złożył prezes obwodu LMK, p. prof. Garbicz. Wykazało ono, że LMK w mieście i powiecie w roku sprawozdawczym rozwinęła się znacznie. Na podkreślenie zasługuje praca Sekcji Żeglugi Śródlądowej obwodu z przewodniczącym, p. dyr. Maryńskim na czele, która w bieżącym roku zorganizowała kurs zimowy dla szyprów z pozytywnym wynikiem. Wielka liczba słuchaczy wskazywała na głębokie poczucie obywatelskie szyprów pomorskich.

Po uchwaleniu budżetu i ogólnego planu pracy na rok bieżący wybrano zarząd obwodu, który ma wkrótce ukonstytuować się. Ze względu na to, że obwód LMK w Bydgoszczy został od 1 stycznia br. przyłączony do Pomorza, gdzie praca LMK jest bardzo szeroko rozwinięta, by się nie powstydzić, należy przynajmniej podwoić szeregi członków w obwodzie LMK w Bydgoszczy. Apelujemy zatem, by Obywatelstwo miasta i powiatu jak najliczniej wpisywało się na członków LMK, dając dowód zrozumienia ważności spraw morskich dla Polski.

Premiery kinowe.

„VARIETE"
(kino „Kapitol").

Cyrk ma swe kulisy, podobnie jak i teatr. A za tymi kulisami rozgrywają się dramaty, których tłem jest rywalizacja, zawiść, miłość, choć ludzie z tego środowiska na ogół są z sobą solidarni i kochają swój zawód. „Varieté", to wielkie przedsiębiorstwo widowiskowe w Paryżu, gdzie rozgrywa się dramat trójki akrobatów napowietrznych. Film nagrany dobrze o interesującej fabule i bardzo emocjonujących scenach, zwłaszcza podczas popisów na trapezie napowietrznej. Główne role odtwarzają Anna Bella, Jean Gabin, Ferd. Gravey i komiczny Nic. Koline. Program uzupełnia wiedeńska komedia muzyczna pt. „Konfetti". Po dramacie humor, zabawa i śmiech z udziałem Leo Slezaka i Hansa Mosera.

Kronika toruńska

Toruń, dnia 30 marca 1938 roku.

KALENDARZYK

Dziś: Wiktora.
Jutro: Teodula.
Wschód słońca o godzinie 5.41.
Zachód słońca o godzinie 18,29.

X. W. KNEBLEWSKI.

Toruń przed „Miłosierdziem".

Mamy żywo w pamięci postać największego dramaturga współczesnej Polski Karola Huberta Rostworowskiego. Zgasło jego ciało, ale trwa dusza. Żyje ten wielki myśliciel i nauczyciel narodu w swoich arcydziełach. Przeszły one wszystkie sceny odrodzonej Polski, budząc podziw dla treści, formy i znajomości dróg, którymi chadza dusza pojedyńczego i zbiorowego człowieka, wyczucia czasu, jego przełomów i przewrotów.

Żywiołem jego twórczości stał się dramat. Litania jego długa: od „Judasza z Kariothu", „Cezara Kaliguli", „Antychrysta" do „Niespodzianki", „Przeprowadzki", „U mety" i „Miłosierdzia". Każdy z tych dzieł zmusza do skupienia myślenia, rachunku sumienia i poprawy życia: jest ideowo, pouczające.

Występują w nich nie bohaterzy, tylko ludzie, ze swoimi słabościami, ułomnościami, grzechami i upadkami, ale wskazuje się przed nimi prawdę, drogę i światło. Wystarczy tylko wznieść oczy ku górze, by ujrzeć tego, który był bohaterem największego w dziejach dramatu Mistrza z Nazaretu. Golgotha człowieka i całej ludzkości styka się z Golgothą Syna Bożego, który był zarazem i Synem Człowieczym.

Rostworowski potępia zło, ale człowiekowi litość okazuje. Dramat jego nazwali jedni dramatem sumienia i obowiązku, inni — godności ludzkiej. Człowiek ma walczyć z sobą. Choć ciągle upada i grzeszy, ale przy pomocy łaski Boskiej może się oczyścić i świętym zostać. Niestety, przez całe życie jest on samolubem, dla siebie wszystko, choćby poprzez zbrodnię, — dla wyższych celów, dobra duszy czy ludzkości nic, a przynajmniej niewiele.

Jednym z najwymowniejszych dramatów Rostworowskiego jest „Miłosierdzie". Maluje on w nim rzeczywistość polską. Jak w całym świecie, tak i u nas panuje, zjada każdego materializm, wyścig o dobrobyt, rządzi walka klas o supremację, zazdrość i chciwość o miskę soczewicy. Po świecie grasuje szatan. Buntuje on ludzi. Ma wpływ. Zbiera owoce swego dzieła. Doprowadza do ukrzyżowania Miłosierdzia. Ale to człowiekowi nie daje spełnienia jego marzeń i pragnień. Gorzej, bo ci, którym obcym było miłosierdzie, a zdobyli moc nad materią, stają się tyranami. Zaczynają się sami zjadać i pożerać. Aż wreszcie szarpnięci sumieniem, zwrócili się do Boga, wyznając w pokorze:

Wszystko było mało.
Bo miłości brakowało".

Wspaniałe są w „Miłosierdziu" typy owego sobkostwa: bogacz, kaznodzieja i dziadówka. Wymowne są tłumy, dyszące zemstą, zawiścią, drwinami. Straszny jest szatan i tyran, zdawałoby się przyjaciele człowieka, ale w rzeczywistości, to moc i żywioł, który go poniża i unicestwia.

W „Miłosierdziu" zbuntowany człowiek wraca do Boga w łachmanach swej „wielkości".

Jest w nim naturalizm, symbolizm i realizm. Akcja tu żywa. Zwięzły dialog. Słowo — to rzeźba, wykuta, spiżowa i zwarta. Rozmach i pęd do wielkich rzeczy. A przy tym ta muzyka formy. Idzie ona poprzez skarby skali głosowej, od szeptu do gromu. Sola i duety, chóry i zespoły — w całości — to przedziwna symfonia, którą pisał poeta i muzyk, jakim był również ten wielki dramaturg.

Teatr Ziemi Pomorskiej nie idzie łatwiznami tematu, wypowiada się bowiem wielkimi wyrazami twórczości Polski współczesnej. Może tracić nieraz na tym, gdyż tłumów, żądnych lekkiej strawy one nie pociągają, ale może być dumny, że spełnia posłannictwo, będąc świątynią sztuki, a nie budą cyrkową.

Dał już tyle z twórczości Rostworowskiego, daje jeszcze „Miłosierdzie", w okresie Wielkiego Postu, kiedy dusza chrześcijańska przechodzi kwarantannę sumienia, oczyszczając się z miazmatów ziemszczyzny, poprzez post i umartwianie, wstrzemięźliwość i miłosierdzie, skruchę i pokutę, by dojrzeć do odrodzenia i Zmartwychwstania wraz z Chrystusem.

Nocny dyżur pełnią apteki:

„Pod Lwem" — Śródmieście.
Św. Anny —. Bydgoskie Przedmieście
Pod Łabędziem — na Mokrem
„Nadwiślańska" — Jakubskie Przedmieście.

—::—

Pogotowie straży pożarnej tel. 1244.

Telefon nr 14-46 posiada przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego" w Toruniu.

Pogotowie ratunkowe tel. 1991.

Biblioteka T. C. L. (ulica Wysoka 16) otwarta codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 11 do 11,30 i od 16 do 17.

—::—

REPERTUAR KIN:

Aria: „Ostatnia noc skazańca".
As: „Szeik".
Mars: „Życie ulicy".
Świt: „Manewry huzarskie".

—::—

Z TEATRU ZIEMI POMORSKIEJ.

„Gałązka rozmarynu".
Dochód przeznaczony na kolonie letnie.

Całkowity dochód z dzisiejszego przedstawienia doskonałej sztuki Zygmunta Nowakowskiego p. t. „Gałązka rozmarynu" przeznaczony zostaje na fundusz na wysłanie najbiedniejszych dzieci na kolonie. Nikogo więc nie powinno zabraknąć na dzisiejszym przedstawieniu z tych, którzy jeszcze nie widzieli tego wspaniałego widowiska, które wnosi z sobą poza wartością artystyczną, wartość upamiętnienia wielkiej chwili dziejowej: bohaterskiego spełnienia czynu — ofiarnego zapoczątkowania ostatecznej rozgrywki o wolność Polski. Ceny miejsc zniżone.

Sobotnia premiera w Teatrze Ziemi Pom. „Miłosierdzie" K. H. Rostworowskiego.

Wniknięcie w rdzeń najgłębszych, najistotniejszych zagadnień wszechludzkich, rozważanie pod kątem etyki chrześcijańskiej — oto treść „Miłosierdzia", najbliższej premiery Teatru Ziemi Pomorskiej. A że twórcą jest K. H. Rostworowski, nieśmiertelny autor „Kaliguli", „Niespodzianki" i tylu innych arcydzieł, więc niewątpliwie zapowiedź wystawienia tego misterium spotka się z uznaniem szerokich kół publiczności.

Repertuar Teatru Ziemi Pomorskiej.

Środa 30 bm. godz. 20 Toruń: „Gałązka rozmarynu".

Czwartek 31 bm. godz. 16 Toruń: przedstawienie szkolne.

Piątek 1. 4. godz. 20 Toruń: „Gdzie diabeł nie może".

—::—

Walne zebranie koła TCL. W środę, dnia 30 bm., o godz. 18 w auli szkoły powszechnej nr 12 (Wielkie Garbary) odbędzie się walne zebranie koła TCL. Głównym tematem będzie omówienie ostatnich wyników pracy z krótką statystyką oraz program pracy na bież. rok.

— **Układ sił politycznych dzisiejszych Niemiec.** W ostatniej chwili przypominamy, że na powyższy temat w ramach „Piątków uniwersyteckich" w Toruniu dnia 1 kwietnia w auli Gimnazjum Państwowego im. Kopernika, o godz. 19,30 wygłosi odczyt Doc. i Zast. Prof. U. P. dr Marian Z. Jedlicki. Wstęp na odczyt 50 i 20 gr.

NA FUNDUSZ ŻEGLARSKI POM. CHOR. HARCERZY.

Druh phm. Błaszkiewicz Alfons wpłacił na Fundusz Żeglarski Pom. Chor. zł 3, wzywając dha hm. Macierzyńskiego Tadeusza i hm. Rudnickiego Aleksandra. Druh mgr Bzdęga Stefan wpłacił na Fundusz Żegl. zł 5. Druh phm. Zieliński Henryk wpłacił zł 2,50.

Przygranicze - pancerzem Rzeczypospolitej.

Przed Tygodniem Polskiego Związku Zachodniego.

W związku z tygodniem propagandy PZZ, który, jak wiadomo, odbywa się pod powyższym hasłem, odbyło się dnia 24 marca br. w Domu Społecznym w Toruniu zebranie przedstawicieli zarządów okręgowych organizacyj społecznych Pomorza dla utworzenia wojewódzkiego komitetu obywatelskiego Tygodnia P. Z. Z.

Po zagajeniu zebrania przez prezesa okr. pomorskiego P. Z. Z. p. sędziego Alojzego Glemmę na przewodniczącego zebrania powołano p. prezesa okręgu L. M. i K. Rudolfa Radłowskiego. Referat pt. „Nasze zadania na terenach przygranicznych" wygłosił kierownik okręgu pomorskiego PZZ p. mgr. Marian Wojnowski. Prelegent po stwierdzeniu, że **rolą Polskiego Zw. Zachodniego jest nieustanna czujność i praca nad wszechstronnym rozwojem kulturalnym i gospodarczym ziem zachodnich,** dalej **scharakteryzował bolączki przygranicznych terenów Pomorza.** Celem Tygodnia PZZ jest przedstawienie opinii publicznej w Polsce naszych zaniedbań inwestycyjnych, komunikacyjnych, gospodarczych, kulturalnych i społecznych powiatów północnego i zachodniego przygranicza Polski, aby społeczeństwo skoncentrowało jak największą ilość sił i środków na prace na terenach przygranicznych. Następnie prelegent scharakteryzował prace przygotowawcze do Tygodnia PZZ i przedstawił strukturę organizacyjną tej imprezy, którą PZZ przeprowadza na terenie całego Państwa w oparciu o wszystkie polskie organizacje społeczne. Stąd też w komitecie honorowym Tygodnia figurują tacy przedstawiciele organizacyj społecznych jak: gen. Berbecki, prezes LOPP, senator Bniński, prezes TCL, płk. Jur-Gorzechowski, gen. Górecki, prezes Federacji PZOO, dr. Hełczyński, prezes Funduszu Szkolnictwa Polskiego Zagranicą, gen. Kasprzycki, minister spraw wojsk., wicepremier Kwiatkowski, Wincenty Łącki, pomorski starosta krajowy, płk. Maruszwski, wojewoda poznański, J. E. ks. biskup Okoniewski, minister Piasecki, prezes Tow. Pomocy Polonii Zagranicznej, minister Wład. Raczkiewicz, wojew. pomorski, płk. Ścieżyński, prezes Zw. Dzienikarzy RP, gen. broni Sosnkowski.

PZZ przygotował bogaty serwis prasowy i radiowy oraz szereg imprez propagandowych. Ponadto PZZ zorganizuje zbiórkę publiczną na prace na terenach przygranicznych.

Po referacie zebrani przedstawiciele 29 organizacyj społecznych Pomorza ukonstytuowali wojewódzki komitet obywatelski tygodnia propagandy PZZ. Komitet honorowy tygodnia uzupełniono szeregiem najwybitniejszych przedstawicieli Pomorza, którzy na prośbę PZZ wyrazili zgodę udzielenia poparcia akcji propagandowej i zbiórkowej: gen. bryg. Wł. Bortnowski, insp. armii, kontradmirał Józef Unrug, d-ca floty, płk. dypl. Karol Bacz, dr. Antoni Ryniewicz, kurator okr. szk. pomorskiego, inż. Bogusław Dobrzycki, prezes D. O. K. P., inż. Wł. Chwalibogowski, dyr. Lasów Państwowych, Jan Donimirski, prezes Pom. Izby Rolniczej, inż. Wł. Kozubek, prezes Dyr. Poczt i Telegr., Stanisław Namysłowski, dyr. Izby Skarbowej, Stanisław Tor, prezes Izby Przemysł.-Handlowej i Jan Pahlke, prezes Pomorskiej Izby Rolniczej.

Funkcje komitetu wykonawczego powierzono zarządowi okręgu pomorskiego PZZ z pp. sędzią Alojzym Glemmą i nacz. Wł. Sperczyńskim na czele. Na koniec zebrani uchwalili wydać do społeczeństwa na Pomorzu następującą odezwę:

Obywatele!

Tegoroczny Tydzień Polskiego Związku Zachodniego poświęcony jest sprawom powiatów zachodniego i północnego przygranicza Polski. Celem jego: zwrócenie uwagi na najważniejsze potrzeby tych powiatów, hasłem: Przygranicze — pancerzem Rzeczypospolitej.

W czasie Tygodnia przeprowadzona będzie na terenie całego Państwa powszechna zbiórka na prace Polskiego Związku Zachodniego.

Wzywamy całe społeczeństwo do udziału we wszystkich akcjach Tygodnia, do składania ofiar na rzecz prac, mających na celu rozwój sił polskich na przygraniczu zachodnim i północnym. Apelem organizacyjnym Tygodnia niech będzie — jednolitość działań — wyrazem siły zbiorowej. Jednolitości tej umiejmy dać dowód żywością zainteresowań i powszechnością ofiar.

Po krótkiej dyskusji, w której zabrał głos m. in. prezes Związku Kolejowców Polskich p. Tadeusz Jabłoński, przewodniczący p. prezes Radłowski zamknął zebranie.

—o—

OTWARCIE SEZONU KOLARSKIEGO.

Dnia 3 kwietnia br. organizuje K. S. K. P. W. „Pomorzanin" Toruń bieg kolarski dla członków K. P. W., z okazji otwarcia sezonu kolarskiego na trasie: Toruń—Lubianka—Chełmża—Toruń, dystans 50 km. Start do biegu nastąpi o godz. 13,30 sprzed Ośrodka K. P. W. przy ul. Grudziądzkiej nr 5-7, w którym wezmą udział zawodnicy z całego Pomorskiego Okręgu K. P. W.

Kronika Włocławka

— **Odznaczenie.** Zarządzeniem P. Prezydenta R. P. z dnia 19 bm., Ignacy Świątkiewicz, współpracownik fabryki Steinhagen i Saenger we Włocławku, został odznaczony Krzyżem Niepodległości za wybitne zasługi i udział w walkach z caratem o wolność i niepodległość kraju w 1905 roku.

— **Archiwum miejskie.** Zarząd miejski opracowuje regulamin zorganizowania archiwum miejskiego, korzystając z rad i wskazówek dyr. archiwum miejskiego w Łodzi p. Warężaka.

— **Reorganizacja czytelni publicznej i biblioteki.** Specjalna komisja, powołana przez prezydenta miasta przy współudziale prof. Brodzikowskiego, przystąpiła do reorganizacji czytelni publicznej i biblioteki, mieszczącej się w gmachu Muzeum Ziemi Kujawskiej.

— **Zarząd miejski** wszystkim swym wydziałom rozdał książki p. t. „Ustrój samorządu miejskiego w województwach zachodnich". Książka ta odpowiednio przygotuje urzędników do stosowania tych przepisów, które będą obowiązywały od dnia 1 kwietnia 1938 r.

— **Z życia szkolnego.** W gimnazjum ks. Długosza, gim. Ziemi Kujawskiej, gim. Piusa X i w gim. żydowskim po uroczystościach przyłączenia szkolnictwa do kuratorium pomorskiego złożyli wizyty pożegnalne naczelnik szkolnictwa Tatomir i p. wizytator Szymański.

— **Koło Tow. Polsko-Węgierskiego we Włocławku.** Z inicjatywy zarządu głównego Tow. Polsko-Węgierskiego w Warszawie na terenie Włocławka organizuje się koło tego tow. Tworzy się komitet organizacyjny z p. Witoldem Obtułowiczem, dyr. Banku Polskiego we Włocławku na czele.

— **Szybsze tempo poczty włocławskiej.** Dzięki uruchomieniu dwóch aut pocztowych, szybkość w doręczaniu przesyłek pocztowych i listów bardzo wzrosła, ku zadowoleniu ogółu. (h)

—::—

Morderca Zieliński przed sądem.

8 kwietnia — dniem sensacyjnej rozprawy

W dniu 25 stycznia br 21-letni Teodor Zieliński z Rubinkowa zamordował swoją przyjaciółkę 17-letnią Zofię Grodzką, mieszkającą przy ul. Koszarowej 5 oraz przyjaciela swojego 20-letniego Zygmunta Stawskiego.

O sprawie tej, niecodziennej na stosunki toruńskie, pisaliśmy obszernie w swoim czasie.

Jak się dowiadujemy, rozprawa przeciw Zielińskiemu odbędzie się w dniu 8 kwietnia 1938 roku Trybunału będzie przewodniczył wiceprez. s. o. Krupka, bronić będzie adw. Przysiecki.

Rozprawa przeciw mordercy wzbudzi niewątpliwie wielkie zainteresowanie, a wstęp na salę rozpraw dla publiczności będzie jedynie za kartkami, które będzie wydawał sekretariat sądu okręgowego.

W ostatnich dniach zmarła matka Zielińskiego.

BUDUJEMY ŚCIGACZ MORSKI „POMORZE".

„Spotkanie towarzyskie" urządza Liga Morska i Kolonialna, oddział Bydgoskie-Przedmieście, w kawiarni „Esplanada" w czwartek, dnia 31 marca br. Wstęp wolny, ceny w kawiarni nie podwyższone.

Dochód, który wyznaczył gospodarz ze swego obrotu, przeznaczony jest na ścigacz morski „Pomorze".

A więc spotykamy się 31 marca w „Esplanadzie" o godz. 21.

WIOSENNY POKAZ MÓD.

Cała Bydgoszcz będzie mogła oglądać najświeższe kreacje mody wiosennej na rewii mody wiosennej, która odbędzie się **w niedzielę 3-go kwietna br. o godz. 17 w sali malinowej „Pod Orłem".**

Dalsze informacje o tej atrakcyjnej imprezie podane będą jutro. (5819

CZAS TO PIENIĄDZ.

Praktyczność pani Ziuty jest ogólnie znana. Przyjaciółki mówią z zadrością o jej umiejętności oszczędzania czasu, pracy i pieniędzy. Weźmy jako przykład chociaż by pranie. Kwestia to dla pani Ziuty jest prosta i niekłopotliwa, gdyż połowę czasu oszczędza ona przez namoczenie bielizny w roztworze Henko, który rozpuszcza i już częściowo usuwa brud. Reszty dokonuje gotowanie bielizny przez 15 do 20 minut w roztworze Persilu, a po wypłukaniu bielizny w czystej wodzie z dodatkiem Silu lśni ona nieskazitelną białością. Na tych kilku prostych zabiegach polega cała praca prania i p. Ziuta, nie wysiliwszy się, znów jest wolna.

SKRADLI CZY ZGUBIŁ?

Onegdaj, przebywając na terenie Rzeźni Miejskiej p. Tomasz Skurcz zam. przy ul. Dworcowej 52, spostrzegł zgubę portfelu, w którym znajdowała się gotówka w kwocie 140 zł oraz różne dokumenty. Nie wiadomo, czy p. S. portfel zgubił, czy też portfel został mu skradziony.

—::—

— **Koncert nadzwyczajny w „Savoy'u".** Jutro, w czwartek odbędzie się nadzwyczajny koncert w kawiarni „Savoy". Orkiestra w zwiększonym składzie (12 osób) pod dyr. p. kapelm. Osadnika. Program jest ciekawy, gdyż przewiduje się w nim „Wieczór życzeń". Wobec tego mamy możność przekonać się, jaki kompozytor najwięcej jest uwielbiany. Początek o godz. 19,30.

— **Związek Pań Domu** uprzejmie prosi wszystkie panie domu o nadsyłanie robótek na wystawę propagandową, która odbędzie się w sali „Pod Lwem" od 3—9 kwietnia włącznie. Robótki należy nadsyłać do lokalu związku, Gdańska 30, telefon 2292, w czwartek 31 bm. od 12—13 lub od 17—19.

— **Po uroczystościach kanonizacji bł. Andrzeja Boboli w Rzymie,** odbędzie się staraniem znanego i ruchliwego Kat. Stow. Kobiet, oddział Koło Pań w Bydgoszczy **uroczysta akademia** ku czci tego pierwszego świętego w Polsce Odrodzonej. Wszyscy zatem będziemy mogli przeżywać wielkie chwile tych wspaniałych uroczystości, czerpane z świeżych wrażeń uczestników pielgrzymki. Akademia odbędzie się w dniu 26 kwietnia br. o godz. 20 w auli gimn. Kopernika.

— **Błąd drukarski.** W numerze wczorajszym w tytule wiadomości naszego sprawozdawcy o zjeździe delegatów Związku Polskiego w Poznaniu zaszedł błąd. Zamiast „w dążeniu do usamodzielnienia handlu", tytuł brzmieć winien „w dążeniu do unarodowienia handlu".

— **Stow. Absolwentów Liceum Handlowego.** Schadzki koleżeńskie odbywają się w każdą środę o godz. 19 w gmachu liceum. (5687

— **Miejska szkoła powszechna** przy M. Kat. Gimnazjum Żeńskim, mająca uprawnienia publ. szk. powsz. III stopnia, przyjmuje wpisy nowych uczennic na rok szkolny 1938-39 od 1 do 6 kwietnia br. (5787

— **W ramach „Tygodnia" Polskiego Związku Zachodniego w Bydgoszczy** odbędzie się w niedzielę, dnia 3 kwietnia o godzinie 12 w auli gimnazjum im. marszałka Piłsudskiego (plac Wolności) zebranie publiczne, na którym prof. Wiktor Wandycz z Wejherowa mówić będzie na temat: **„Walka o czystość oblicza narodowego Ziemi Pomorskiej".** Prelegent omówi nierówności między polskim a niemieckim stanem posiadania, a w szczególności podkreśli zaniedbania, jakich dpuszczono się na terenach naszego przygranicza.

SPORT

ZAKAZ ROZEGRANIA IMPREZ SPORTOWYCH W DNIU 10 KWIETNIA W RZESZY.

Berlin. Przewódca sportowy Rzeszy von Tschammer u Osten zarządził, by w dniu 10 kwietnia, w którym to dniu ma się odbyć plebiscyt, zakazane zostało rozegranie jakichkolwiek imprez sportowych na całym terenie Rzeszy niemieckiej i Austrii.

OSOBNO — OLIMPIADA NARCIARZY.

Oslo. Międzynarodowa federacja narciarska, po uchwale kongresu i międzynarodowego komitetu olimpijskiego w Kairze, postanowiła zamiast udziału w olimpiadzie zorganizować w r. 1940 własne narciarskie mistrzostwa świata. Mistrzostwa te odbędą się w Oslo. Uchwała federacji zapadła na podstawie ankiety rozpisanej w tej sprawie do wszystkich związków państwowych.

INDYWIDUALNE MISTRZOSTWA BOKSERSKIE POLSKI.

W dniach 2 i 3 kwietnia rozegrane zostaną w Polsce międzyokręgowe zawody o indywidualne bokserskie mistrzostwo Polski.

Rozgrywki odbędą się w 4-ch grupach: w Białymstoku startować będą mistrzowie Warszawy, Wilna i Białegostoku, **w Poznaniu walczyć mają mistrzowie Poznania i Pomorza,** w Łodzi wystąpią mistrzowie Krakowa, Śląska i Łodzi, we Lwowie spotkają się mistrzowie Lwowa, Wołynia i Lublina. Finały indywidualnych mistrzostw bokserskich Polski odbędą się w Łodzi w dniach 23 i 24 kwietnia br.

Kapitan sportowy Pom. OZB ustalił już skład pomorskiej grupy eliminacyjnej. W skład tej grupy z Bydgoszczy wchodzi jedynie Łukowski w wadze ciężkiej.

PIERWSZE W POLSCE MIĘDZYMIASTOWE ZAWODY SZERMIERCZE SZKÓŁ ŚREDNICH W SZABLI.

W sobotę, dnia 2 kwietnia o godz. 17-ej odbędą się w Miejskim Gimnazjum im. M. Kopernika w Bydgoszczy pierwsze w Polsce zawody międzymiastowe szkół średnich w walce drużynowej na szable.

Do zawodów tych staną drużyny: **Gimnazjum im. B. Chrobrego z Grudziądza — Gimnazjum im. Kopernika z Bydgoszczy.**

Poza walkami na szable „Kopernicy" wystąpią w walkach pokazowych na florety i szpady, a ponadto odbędzie się 8 walk bokserskich.

Jest to impreza bardzo ciekawa, bowiem pierwsza tego rodzaju w Polsce.

NOWY REGULAMIN ODZNAKI SPORTOWEJ.

Jak wiadomo, Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego przygotowuje już od dłuższego czasu nowy regulamin Państwowej Odznaki Sportowej. Regulamin ten wprowadza szereg zmian podyktowanych wymogami życia i oparty na zebranych w całej Polsce doświadczeniach. Nowy regulamin miał się ukazać już na początku nadchodzącego sezonu. Niestety, konieczność załatwienia szeregu niezbędnych formalności (projekt musi przejść przez Sejm i Senat, gdyż ma się ukazać w formie ustawy), spowodowała, że wydanie nowego regulaminu nastąpi prawdopodobnie dopiero z początkiem r. 1939. Aż do tego czasu obowiązują przepisy, zawarte w regulaminie z 1932 r. Pozostają również nadal w mocy wytyczne Państwowego Urzędu WF w sprawie POS i upoważnienia do przeprowadzania prób o odznakę z 11 maja 1937 r.

NA NICH ZWRÓCONE OCZY CAŁEJ POLSKI.

Warszawa. (PAT). Kapitan sportowy Polskiego Związku Piłki Nożnej p. Kałuża ustalił następujący ostateczny skład na mecz rewanżowy o mistrzostwo świata z Jugosławią, który się odbędzie w najbliższą niedzielę w Białogrodzie: bramkarz — Madejski (rez. Pawłowski), obrońcy: Szczepaniak i Gałecki (rez. Michalski), pomocnicy: Góra, Nytz i Dytko, napastnicy: Piec I, Piontek, Wostal, Wilimowski, Wodarz (rez. Scherfke).

Kierownikami ekspedycji będą płk. Żołędziowski, inż. Przeworski i kapitan sportowy Kałuża.

Sędzią meczu będzie Włoch Barlasina. Sędzią liniowym ze strony Polski będzie p. Schneider.

Wyjazd nastąpi w piątek, dn. 1 kwietnia o godz. 7,40 rano z Warszawy. Reszta zawodników przyłączy się do ekspedycji w Katowicach.

SENSACJA SPORTOWA BYDGOSZCZY.

W nadchodzącą niedzielę, 3 kwietnia br. odbędzie się na stadionie miejskim w Bydgoszczy międzyokręgowy mecz piłkarski Poznań — Pomorze. Drużyny wystąpią w swych najsilniejszych składach. Mecz zapowiada się bardzo interesująco.

GRYF (Toruń) — KS ZW. REZ. 9:7.

Grudziądz. Pierwszy występ byłych zawodników GKS-u należałoby uważać za udany. Wnieśli oni do walk mimo poważnych braków technicznych sporo ambicji i odwagi. Goście pod względem technicznym przeważali, jednak wykazali mały zasób inicjatywy.

Wyniki: **Musza** — Jarmuszewski (Gr.) wypunktował Wiklińskiego II (Zw. R.); **kogucia:** Ziółkowski (Z. R.) odniósł zwycięstwo punktowe nad Grabowskim II (Gr.), a Krzemiński I (Gr.) pokonał swego brata Jana (Z. R.) **Lekka:** Wrzesiński (Gr.) nie rozstrzygnął walki z Wiklińskim I (Z. R.), a Wiecki (Z. R.) wygrał przez techniczny k. o. z Bitzerem (Gr.) **Półśrednia:** Krzemiński Antoni (Z. R.) zwyciężył na punkty Grabowskiego I (Gr.) **Średnia:** Lelewski (Gr.) znokautował w III starciu Trzebińskiego (Z. R.). W **półciężkiej** zdobył Wezner (Gr.) dwa punkty walkowerem, zaś w walce towarzyskiej pokonał na punkty Wrosza (Sokół. Grudziądz).

Sędziował w ringu p. Łodyga, na punkty p. Michalak.

ROCZNE WALNE ZEBRANIE BYDG. PODOKRĘGU PIŁKI RĘCZNEJ

odbyło się przy udziale 7 klubów pod przewodnictwem mgr. Zakrzewskiego. Bilans pracy Podokręgu — szczególnie w ostatnim czasie, gdy ster wziął w swoje ręce (po nadzwyczajnym walnym zebraniu) p. Nowak — jest bardzo dodatni. Dzięki prowadzonej propagandzie, gry rozwijają się coraz lepiej i kluby posiadają po kilka drużyn siatkówki czy koszykówki. Jedynie szczypiorniak nie cieszy się większą popularnością. Nowy zarząd wybrany został w następującym składzie: prezes — p. Nowak (powtórnie), przewodniczący W. G. D. — p. Potasznik, W. S. S. — p. Zieliński, skarbnik — p. Romanowska, ref. druż. męskich — p. Kaufman, drużyn żeńskich — p. Malanowska. Delegatem Okręgu na zebraniu był p. Żwirek z Torunia.

Na Fali Radiowej

Czwartek, 31 marca

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI.

6,15: Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze". **6,20:** Gimnastyka. **6,40:** Muzyka (płyty). **7,00:** Dziennik poranny. **7,15:** Muzyka (płyty). **8,00:** Audycja dla szkół. **11,15:** Pieśni i tańce Mazowsza — poranek muzyczny dla szkół powszechnych. Wykonawcy: chór międzyszkolny, kapela i solista. **11,40:** Gra Colette Frantz (skrzypce). **11,57:** Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. **12,03:** Audycja południowa. **15,30:** Wiadomości gospodarcze. **15,45:** Wędrówki muzyczne: „Polska — nasza rola w kulturze" — audycja dla młodzieży (z Wilna). **16,15:** Muzyka lekka w wykonaniu orkiestry wojskowej pod dyr. kpt. Z. Grabowskiego (z Torunia). **16,50:** Pogadanka aktualna. **1 ,00:** Wiedza i książka: „Człowiek pod mikroskopem" — odczyt (z Poznania). **17,15:** Recital fortepianowy Agi Jambor. W programie utwory J. S. Bacha. **17,50:** Poradnik sportowy i wiadomości sportowe. **18,10:** Skrzynka ogólna. **18,25:** Program na jutro. **18,35:** Audycja dla młodzieży wiejskiej. **19,00:** Oryginalny teatr wyobraźni: „Protekcja" — premiera komedii radiowej. **19,30:** Wileńskie pieśni regionalne wykona chór ludowy „Kaskada" pod dyr. Eug. Lutkiewicza (z Wilna). **19,50: Przemówienie wojewody pomorkiego min. Wł. Raczkiewicza** (z Torunia). **20,00:** Muzyka lekka. W przerwie o **20,45** dziennik wieczorny i pogadanka aktualna. **21,45:** „Rozmowa o powieści" - dialog Wacława Sieroszewskiego i Michałem Rusinkiem. **22,00:** Koncert kameralny. Wykonawcy: warszawski kwartet smyczkowy. **22,50:** Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, przegląd prasy i komunikat meteorologiczny. **23,00:** Targi międzynarodowe w Polsce — pogadanka w języku niemieckim.

PROGRAM LOKALNY.

TORUŃ. 11,40: Muzyka francuska (płyty). **13,00:** „Wiosna w przysposobieniu rolniczym" — pogadanka rolnicza. **13,10:** Dla każdego coś ładnego — płyty. W przerwie o godz. **14,00** wiadomości z Pomorza i parę informacyj. **16,15:** Muzyka lekka w wykonaniu orkiestry wojskowej pod dyr. kpt. Z. Grabowskiego. **18,10:** Program na jutro. **18,15:** „Zabytki Kujaw i Mazowsza w Wielkim Pomorzu" — felieton. **18,25:** Na organach — płyty. **18,40:** Wiadomości sportowe z Pomorza. **18,45:** Lekcja języka polskiego z Katowic. **19,50: „Na drodze do Wielkiego Pomorza"** — przemówienie wojewody pomorskiego min. Władysława Raczkiewicza (w programie ogólnopolskim). **23,00:** Tańce i piosenki (płyty).

Zmiana granic

powiatów inowrocławskiego i mogileńskiego

Z dniem 31 bm. wchodzi w życie rozporządzene prezesa rady ministrów o wyłączeniu z powiatu mogileńskiego gmin Chełmce, Kruszwica-wieś i Kruszwica-miasto i włączenie ich do powiatu inowrocławskiego.

powiatów rypińskiego i sierpeckiego.

Rozporządzeniem prezesa rady ministrów z gminy wiejskiej Szczutowo w powiecie rypińskim wyłącza si ęgromady Babiec i Łukomie. Babiec włącza się do gminy Borkowo, Łukomie do gminy Rościszewo. Z gminy wiejskiej Rogowo w pow. rypińskim wyłącza się gromady Blinno i Podlesie i włącza się je do gminy Gójsk w powiecie sierpeckim. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 31 bm.

WSPÓLNA WYPRAWA ZŁODZIEJSKA ZAKOŃCZONA WYSOKĄ KARĄ.

Przed trybunałem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy odpowiadał za rozbój 28-letni robotnik Czesław Dzierlata, pochodzący z Ostrołęki. Oskarżony wspólnie z niejakim Wł. Kamińskim i Wł. Kościechą włamali się w sierpniu ub. roku do stajni w Łącku Wielkim (pow. Bydgoszcz) i na szkodę Amalii Hinz zabrali 3 konie wartości 1500 zł. Banda złodziei odgrażała się pilnującemu konie robotnikowi Wędrowskiemu, że go zastrzeli, skoro zaalarmuje sąsiadów. Policja wpadła później na trop złodziei, którym odebrano konie. Podczas gdy Kamińskiego i Kościechę zdołano zaraz ująć i zasądzić (pierwszego na 4 lata, a drugiego na 1 rok więzienia), Dzierlatę, którego później ujęto, dopiero teraz zasądzono. Otrzymał on 2 lata i 6 miesięcy więzienia.

NIEWIDOMY SZCZOTKARZ POŻGAŁ ŻONĘ NOŻEM.

Dzisiejszej nocy o godz. 1-ej doszło do ostrej kłótni małżeńskiej w domu przy ul. Łokietka 49, w wyniku której ciężko raniona nożem została 25-letnia Stefania Stempińska, żona niewidomego szczotkarza 30-letniego Bronisława Stempińskiego. Szczotkarz nożem rzucił się na żonę i zadał jej cztery ciosy w pierś, w głowę, w szyję i w brzuch. Ranna kobieta wybiegła z mieszkania, wzywając na korytarzu pomocy sąsiadów, gdyż mąż groził zabiciem. Przywołana policję, która aresztowała furiata, a zawezwaną karetką pogotowia ratunkowego odstawiono ciężko ranną do lecznicy miejskiej. Życiu jej zagraża poważne niebezpieczeństwo. Stempińscy byli dopiero cztery miesiące po ślubie.

ZJAZD OBWODOWY LIGI MORSKIEJ I KOLONIALNEJ W BYDGOSZCZY.

W sali Rady Miejskiej odbył się ubiegłej niedzieli zjazd obwodowy LMK przy udziale prezesów oddziałów i delegatów LMK miasta i powiatu.

Zjazd zaszczycili swą obecnością: dow. garnizonu p. generał Grzmot-Skotnicki, reprezentant prezydenta miasta, p. mgr Rost i przedstawiciel zarządu okr. LMK w Toruniu, p. mgr Grzeszczak. Przewodniczącym zjazdu wybrano p. dyr. Tatarka.

Sprawozdanie z pracy całorocznej złożył prezes obwodu LMK, p. prof. Garbicz. Wykazało ono, że LMK w mieście i powiecie w roku sprawozdawczym rozwinęła się znacznie. Na podkreślenie zasługuje praca Sekcji Żeglugi Śródlądowej obwodu z przewodniczącym, p. dyr. Maryńskim na czele, która w bieżącym roku zorganizowała kurs zimowy dla szyprów z pozytywnym wynikiem. Wielka liczba słuchaczy wskazywała na głębokie poczucie obywatelskie szyprów pomorskich.

Po uchwaleniu budżetu i ogólnego planu pracy na rok bieżący wybrano zarząd obwodu, który ma wkrótce ukonstytuować się. Ze względu na to, że obwód LMK w Bydgoszczy został od 1 stycznia br. przyłączony do Pomorza, gdzie praca LMK jest bardzo szeroko rozwinięta, by się nie powstydzić, należy przynajmniej podwoić szeregi członków w obwodzie LMK w Bydgoszczy. Apelujemy zatem, by Obywatelstwo miasta i powiatu jak najliczniej wpisywało się na członków LMK, dając dowód zrozumienia ważności spraw morskich dla Polski.

Premiery kinowe.

„VARIETE"
(kino „Kapitol").

Cyrk ma swe kulisy, podobnie jak i teatr. A za tymi kulisami rozgrywają się dramaty, których tłem jest rywalizacja, zawiść, miłość, choć ludzie z tego środowiska na ogół są z sobą solidarni i kochają swój zawód. „Varieté", to wielkie przedsiębiorstwo widowiskowe w Paryżu, gdzie rozgrywa się dramat trójki akrobatów napowietrznych. Film nagrany dobrze o interesującej fabule i bardzo emocjonujących scenach, zwłaszcza podczas popisów na trapezie napowietrznej. Główne role odtwarzają Anna Bella, Jean Gabin, Ferd. Gravey i komiczny Nic. Koline. Program uzupełnia wiedeńska komedia muzyczna pt. „Konfetti". Po dramacie humor, zabawa i śmiech z udziałem Leo Slezaka i Hansa Mosera.

Kronika gdyńska

Gdynia, dnia 30 marca 1938 roku.

KALENDARZYK

Dziś: Wiktora.
Jutro: Teodula.
Wschód słońca o godzinie 5,41.
Zachód słońca o godzinie 18,29.

Dyżur w nocy mają w bieżącym tygodniu następujące apteki:

Apteka dr. Adama Jurkowskiego, Skwer Kościuszki 22, tel. 18-44.
Apteka mgr. Grodzkiego, ul. Morska 155.
Apteka Bałtycka, ul. Śląska 42.
Apteka Nadmorska w Orłowie Morskim, ul. Orłowska.

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego“ mieści się: Skwer Kościuszki 24 (nad cukiernią Fangrata), tel. 14 60.

REPERTUAR KIN:

Bajka. „Kalif Bagdadu“.
Bodega. „Piętro wyżej“.
Morskie Oko. „Huragan“.
Miraż - Orłowo. „Ty, co w Ostrej świecisz Bramie“.
Lido. „Ubóstwiana“.
Lily - Chylonia. „Golgota“.
Polonia. „Moje szczęście to ty“.
Zorza. „Noc przed bitwą“.

LITWA — KRAJ ŚWIĄTKÓW.

Dnia 31 marca rb. na XVIII Wieczór Czwartkowy przyjeżdża zaproszony z Warszawy, znany literat, autor trzech książek o Litwie współczesnej E. M. Schummer-Szermentowski, który wygłosi interesujący i nader aktualny odczyt p. t. „Litwa — kraj świątków“ (współczesna literatura litewska i sztuka, architektura, rzeźba, malarstwo).

Po odczycie nastąpi dyskusja.

Wieczór odbędzie się w sali Fangrata — Skwer Kościuszki. Początek o godz. 20. Wejście na Wieczory za imiennymi zaproszeniami, które otrzymywać można w sekretariacie Wieczorów Czwartkowych — Al. J. Piłsudskiego 5-10, w godz. 14—15.

„O PIESKACH CUDZYCH I WŁASNYCH“.

Zjednoczenie Tow. Opieki nad Zwierzętami RP (Oddział Gdynia) urządza w sobotę, dnia 2 kwietnia 1938 r., o godzinie 20 w kawiarni K. Albrechta (dawniej Café Bałtyk) wesoły wieczór literacko-muzyczny, na którym wystąpi znany poeta i satyryk Artur Maria Swinarski z felietonem „O pieskach cudzych i własnych“. Na wstępie odegra kompozytor i pianista Stanisław Lewiński szereg utworów Liszta, Debussy'ego i Granadosa. Wstęp 1,20 zł.

TAKŻE RYGA OTRZYMA NOWOCZESNY PORT WĘGLOWY.

Kierownik wydziału technicznego łotewskiego departamentu żeglugowego odwiedził Tallin, Helsinki, Sztokholm i Kopenhagę celem zapoznania się z nowoczesnymi urządzeniami portów węglowych w związku z projektowaną modernizacją urządzeń węglowych w porcie ryskim.

Jak wiadomo, Gdynia ma najnowocześniejsze urządzenia przeładunkowe, co jest zrozumiałe, gdyż budowaliśmy od razu wszystko nowe i nic nie potrzebowaliśmy modernizować.

RUCH STATKÓW W KŁAJPEDZIE.

W roku 1937 weszło do portu w Kłajpedzie **1.414 statków,** pojemności 845 tysięcy ton TRN wobec 1371 statków w 1936. Wyszło zaś 1433 statków pojemności 847 tysięcy ton, pojemności 790 tys. TRN. W styczniu 1938 r. weszło do portu Kłajpedzkiego 85 statków, wyszło zaś 77 statków.

Jak widzimy Kłajpeda w porównaniu z Gdynią to — mucha.

Odżydzić gospodarstwo rybne!

Wtedy będziemy je reklamować.

Propaganda spożycia ryb nie ustaje. Ma nawet powstać specjalny **komitet,** który miałby być popierany w swej akcji w pierwszym rzędzie przez **prasę i związki gospodyń, pań domu itp.** Główną akcję ma się czynić za granicą. Przepisy przyrządzania potraw rybnych byłyby dołączane przy zakupie ryb i konserw.

Projektodawcy twierdzą, że w okresie tygodnia propagandy spożycia ryb **w szkołach** winny się odbywać prelekcje na temat pożywności i znaczenia, jakie posiada hasło spopularyzowania ryb morskich wśród społeczeństwa. Winny być także organizowane specjalne **konkursy szkolne** na rysunek, którego temat jest związany z rybołówstwem. Konkurs taki połączony z nagrodą może się stać cennym przyczynkiem propagandowym. Jak wiadomo, bowiem kobiety i dzieci stanowią najpodatniejszy element dla wszelkiej propagandy. Dalej możnaby tanim kosztem wprowadzić **rybę morską do śniadań szkolnych,** jak się to praktykuje np. w Anglii, gdzie w ogóle istnieje około **30.000 urządzeń,** reklamowych pawilonów smażarni ryb morskich, podczas kiedy u nas nie ma dosłownie **ani jednej restauracji rybnej w całym kraju.**

Wreszcie istnieje jeszcze cały szereg wypróbowanych udanych pomysłów dla propagandy spożycia ryb, jak audycje radiowe, reklamy kinowe, filmy, organizacja odczytów, reklamy wszelkiego typu, wystawy sklepowe kupców detalistów, bezpłatne wydawanie potraw z ryb itp.

Zwiększenie bowiem konsumcji ryb morskich jest nieodzownym warunkiem dla naszego rozwoju stanu zatrudnienia rybaków, dla rozwoju produkcji i handlu rybami i to w interesie całego kraju.

Sądzimy, że pierwszym warunkiem propagandy rybnej winno być **odżydzenie** tego odcinka gospodarstwa narodowego, który prawie w 90 procentach jest ciągle w rękach żydowskich.

Nie będziemy napychali żydowskich kieszeni!

Walka z deszczem w Gdyni.

Odnośnie do sieci deszczowej, to gros robót, bo aż **60% wykonano w tym roku w Orłowie i Małym Kacku:** na terenach podmokłych, gdzie poziom wód gruntowych leży prawie pod powierzchnią terenu. Kanały te służą jednocześnie jako dreny dla odwodnienia terenów. Kolektor o ⌀ 100 mm wykonano w ul. Wielkopolskiej od torów poprzez ul. Gdańską do rz. Kaczej. **Kanał ten ujmuje wody deszczowe ze zlewni ok. 40 ha od ul. Wrocławskiej aż do rz. Kaczej** i zabezpiecza przed zalaniem terenu, leżącego w kotlinie przy ul. Akacjowej i Limbowej. W ulicy Małopolskiej i Żmudzkiej wykonany został kanał deszczowy o ⌀ 1000 mm i 900 mm dla odprowadzenia wód ze zlewni ok. 100 ha, ograniczonej z jednej strony działem wód między Wielkim i M. Kackiem, a z drugiej strony ul. Kurpiowską. Kolektor ten odprowadza wody deszczowe po najkrótszej drodze do Kaczej, która w tym celu została specjalnie pogłębiona przez wydział techniczny komisariatu rządu dla uzyskania odpowiedniego spadu kanału.

Równolegle do tego kolektora założone są dreny kamionkowe dla obniżenia stanu wód gruntowych do poziomu dna kanału.

Kanał deszczowy uzyskał plac Flory dla odprowadzenia wód z za torów kolejowych rurociągiem krytym aż do przepustu w ul. Gdańskiej. Stamtąd wody deszczowe odprowadzone są rowem otwartym wzdłuż **ul. Orłowskiej aż do Czerwonego Dworu,** skąd w dalszym ciągu kanałem zamkniętym odchodzą do rzeki Kaczej. **W ten sposób zabezpieczone są przed zalaniem łazienki nad morzem.** Poza tym kanał deszczowy uzyskały ulice: **Olchowa, Świerkowa, Akacjowa, część Limbowej, Głogowska i część Lipnowskiej.** Z innych dzielnic przypada: **na śródmieście 5% kanałów deszczowych** (ul. Władysława IV-go i koło św. Jana), **na Kamienną Górę 9%** (ul. Legionów i część Ujejskiego), **na Grabówek 15%** (ul. Kalksztajnów i Sambora) i **na Redłowo 11%** (w związku z uzbrojeniem terenów B. G. K. i T. B. O. przy ul. Gdańskiej).

Pomyślna sytuacja w przemyśle okręgu kieleckiego.

W związku z rozpoczynającym się sezonem budowlanym ukończone zostały prace konserwacyjne w przemyśle odlewniczym okręgu radomsko-kieleckiego. Horoskopy dla odlewni przedstawiają się bardzo pomyślnie. Po uruchomieniu odlewni „Witwicki“ w Skarżysku i „Stąporków“ w Stąporkowie **powoli ruszają i inne mniejsze odlewnie,** nie licząc odlewni kuto-lanych, które czynne były bez przerwy całą zimę. W zakładach Ostrowieckich, które przystępują do uruchomienia wielkiego pieca **zwiększono załogę do 4.500 robotników. Również Zakłady Starachowickie powiększyły stan załogi do 8.250 robotników.**

Przemysł ceramiczny pozostaje pod znakiem dalszych inwestycyj. Jeden z zakładów ceramicznych w Radomiu buduje dwa **nowe piece.** Inny zakład wykańcza **trzy nowe piece okrągłe.**

W przemyśle drzewnym zanotowano również dalsze uruchomienia tartaków i powiększenie stanu zatrudnienia. Uruchomiona została w Radomiu fabryka mebli, która zatrudnia **obecnie 480 robotników.** Również uruchomiona została fabryka fornierów.

Poprawa i wzrost zatrudnienia zaznaczyły się również **w przemysłach wapienniczo-cementowym, kamieniarskim i cegielnianym.**

Orkan zniszczył dolinę Missisipi.

Dolina rzeki Missisipi w Ameryce Północnej została w tych dniach nawiedzona przez groźny orkan tornado, który zniszczył — jak widzimy na zdjęciu — miasto Belleville i pociągnął za sobą 20 ofiar w ludziach.

2.400 PRACOWNIKÓW W POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTWACH ŻEGLUGOWYCH.

W r. 1937 polskie przedsiębiorstwa żeglugowe dawały zatrudnienie 2.[illegible] **pracownikom** tak na morzu jak i w biurach na lądzie oraz w porcie. Najwięcej pracowników zatrudnia linia Gdynia—Ameryka, gdzie pracuje [illegible] osób.

Wolna trybuna

Poniżej zamieszczamy z serca płynące wyrazy głębokiego oburzenia dotkniętego do żywego w uczuciach swych narodowych Kaszuby.

Po Skopowskim — skopowizna.

Jeszcze w ubiegłym roku niemal cała prasa pomorska rozpisywała się o niejakimś p. Skopowskim, który niejednokrotnie wydawał fałszywy sąd o Polakach Kaszubach, mimo, że Kaszubi dali dosyć dowodów swego patriotyzmu polskiego [illegible] za czasów wolnej i niepodległej [illegible] i w czasie kiedy ich ścigała i gnębiła [illegible] ręka Bismarcka pruskiego. Kiedy zaś zaświtała Jutrzenka wolności, wyraźnie i stanowczo powiedzieli, że nie ma Kaszub bez Polski i Polski bez Kaszub.

Nie rozchodzi mi się już teraz o to, co powiedział o Kaszubach p. Skopowski, ale o tych, którzy pozostali po nim, a których określam skopowizną.

Otóż jest wśród nich niejaki Leon R., zatrudniony w pewnej firmie węglowej w porcie gdyńskim, który wypowiada się pod adresem Kaszubów, że Kaszubi są wrogami Polski i jej armii. Ponieważ ale p. R. nie było potrzeba argumentacji na swe twierdzenie, gdyż nie znalazł się nikt, który by domagał się dowodów, niechże ten p. R. zechce teraz udowodnić zarzut poczyniony Kaszubom, a **p. prokurator winien wyciągnąć daleko idące wnioski pod adresem wrogów Polski względnie tego, który lży naród polski.** Zdaniem moim, czas skończyć z insynuacjami itp., a jeżeli się komuś nie podoba polski Kaszuba, to niechże wraca na swe podwórko. Dokąd dojdziemy, jeżeli będziemy sobie stale jeszcze wygadywali te czy inne rzeczy! Przecież Polacy Kaszubi dali dowód swego patriotyzmu, a że jeszcze używają gwary kaszubskiej, to jeszcze nie dowód, żeby byli zdrajcami Polski, bo jakże należało by się wyrazić o tych, którzy na rubieżach wschodnich ziem polskich gwarzą po rosyjsku i chcą uchodzić za stuprocentowych Polaków, albo o tych, którzy służą stalinowej międzynarodówce, wyraźnie szkodzącej naszej Ojczyźnie, a przecież wśród tych albo nie ma w ogóle Polaków Kaszubów, albo ich jest tylko garstka w dodatku zgłupionych przez przybyszów na Kaszuby. Chyba, że ten grzech stanowczo nie można przypisywać Kaszubom a ich braciom z innych zaborów. Zamiast wygadywań o wartości tego czy innego Polaka, należałoby pomyśleć o wspólnym wysiłku **budowania silnej naszej Rzeczypospolitej Polskiej.**

Jan Doliński (Z. Z. P.)

SPÓR BUTELKI Z KIELISZKIEM.

Raz wszczął dyskusję wielką
kieliszek z butelką:
czy on, czy ona więcej znaczy
dla sanacyjnych działaczy?
Widząc, że dyskusja bardzo się przeciąga,
zdały się na wyrok korkociąga.
Ten rzekł: — Butelka, według mego zdania,
bo służy do nabijania!

(„Z kraju i ze świata“).

U KRAWCA.

— Jak pierwszy raz zapiąłem ubranie, to marynarka popękała na plecach!

— Widzi pan, jak mocno przyszywamy guziki? Ani nie popuszczą!

WIOSENNY POKAZ MÓD.

Cała Bydgoszcz będzie mogła oglądać najświeższe kreacje mody wiosennej na rewii mody wiosennej, która odbędzie się **w niedzielę 3-go kwietnia br. o godz. 17 w sali malinowej „Pod Orłem".**
Dalsze informacje o tej atrakcyjnej imprezie podane będą jutro. (5819

CZAS TO PIENIĄDZ.

Praktyczność pani Ziuty jest ogólnie znana. Przyjaciółki mówią z zazdrością o jej umiejętności oszczędzania czasu, pracy i pieniędzy. Weźmy jako przykład chociaż by pranie. Kwestia to dla pani Ziuty jest prosta i nieskomplikowana, gdyż połowę czasu oszczędza ona przez namoczenie bielizny w roztworze Henko, który rozpuszcza i już częściowo usuwa brud. Reszty dokonuje gotowanie bielizny przez 15 do 20 minut w roztworze Persilu, a po wypłukaniu bielizny w czystej wodzie z dodatkiem Silu lśni ona nieskazitelną białością. Na tych kilku prostych zabiegach polega cała praca prania i p. Ziuta, nie wysilwszy się, znów jest wolna.

SKRADLI CZY ZGUBIŁ?

Onegdaj, przebywając na terenie Rzeźni Miejskiej p. Tomasz Skurcz zam. przy ul. Dworcowej 52, spostrzegł zgubę portfelu, w którym znajdowała się gotówka w kwocie 140 zł oraz różne dokumenty. Nie wiadomo, czy p. S. portfel zgubił, czy też portfel został mu skradziony.

— **Koncert nadzwyczajny w „Savoy'u".** Jutro, w czwartek odbędzie się nadzwyczajny koncert w kawiarni „Savoy". Orkiestra w zwiększonym składzie (12 osób) pod dyr. p. kapelm. Osadnika. Program jest ciekawy, gdyż przewiduje się w nim „Wieczór życzeń". Wobec tego mamy możność przekonać się, jaki kompozytor najwięcej jest uwielbiany. Początek o godz. 19,30.

— **Związek Pań Domu** uprzejmie prosi wszystkie panie domu o nadsyłanie robótek na wystawę propagandową, która odbędzie się w sali „Pod Lwem" od 3—9 kwietnia włącznie. Robótki należy nadsyłać do lokalu związku, Gdańska 30, telefon 2292, w czwartek 31 bm. od 12—13 lub od 17—19.

— **Po uroczystościach kanonizacji bł. Andrzeja Boboli w Rzymie,** odbędzie się staraniem znanego i ruchliwego Kat. Stow. Kobiet, oddział Koło Pań w Bydgoszczy **uroczysta akademia** ku czci tego pierwszego świętego w Polsce Odrodzonej. Wszyscy zatem będziemy mogli przeżywać wielkie chwile tych wspaniałych uroczystości, czerpane z świeżych wrażeń uczestników pielgrzymki. Akademia odbędzie się w dniu 26 kwietnia br. o godz. 20 w auli gimn. Kopernika.

— **Błąd drukarski.** W numerze wczorajszym w tytule wiadomości naszego sprawozdawcy o zjeździe delegatów Związku Polskiego w Poznaniu zaszedł błąd. Zamiast „w dążeniu do usamodzielnienia handlu", tytuł brzmieć winien „w dążeniu do unarodowienia handlu".

— **Stow. Absolwentów Liceum Handlowego.** Schadzki koleżeńskie odbywają się w każdą środę o godz. 19 w gmachu liceum. (5687

— **Miejska szkoła powszechna** przy M. Kat. Gimnazjum Żeńskim, mająca uprawnienia publ. szk. powsz. III stopnia, przyjmuje wpisy nowych uczennic na rok szkolny 1938-39 od 1 do 6 kwietnia br. (5787

— **W ramach „Tygodnia" Polskiego Związku Zachodniego w Bydgoszczy** odbędzie się w niedzielę, dnia 3 kwietnia o godzinie 12 w auli gimnazjum im. marszałka Piłsudskiego (plac Wolności) zebranie publiczne, na którym prof. Wiktor Wandycz z Wejherowa mówić będzie na temat: **„Walka o czystość oblicza narodowego Ziemi Pomorskiej".** Prelegent omówi nierówności między polskim a niemieckim stanem posiadania, a w szczególności podkreśli zaniedbania, jakich dopuszczono się na terenach naszego przygranicza.

SPORT

ZAKAZ ROZEGRANIA IMPREZ SPORTOWYCH W DNIU 10 KWIETNIA W RZESZY.

Berlin. Przewódca sportowy Rzeszy von Tschammer u Osten zarządził, by w dniu 10 kwietnia, w którym to dniu ma się odbyć plebiscyt, zakazane zostało rozegranie jakichkolwiek imprez sportowych na całym terenie Rzeszy niemieckiej i Austrii.

OSOBNO — OLIMPIADA NARCIARZY.

Oslo. Międzynarodowa federacja narciarska, po uchwale kongresu i międzynarodowego komitetu olimpijskiego w Kairze, postanowiła zamiast udziału w olimpiadzie zorganizować w r. 1940 własne narciarskie mistrzostwa świata. Mistrzostwa te odbędą się w Oslo. Uchwała federacji zapadła na podstawie ankiety rozpisanej w tej sprawie do wszystkich związków państwowych.

INDYWIDUALNE MISTRZOSTWA BOKSERSKIE POLSKI.

W dniach 2 i 3 kwietnia rozegrane zostaną w Polsce międzyokręgowe zawody o indywidualne bokserskie mistrzostwo Polski.

Rozgrywki odbędą się w 4-ch grupach: w Białymstoku startować będą mistrzowie Warszawy, Wilna i Białegostoku, **w Poznaniu walczyć mają mistrzowie Poznania i Pomorza,** w Łodzi wystąpią mistrzowie Krakowa, Śląska i Łodzi, we Lwowie spotkają się mistrzowie Lwowa, Wołynia i Lublina. Finały indywidualnych mistrzostw bokserskich Polski odbędą się w Łodzi w dniach 23 i 24 kwietnia br.

Kapitan sportowy Pom. OZB ustalił już skład pomorskiej grupy eliminacyjnej. W skład tej grupy z Bydgoszczy wchodzi jedynie Łukowski w wadze ciężkiej.

PIERWSZE W POLSCE MIĘDZYMIASTOWE ZAWODY SZERMIERCZE SZKÓŁ ŚREDNICH W SZABLI.

W sobotę, dnia 2 kwietnia o godz. 17-ej odbędą się w Miejskim Gimnazjum im. M. Kopernika w Bydgoszczy pierwsze w Polsce zawody międzymiastowe szkół średnich w walce drużynowej na szable.

Do zawodów tych staną drużyny: **Gimnazjum im. B. Chrobrego z Grudziądza — Gimnazjum im. Kopernika z Bydgoszczy.**

Poza walkami na szable „Kopernicy" wystąpią w walkach pokazowych na florety i szpady, a ponadto odbędzie się 8 walk bokserskich.

Jest to impreza bardzo ciekawa, bowiem pierwsza tego rodzaju w Polsce.

NOWY REGULAMIN ODZNAKI SPORTOWEJ.

Jak wiadomo, Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego przygotowuje już od dłuższego czasu nowy regulamin Państwowej Odznaki Sportowej. Regulamin ten wprowadza szereg zmian podyktowanych wymogami życia i oparty na zebranych w całej Polsce doświadczeniach. Nowy regulamin miał się ukazać już na początku nadchodzącego sezonu. Niestety, konieczność załatwienia szeregu niezbędnych formalności (projekt musi przejść przez Sejm i Senat, gdyż ma się ukazać w formie ustawy), spowodowała, że wydanie nowego regulaminu nastąpi prawdopodobnie dopiero z początkiem r. 1939. Aż do tego czasu obowiązują przepisy, zawarte w regulaminie z 1932 r. Pozostają również nadal w mocy wytyczne Państwowego Urzędu WF w sprawie POS i upoważnienia do przeprowadzania prób o odznakę z 11 maja 1937 r.

NA NICH ZWRÓCONE OCZY CAŁEJ POLSKI.

Warszawa. (PAT). Kapitan sportowy Polskiego Związku Piłki Nożnej p. Kałuża ustalił następujący ostateczny skład na mecz rewanżowy o mistrzostwo świata z Jugosławią, który się odbędzie w najbliższą niedzielę w Białogrodzie: bramkarz — Madejski (rez. Pawłowski), obrońcy: Szczepaniak i Gałecki (rez. Michalski), pomocnicy: Góra, Nytz i Dytko, napastnicy: Piec I, Piontek, Wostal, Wilimowski, Wodarz (rez. Scherfke).

Kierownikami ekspedycji będą płk. Żołędziowski, inż. Przeworski i kapitan sportowy Kałuża.

Sędzią meczu będzie Włoch Barlasina. Sędzią liniowym ze strony Polski będzie p. Schneider.

Wyjazd nastąpi w piątek, dn. 1 kwietnia o godz. 7,40 rano z Warszawy. Reszta zawodników przyłączy się do ekspedycji w Katowicach.

SENSACJA SPORTOWA BYDGOSZCZY.

W nadchodzącą niedzielę, 3 kwietnia br. odbędzie się na stadionie miejskim w Bydgoszczy międzyokręgowy mecz piłkarski Poznań — Pomorze. Drużyny wystąpią w swych najsilniejszych składach. Mecz zapowiada się bardzo interesująco.

GRYF (Toruń) — KS ZW. REZ. 9:7.

Grudziądz. Pierwszy występ byłych zawodników GKS-u nalezałoby uważać za udany. Wnieśli oni do walk mimo poważnych braków technicznych sporo ambicji i odwagi. Goście pod względem technicznym przeważali, jednak wykazali mały zasób inicjatywy.

Wyniki: **Musza** — Jarmuszewski (Gr.) wypunktował Wiklińskiego II (Zw. R.); **kogucia:** Ziółkowski (Z. R.) odniósł zwycięstwo punktowe nad Grabowskim II (Gr.), a Krzemiński I (Gr.) pokonał swego brata Jana (Z. R.) **Lekka:** Wrzesiński (Gr.) nie rozstrzygnął walki z Wiklińskim I (Z. R.), a Wiecki (Z. R.) wygrał przez techniczny k. o. z Bitzerem (Gr.) **Półśrednia:** Krzemiński Antoni (Z. R.) zwyciężył na punkty Grabowskiego I (Gr.) **Średnia:** Lelewski (Gr.) znokautował w III starciu Trzebińskiego (Z. R.). W **półciężkiej** zdobył Wezner (Gr.) dwa punkty walkowerem, zaś w walce towarzyskiej pokonał na punkty Wrosza (Sokół. Grudziądz).

Sędziował w ringu p. Łodyga, na punkty p. Michalak.

ROCZNE WALNE ZEBRANIE BYDG. PODOKRĘGU PIŁKI RĘCZNEJ

odbyło się przy udziale 7 klubów pod przewodnictwem mgr. Zakrzewskiego. Bilans pracy Podokręgu — szczególnie w ostatnim czasie, gdy ster wziął w swoje ręce (po nadzwyczajnym walnym zebraniu) p. Nowak — jest bardzo dodatni. Dzięki prowadzonej propagandzie, gry rozwijają się coraz lepiej i kluby posiadają po kilka drużyn siatkówki czy koszykówki. Jedynie szczypiorniak nie cierzy się większą popularnością. Nowy zarząd wybrany został w następującym składzie: prezes — p. Nowak (powtórnie), przewodniczący W. G. D. — p. Potasznik, W. S. S. — p. Zieliński, skarbnik — p. Romanowska, ref. druż. męskich — p. Kaufman, drużyn żeńskich — p. Malanowska. Delegatem Okręgu na zebraniu był p. Żwirek z Torunia.

na Fali RADIOWEJ

Czwartek, 31 marca

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI.

6,15: Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze". **6,20:** Gimnastyka. **6,40:** Muzyka (płyty). **7,00:** Dziennik poranny. **7,15:** Muzyka (płyty). **8,00:** Audycja dla szkół. **11,15:** Pieśni i tańce Mazowsza — poranek muzyczny dla szkół powszechnych. Wykonawcy: chór międzyszkolny, kapela i solista. **11,40:** Gra Colette Frantz (skrzypce). **11,57:** Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. **12,03:** Audycja południowa. **15,30:** Wiadomości gospodarcze. **15,45:** Wędrówki muzyczne: „Polska — nasza rola w kulturze" — audycja dla młodzieży (z Wilna). **16,15:** Muzyka lekka w wykonaniu orkiestry wojskowej pod dyr. kpt. Z. Grabowskiego (z Torunia). **16,50:** Pogadanka aktualna. **17,00:** Wiedza i książka: „Człowiek pod mikroskopem" — odczyt (z Poznania). **17,15:** Recital fortepianowy Agi Jambor. W programie utwory J. S. Bacha. **17,50:** Poradnik sportowy i wiadomości sportowe. **18,10:** Skrzynka ogólna. **18,25:** Program na jutro. **18,35:** Audycja dla młodzieży wiejskiej. **19,00:** Oryginalny teatr wyobraźni: „Protekcja" — premiera komedii radiowej. **19,30:** Wileńskie pieśni regionalne wykona chór ludowy „Kaskada" pod dyr. Eug. Lutkiewicza (z Wilna). **19,50: Przemówienie wojewody pomorkiego min. Wł. Raczkiewicza** (z Torunia). **20,00:** Muzyka lekka. W przerwie o **20,45** dziennik wieczorny i pogadanka aktualna. **21,45:** „Rozmowa o powieści" - dialog Wacława Sieroszewskiego i Michałem Rusinkiem. **22,00:** Koncert kameralny. Wykonawcy: warszawski kwartet smyczkowy. **22,50:** Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, przegląd prasy i komunikat meteorologiczny. **23,00:** Targi międzynarodowe w Polsce — pogadanka w języku niemieckim.

PROGRAM LOKALNY.

TORUŃ. 11,40: Muzyka francuska (płyty). **13,00:** „Wiosna w przysposobieniu rolniczym" — pogadanka rolnicza. **13,10:** Dla każdego coś ładnego — płyty. W przerwie o godz. **14,00** wiadomości z Pomorza i parę informacyj. **16,15:** Muzyka lekka w wykonaniu orkiestry wojskowej pod dyr. kpt. Z. Grabowskiego. **18,10:** Program na jutro. **18,15:** „Zabytki Kujaw i Mazowsza w Wielkim Pomorzu" — felieton. **18,25:** Na organach — płyty. **18,40:** Wiadomości sportowe z Pomorza. **18,45:** Lekcja języka polskiego z Katowic. **19,50: „Na drodze do Wielkiego Pomorza"** — przemówienie wojewody pomorskiego min. Władysława Raczkiewicza (w programie ogólnopolskim). **23,00:** Tańce i piosenki (płyty).

Zmiana granic

powiatów inowrocławskiego i mogileńskiego

Z dniem 31 bm. wchodzi w życie rozporządzene prezesa rady ministrów o wyłączeniu z powiatu mogileńskiego gmin Chełmce, Kruszwica-wieś i Kruszwica-miasto i włączenie ich do powiatu inowrocławskiego.

powiatów rypińskiego i sierpeckiego.

Rozporządzeniem prezesa rady ministrów z gminy wiejskiej Szczutowo w powiecie rypińskim wyłącza si ęgromady Babiec i Łukomie. Babiec włącza się do gminy Borkowo, Łukomie do gminy Rościszewo. Z gminy wiejskiej Rogowo w pow. rypińskim wyłącza się gromady Blinno i Podlesie i włącza się je do gminy Gójsk w powiecie sierpeckim. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 31 bm.

WSPÓLNA WYPRAWA ZŁODZIEJSKA ZAKOŃCZONA WYSOKĄ KARĄ.

Przed trybunałem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy odpowiadał za rozbój 28-letni robotnik Czesław Dzierłata, pochodzący z Ostrołęki. Oskarżony wspólnie z niejakim Wł. Kamińskim i Wł. Kościechą włamali się w sierpniu ub. roku do stajni w Łącku Wielkim (pow. Bydgoszcz) i na szkodę Amalii Hinz zabrali 3 konie wartości 1500 zł. Banda złodziei odgrażała się pilnującemu konie robotnikowi Wędrowskiemu, że go zastrzeli, skoro zaalarmuje sąsiadów. Policja wpadła później na trop złodziei, którym odebrano konie. Podczas gdy Kamińskiego i Kościechę zdołano zaraz ująć i zasądzić (pierwszego na 4 lata, a drugiego na 1 rok więzienia), Dzierlatę, którego później ujęto, dopiero teraz zasądzono. Otrzymał on 2 lata i 6 miesięcy więzienia.

NIEWIDOMY SZCZOTKARZ POŻGAŁ ŻONĘ NOŻEM.

Dzisiejszej nocy o godz. 1-ej doszło do ostrej kłótni małżeńskiej w domu przy ul. Łokietka 49, w wyniku której ciężko raniona nożem została 25-letnia Stefania Stempińska, żona niewidomego szczotkarza 30-letniego Bronisława Stempińskiego. Szczotkarz nożem rzucił się na żonę i zadał jej cztery ciosy w pierś, w głowę, w szyję i w brzuch. Ranna kobieta wybiegła z mieszkania, wzywając na korytarzu pomocy sąsiadów, gdyż mąż groził zabiciem. Przywołana policję, która aresztowała furiata, a zawezwaną karetką pogotowia ratunkowego odstawiono ciężko ranną do lecznicy miejskiej. Życiu jej zagraża poważne niebezpieczeństwo. Stempińscy byli dopiero cztery miesiące po ślubie.

ZJAZD OBWODOWY LIGI MORSKIEJ I KOLONIALNEJ W BYDGOSZCZY.

W sali Rady Miejskiej odbył się ubiegłej niedzieli zjazd obwodowy LMK przy udziale prezesów oddziałów i delegatów LMK miasta i powiatu.

Zjazd zaszczycili swą obecnością: dow. garnizonu p. generał Grzmot-Skotnicki, reprezentant prezydenta miasta, p. mgr Rost i przedstawiciel zarządu okr. LMK w Toruniu, p. mgr Grzeszczak. Przewodniczącym zjazdu wybrano p. dyr. Tatarka.

Sprawozdanie z pracy całorocznej złożył prezes obwodu LMK, p. prof. Garbicz. Wykazało ono, że LMK w mieście i powiecie w roku sprawozdawczym rozwinęła się znacznie. Na podkreślenie zasługuje praca Sekcji Żeglugi Śródlądowej obwodu z przewodniczącym, p. dyr. Maryńskim na czele, która w bieżącym roku zorganizowała kurs zimowy dla szyprów z pozytywnym wynikiem. Wielka liczba słuchaczy wskazywała na głębokie poczucie obywatelskie szyprów pomorskich.

Po uchwaleniu budżetu i ogólnego planu pracy na rok bieżący wybrano zarząd obwodu, który ma wkrótce ukonstytuować się. Ze względu na to, że obwód LMK w Bydgoszczy został od 1 stycznia br. przyłączony do Pomorza, gdzie praca LMK jest bardzo szeroko rozwinięta, by się nie powstydzić, należy przynajmniej podwoić szeregi członków w obwodzie LMK w Bydgoszczy. Apelujemy zatem, by Obywatelstwo miasta i powiatu jak najliczniej wpisywało się na członków LMK, dając dowód zrozumienia ważności spraw morskich dla Polski.

Premiery kinowe.

„VARIETE"
(kino „Kapitol").

Cyrk ma swe kulisy, podobnie jak i teatr. A za tymi kulisami rozgrywają się dramaty, których tłem jest rywalizacja, zawiść, miłość, choć ludzie z tego środowiska na ogół są z sobą solidarni i kochają swój zawód. „Varieté", to wielkie przedsiębiorstwo widowiskowe w Paryżu, gdzie rozgrywa się dramat trójki akrobatów napowietrznych. Film nagrany dobrze o interesującej fabule i bardzo emocjonujących scenach, zwłaszcza podczas popisów na trapezie napowietrznej. Główne role odtwarzają Anna Bella, Jean Gabin, Ferd. Gravey i komiczny Nic. Koline. Program uzupełnia wiedeńska komedia muzyczna pt. „Konfetti". Po dramacie humor, zabawa i śmiech z udziałem Leo Slezaka i Hansa Mosera.

Miesiąc kończy się...

MARZEC
31
CZWARTEK
Teodula
Wschód słońca godz. 5 m. 38
Zachód słońca godz. 18 m. 31

Abonenci „Dziennika Bydgoskiego" proszeni są o jak najspieszniejsze uiszczenie **przedpłaty na kwiecień** względnie **II. kwartał 1938 r.**

KRZYŻE ZASŁUGI.

Pan Prezydent Rzeczypospolitej nadał — za zasługi na polu pracy społecznej —

Złoty Krzyż Zasługi: **księdzu proboszczowi Kazimierzowi Kinastowskiemu** w Wrześni; za zasługi na polu rozwoju Ligi Morskiej i Kolonialnej: **Janowi Eckmannowi,** nauczycielowi państwowego pedagogium w Toruniu, profesorowi uniw. **Stanisławowi Pawłowskiemu** w Poznaniu i księdzu prałatowi **Teodorowi Taczakowi** w Poznaniu.

Srebrny Krzyż Zasługi za pracę społeczną: **księdzu proboszczowi Leonowi Kajl** w Sadkach pow. wyrzyskiego, ks. prob. Łagodzie w Czerminie pow. jarocińskiego — za zasługi na polu pracy zawodowej (w kinematografii) **Janowi Łuczakowi i Julianowi Nowomiejskiemu** w Poznaniu; — za zasługi koło rozwoju Ligi Morskiej **Makaremu Konkolewskiemu,** emer. kierownikowi szkoły w Orlu pow. kościerskiego.

WYBICIE SZYBY OKNA WYSTAWOWEGO

W nocy z niedzieli na poniedziałek dotąd niewykryci sprawcy wybili szybę okna wystawowego w składzie Jadwigi Pieronek przy ul. Orlej 12 i wykradli znajdujące się tam ciastka i słodycze.

UWAGA, EMERYCI!

Pierwsze zebranie miesięczne połączonych zrzeszeń emerytów odbędzie się **w poniedziałek 4 kwietnia o godz. 17 w sali hotelu Lengning, ul. Długa 37.** Na porządku dziennym: 1) sprawa ubezpieczenia i sprawy organizacyjne (prof. Kmieć), 2) referat ze zjazdu delegatów w Warszawie oraz sprawa uchylonego dekretu i podatku specjalnego (Szkocki), 3) dyskusja i 4) wolne wnioski. Z uwagi na bardzo ważne sprawy tak organizacyjne jak i dalszej obrony nabytych praw, obecność członków konieczna. Przed zebraniem pobierać się będzie składki miesięczne.

Za zarząd: **prof. Kmieć,** prezes.

BEZPŁATNY 3-MIESIĘCZNY FRANCUSKI KURS

początkowy organizują Rządowe Kursy Francuskie w gimnazjum Kopernika. Zapisy na powyższy kurs przyjmuje sekretariat kursów w gimn. Kopernika codziennie oprócz soboty od 6—8 wieczorem. Również przyjmie się jeszcze zapisy na kursy płatne: początkowy, średni i wyższy. Przy kursach istnieje biblioteka francuska, powiększona o 200 tomów. (4816

Zmarli.

Śp. **Helena z Bachów Borkowska,** żona komisarza skarbowego w Tucholi.

Śp. **Feliks Stępka,** kierownik wydziału K. K. O. w Poznaniu.

Śp. **Anna z Czaplów Kozanecka,** lat 64, w Niechanowie

Zagadka śmierci Smarzewskiego na Jachcicach rozwiązana.

Prokurator umorzył dochodzenia przeciw Osińskiemu z braku dowodów winy

Wielkie wrażenie wywarła pod koniec lutego sprawa zagadkowej śmierci **34-letniego robotnika Franciszka Smarzewskiego,** który znalazłszy się w towarzystwie **ślusarza głównych warsztatów kolejowych Jana Osińskiego** (Średnia 10) w tajemniczych nasamprzód okolicznościach znalazł śmierć w Brdzie. Bezgraniczna fantazja złych ludzi święciła prawdziwe orgie. Przesądzono z góry, że zachodzi planowane od dłuższego czasu morderstwo, przy czym skrzywdzono nie tylko Osińskiego, lecz również i żonę jego, pochodzącą ze znanej i poważanej dobrej rodziny katolickiej. Wszelkie tego rodzaju twierdzenia bowiem były wyssane z palca.

Przez cały miesiąc ciągnęły się skrupulatne i żmudne dochodzenia, prowadzone przez p. **prokuratora Wierzchowskiego.** Przesłuchano dużo osób i okazało się, że Smarzewski, będąc mocno pijany, krótko przed śmiercią zaczepił pewną kobietę i napastował innego jeszcze przechodnia. Osiński wówczas z trudem obronił wspomniane osoby przed awanturnikiem. Gdy później Osiński znalazł się na moście drewnianym ze Smarzewskim, ten wyrwał się nagle i odepchnął Osińskiego, po czym rzucił się z mostu do wody i utonął. Osiński — jak twierdził — tylko dlatego nie pośpieszył z pomocą i ulotnił się, bo sam nie umie pływać, a poza tym obawiał się, że na niego mogłoby paść podejrzenie strącenia Smarzewskiego do rzeki.

Wobec zupełnego braku jakichkolwiek dowodów winy, prokurator umorzył dochodzenia karne przeciwko Janowi Osińskiemu i zarządził zwolnienie go z aresztu śledczego. Osiński, który przebywał cały miesiąc w więzieniu śledczym, tym samym został całkowicie zrehabilitowany.

Odpowiedzi Redakcji

Siła związków zawodowych. Klasowe związki związane z PPS zrzeszają około 300.000 robotników. Zjednoczenie Zawodowe Polskie razem ze Zjednoczeniem Kolejowców Polskich liczy ponad 200 tysięcy, chrześcijańskie związki zawodowe — 70 tysięcy członków. Po **połączeniu ZZP i chrześcijańskich związków** można będzie wchłonąć pokrewne słabsze grupy. Endencka „Praca Polska" to drobiazg. Liczy w całym kraju zaledwie 4000 członków i na żadnym terenie nie odgrywa poważniejszej roli. Grupa Moraczewskiego (Z. Z. Z.) stopniała z 130 na 70 tysięcy członków. Oparte o „Ozon" zjednoczenie polskich związków zawodowych będzie miało około 25.000 członków, z czego połowę na Śląsku.

Kronika Towarzystw

ŚRODA 30 MARCA.

Godz. 19,30: **Sekcja Młodych przy Kat. Kole Pań.** W lokalu stowarzyszenia przy ul. Gdańskiej 30 odbędzie się zebranie plenarne z kwadransem religijnym ks. prof. Dachtery oraz referatem p. t. „Sztuka hiszpańska" p. prof. Bałachowskiego.

Godz. 19,30: **K. S. M. M. „Gwiazda".** Zebranie plenarne. Obecność członków konieczna.

Godz. 20,00: **Tow. Kat. Czeladzi Rzemieślniczej.** Zebranie z wykładem w Domu Czeladzi, ul. Zygmunta Augusta 18.

CZWARTEK 31 MARCA.

Godz. 18,00: **Akademickie Koło Bydgoszczan przy U. P.** Zebranie plenarne w Miejskim Gimnazjum Kupieckim, ul. Jagiellońska 11. Obecność wszystkich członków konieczna.

Godz. 20,00: **Związek księgowych i rzeczoznawców księgowości obwodu nadnoteckiego.** Walne zebranie w pracowni kupieckiej Miejsk. Gimn. Kupieckiego, ul. Jagiellońska 11. Obecność wszystkich członków obowiązkowa.

* * *

Bydgoskie Towarzystwo Wioślarskie. Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, dnia 31 marca o godz. 20,30 w Resursie Kupieckiej. Bardzo ważne sprawy. Przybycie konieczne.

Związek Pań Domu uprzejmie prosi wszystkich biorących udział w wystawie propagandowej, która odbędzie się w sali „Pod Lwem" od 3—9 kwietnia włącznie, o przybycie w czwartek 31 bm. o godz. 12 do sali „Pod Lwem" celem ustalenia planu stoisk.

Stronnictwo Pracy

WILCZAK - OKOLE. Zebranie członków i wprowadzonych gości odbędzie się **dziś,** w środę, dnia 30 marca br. o godz. 19-tej w lokalu p. Kowalskiego (dawn. Kleinert) przy ul. Wrocławskiej 7. Na porządku obrad: wysłanie delegatów na kongres wojewódzki do Torunia i 2. referat p. Pałaszewskiego.

*

Delegaci z powiatu bydgoskiego na zjazd wojewódzki, którzy przyjadą do Bydgoszczy kolejką powiatową w niedzielę rano, będą mieli okazję zabrać się do Torunia **drugim** autobusem specjalnym, który wyjeżdża z dworca autobusowego **po 8-ej.** (Pierwszy autobus wyjedzie o siódmej rano). Na dworcu autobusowym zgłaszać się u członka zarządu powiatowego p. płk. Niedzielskiego.

Z ruchu Ch. Z. Z.

Prezydium zarz. okr. Ch. Z. Z. Posiedzenie w czwartek 31 bm. o godz. 18,30 w sekretariacie okręgowym, ulica Dworcowa 5. Obecność wszystkich członków konieczna.

Chrześć. Zw. Metalowców. Zebranie w sobotę 2 kwietnia o godz. 18,30 w lokalu p. Dzierżyńskiego, ul. Wrocławska. Obecność wszystkich członków konieczna..

Sprawy sokole

SIEDEMNASTOLECIE SOKOŁA II.

W niedzielę 3 kwietnia mija siedemnaście lat od chwili, gdy kilku dzielnych ludzi założyło w Jachcicach gniazdo sokole. Dla upamiętnienia tej radosnej chwili odbędzie się w sali Orczykowskiego o godz. 16 uroczysty obchód. W programie żywy obraz, deklamacja, referat o pracy dla idei, wręczenie dyplomów zasługi, dalej pokazy młodzików na poręczach, koniu, z lancami, wreszcie ćwiczenia drużyny na koniu i poręczach. Na zakończenie najmłodsi druhowie odegrają wesołą komedyjkę pt. „Rekrucka lekcja". Na powyższą uroczystość, na którą wstęp jest bezpłatny, sokoli jachciccy proszą całe miejscowe społeczeństwo.

Stan wody w Wiśle, z dnia 29 marca:

Kraków — 2.24 (2.19), Zawichost + 2.04, (2.02), Warszawa + 1.70, (1.77). Płock + 1.68, (1.74), Toruń + 2.08 (2.13). Fordon + 2.10. (2.12). Chełmno + 1.98. (2.02), Grudziądz + 2.20, (2.21), Korzeniewo + 2.36, (2.37), Piekło + 1.86, (1.88) Tczew + 1.95. (1.99), Einlage + 2.63, (2.78), Schievenhorst 2.76, (2.94). Temperatura wody + 5.4.

(Liczby w nawiasach przedstawiają stan wody z dnia poprzedniego.)

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 29. III. 1938 roku.

Spędzono: wołów 25, buhajów 50, krów 235, jałowic 96, bydła 406, świń 1827, cieląt 672, owiec 90. Razem 2995 zwierząt.

(Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi).

Płacono za 100 kg. żywej wagi:

Bydło:

Woły:	
Pełnomięsiste wytuczone nieprzęgane	60 — 64
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	50 — 56
Mięsiste tuczone starsze	44 — 48
Miernie odżywione	38 — 42
Buhaje:	
Wytuczone pełnomięsiste	58 — 62
Tuczone mięsiste	50 — 56
Nietuczone, dobrze odżywione starsze	44 — 48
Miernie odżywione	38 — 42
Krowy:	
Wytuczone pełnomięsiste	58 — 64
Tuczone mięsiste	50 — 54
Nietuczone, dobrze odżywione	40 — 46
Miernie odżywione	20 — 30
Jałowice:	
Wytuczone pełnomięsiste	60 — 64
Tuczone mięsiste	50 — 56
Nietuczone, dobrze odżywione	44 — 48
Miernie odżywione	38 — 42
Młodzież:	
Dobrze odżywione	[illegible]
Miernie odżywione	[illegible]

Cielęta:

Najprzedniej. cielęta wytuczone	[illegible] — 84
Tuczone cielęta	68 — 76
Dobrze odżywione	58 — [illegible]
Miernie odżywione	48 — [illegible]

Owce:

Wyt. pełnom. jagn. i młodsze sko[py]	[illegible]
Tuczone starsze skopy i maciorki	[illegible]
Dobrze odżywione	[illegible]

Świnie (Tuczniki):

a) pełnomięsiste od 120 do 150 kg. żywej wagi	86 — 90
b) pełnomięsiste od 100 do 120 kg. żywej wagi	80 — 84
c) pełnomięsiste od 80 do 100 kg. żywej wagi	74 — 78
d) mięsiste świnie ponad 80 kg.	70 — 84
e) maciory i późne kastraty	—
f) świnie słoninowe	—

Przebieg targu spokojny.

BYDGOSKA GIEŁDA

ZBOŻOWO-TOWAROWA z dn. 29. III. 1938 r.

Zboża

Pszenica I 748 g/l 24,50—25,00, II 726 g/l 23,75—24,25, Żyto 17,75—18,00; 00 ton 00,00, Jęcz. brow. 00.00—00.00, jęcz. 673—678 g/l 16,50—16,75, jęcz. 644—650 g/l 16,25—16,50, Owies zadeszczony 17,75—18,25.

Przetwory młynarskie.

Mąka pszenna gatunek I wyciągowa 0—30% wł. w. 44,00—45,00, mąka pszenna gat. 0—50% wł. w. 39,50—40,50, mąka pszenna gatunek I A 0—65% wł. worek 37,50—38,50; mąka pszenna gatunek II 30—65% wł. w. 00,00—00,00; mąka pszenna gat. II A 50—65% wł. w. 00,00—00,00, mąka pszenna gat. III 65—70% wł. w. 00,00—00,00 mąka pszen. razowa 0—95% wł. w, 31,50—32,00. Mąka żytnia gat. I 0—65% wł. w. 28,00—28.50; mąka żytnia razowa 0—95% wł. w. 23,50—24,50. Mąka żytnia 70% eksport (dla W. M. Gdańska) 27,50—28,00. Otręby pszenne miałkie stand. 14,75—15,25, Otręby pszen. średnie 14.25—14.75; Otręby pszenne grube 15,25—16,00; Otręby żytnie z przemiału stand. 12,50—12,75, Otręby jęcz. 13,50—14,25; Kasza jęczm. kra.. wł. w. 25,50—26,00, kasza jęczmienna, pęczak wł. w. 25,50—26,00, kasza jęczmienna perłowa wł. w. 36,00—37,00.

Strączkowe, oleiste, koniczyny, nasiona i in.

Groch polny 23,00—25,00; Groch Wiktoria 22,00—25,00, Groch zielony (Folger) 23,50—25,50. Wyka jara 20,50—21,50, Peluszka 22,50—23,50; Łubin żółty 13.50—14.00, Łubin niebieski 13,00—13,50, Seradela 26,00—29,00, Rzepak jary b. w. 00,00—00,00. Rzepak ozimy bez worka 51,00—53,00; rzepik ozimy bez worka 49,00—50,00; Siemię lniane 48,00—51,00; Mak niebieski 000,00—000,00, Gorczyca 32,00—35,00, Koniczyna czerw. bez kan. o czyst. 97% 130.00,—140,00 Koniczyna biała bez kan. o czyst. 97% 210,00—230,00; Koniczyna szwedzka 230,00—245,00, Koniczyna żółta odłuszczona 85,00—95,00, Przelot 95,00—105,00; Rajgras 80,00—85,00; Tymotka czyszczona 35,00—40,00.

Artykuły pastewne i inne.

Makuch lniany 20,50—21,25; makuch [illegible] 17,50; makuch słonecznikowy 40/42% 18,75—[illegible] 23.50—24.00; ziemniaki pom. 0,00—0,00; zi[illegible] 0.00—0,00; ziemniaki fabryczne kg. % [illegible]; ziemniaki sadzeniaki 4,50—6,00; płatki ziem[illegible]; wytłoki buraczane suszone 0,00—0.00; [illegible] 0,00—0,00; słoma żytnia prasowana 6,5[illegible]—6,75, siano nadnoteckie luzem 7,50—8,00; siano nadnoteckie prasowane 8,50—9,00.

RÓŻNE

Po powrocie
z Rzymu, wznowiliśmy udoskonalone kosmetyczne zabiegi **Cedib,** Słowackiego 1, tel. 1059. (5772

Przepisywania
maszynie strona 35 groszy. Tłumaczenia. Twardowska, Gdańska 26. (3407

Jasnowidz
Lewando przyjmuje. Pomorska 42—1. 3425

Odciski
radykalnie usuwa **„Ego".** Sprzedaż w drogerjach Hurt — „Hadroga", Bydgoszcz. (3396

Poznanianka 3388
usprawiedliwię, czekam.

50 zł
za odnalezienie foksteriera psa, zaginionego 23 marca. Sarnowski, Seminaryjna 8 m. 4. 5562

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 cyfr = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi jedno słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Drobne ogłoszenia

Większe ogłoszenia wśród drobnych 50 % drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeń.

Dla poszukujących posady 20% zniżki
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9
Omyłki, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia nie zobowiązują Administracji do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia, ani do zwrotu pieniędzy

POLECENIA

Kolejarzom
kredyt, płaszcze, ubrania, obuwie, towary krótkie. Warszawska 1. (3228

Belki
kantówki oraz szalówki w każdych ilościach dostarcza na budowy Tartak Mariański, Toruńska 95, Tel. 37-92. Specjalność: Suche deski podłogowe i listwy. (4924

Dywany
chodniki, **wyroby Kokosowe, ceraty,** materiały meblowe, tanio. **M. Szmolke** Bydgoszcz, Jezuicka 22, tel. 1301. (5769

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo
12 morg., 1 morga łąki, ziemia dobra, budynki masywne na sprzedaż. Cena według ugody. Wasiela, Szynwałd, poczta Czersk. (5782)

Singera
do szycia (okrągłe czółenko), radio Telefunken tanio. Długa 68—4a. (3402

Stół
krawiecki, stół targowy, łóżka, kocioł duży, żelazna wędzarnia tanio. Hetmańska 5. (3391

Domek
z ogrodem sprzedam. Dworcowa 40/2. (3416

Wałach
7 lat, mocny, wysoki 1,68, sprzeda Kaszuba, Buszkowo, p. Koronowo. (5722

Sprzedam
wóz kastowy $2^1/_4$ cala. Swiętojańska 6—5. (5809

Rzeźnictwo (3389
sprzedam, pośrednicy niewykluczeni. Adres Dzien.

Wózek
dziecięcy sprzedam. Leszczyńskiego 30. 3399

Konia
mocnego sprzedam. Mazowiecka 13. 3404

Repertuar kin bydgoskich:

KRISTAL: „Niedorajda" z Ad. Dymszą i nadprogram kolor. groteska „Królewskie wesele" i nowy tygodnik Pata. Ostatnie dwa dni.

MARYSIEŃKA: „Jedna na Milion" z Sonią Henie, premiera i nadprogram.

APOLLO: „Potęga złota" z udziałem Cary Granta i Frances Farmer oraz nadprogram.

KAPITOL ul. Marcinkowskiego 4: Dziś dwa filmy: „Variete" i „Konfetti".

BAŁTYK: „Wyprawy Krzyżowe" i kolorowy nadprogram.

KUPNA

Samochód
4 osobowy w bardzo dobrym stanie zaraz kupię. Wika, Nakło n./Not. (5670

Dzieła (3392
Zeromskiego, Orzeszkowej, Prusa, Rodziewiczówny kupię antykwarycznie. Zgłoszenia z ceną pod „Dzieła" filia Dziennika.

Kamienicę
w dobrym stanie kupię, wpłacę 30—35.000. Oferty od właścicieli do filii Dziennika Bydgoskiego „Kamienica". 3398

Kupię
samochód ciężarowy $2^1/_2$ do 3 ton, Ford lub Chevrolet z kołami bliźniaczymi. Of. pod „No" do Dzien. Bydg. (5805

Poszukujemy
w dobrym stanie dwa ręczne wózki w celu kupna. Browar Bydgoski, Bydgoszcz, Ustronie 7. (5775

Kamienicę
do 60.000, wpłata 25.000 kupię. — Oferty „60.000" filia. (3429

NAUKA

Kursa
pisania maszynie, stenografii polskiej udziela tanio Twardowska, Gdańska 26. 3408

Nauki (5795
u rzemieślnika poszukuję. Oferty pod „Zamiejscowy".

POSADY WOLNE

Retuszera (kę)
zaraz potrzebuję do odbitek. Filia Dzien. „Retuszer". 5709

Urzędnik 5718
gospodarczy z dłuższą praktyką i pisarz podwórzowy potrzebni od 15. IV. Majątek Białowieża pow. Tuchola Pomorze.

Propagandzistkę
inteligentną, poszukuję. Dokładne oferty pod nr „5613". (5654

Dziewczyna
z gotowaniem zaraz Gamma 4—6. 3387

Służąca
do restauracji. Wrocławska 7, Kowalski (5797

Panienka
do obsługi gości i do bufetu. Restauracja Patzera, Sw. Trójcy 33. (5806

Czeladnik (5784
szewski oraz uczeń potrzebni. Wilczak, Stawowa 1.

Uczennica
do składu rzeźnickiego potrzebna. Konrad Karamucki, Wełniany Rynek. (5783

Uczennica
do krawieczczyzny może się zgłosić na roczny kurs. Kościuszki 14—3. (3393

Fryzjerka
i fryzjer damski potrzebni. Podać warunki. Jan Winiarski, Tczew; Pl. Pierackiego 19. (5805

Pomocnik
fryzjerski na stałe. Henryka Dietza 4. (5785

Służąca
potrzebna. Chrobrego 7, m. 3. (5808

Dziewczyna 5789
czysta, uczciwa potrzebna. Grunwaldzka 35, m. 5.

Potrzebna
dziewczyna, która już pracowała w restauracji od 1. IV. Kaw. i Rest. Szmelter, Gdańska nar. Krasińskiego. 5781

Dziewczyna
przychodnia potrzebna. Kujawska 34—1. (5810

Fryzjerski (3339
uczeń potrzebny. Bielicka 33

Dziewczyna (3412
spokojna do służby potrzebna. Pomorska 70—1.

Czeladnik
szewski potrzebny. Leszczyńskiego 28. 5778

2 czeladników
krawieckich poszukuje zaraz A. Szczepański, Tczew Dworcowa 16. 5803

Potrzebna
sekretarka biegle pisząca na maszynie i obeznana z prowadzeniem książkowości. Zgłoszenia — ul. Jagiellońska 13. 5802

POSADY POSZUKUJĄ

Buchalter
bilansista ma godziny wolne, załatwia zaległości. „Buchalter" filia Dz. Bydg. (3188

Slusarz (5774
monter maszynowy, konstrukcja żelazna, biegły rysunkach poszukuje pracy. Bydgoszcz, Stawowa 9

Cena w tej rubryce 1 wiersz 50 gr

3 i 2 pokojowe:
kuch. łaz. Sniadeckich 13/1.

3 pokojowe:
W. Bartodz. Polanka 5, pt.

4 pokojowe:
odn. łazien. Chrobrego 21.

3, 4, 5 pokojowe:
Jagiellońska 28, m. 8.

7 pokoi
I piętro, komfortowe dla lekarza, lub kilka pokoi na biuro. Gdańska 22. (3414

2 pokoje
kuchnia, rok z góry do wynajęcia. Oferty „35" filia. (3415

Czteropokojowe
komfortowe. Gdańska 69. (3426)

5 pokojowe
Libelta 10. (3420

MIESZKANIA SZUKA

Mieszkania
5—6 pokoi z pełnym komfortem w dzielnicy willowej z ogrodem albo tarasem poszukuje dyrektor. Oferty do portiera Hotelu pod Orłem. 3386

Poszukuję
pokoju kuchnią. Pod „Urzędnik P. 2." (5794

POKOJE WOLNE

Pokój
Sniadeckich 40—6. (3401

Panom
Poznańska 14—5. (5812

Gdańska 25 II.
pokój umeblowany. (3418

Pokój
umebl. słoneczny, łazienka. Paderewskiego 3—4. (3421

Przyjmę
na pokój uczennicę szkolną ewntl. krawcową utrzymaniem. Adres wskaże Dziennik. (5760

Pokój
umeblow. dla małżeństwa. Gimnazjalna 6, m. 4, przy Placu Wolności. (3259

Pokój
umebl. klatka schodowa, łazienka, wolny. Sienkiewicza 15—3. 3400

3 umeblowane
pokoje z używaniem kuchni zaraz do wynajęcia. Ul. Grodzka 36. 3397

Pokój 5773
umeblowany. Sląska 17/2.

Komfortowy
słoneczny pokój utrzymaniem bez, odnajmę. Balkon, telefon, łazienka, centrum. Izbicka, Słowackiego 1, telefon 1059. (5771

Niekrępujący
Zbożowy Rynek 10/2. (5776

Pokoik
gotowaniem pani. Kordeckiego 11—7. (5777

Słoneczny
łazienka, telefon. Stycznia 22, pierwsze prawo. (3395

Pokój
umeblowany. Promenada 53—1. (5735

Pokój
oddzielnym wejściem. Garbary 30—5. (5799

Umeblowany
Plac Poznański 7—5 (5798

Umeblowany
bez pościeli 1-2 osoby. Karpacka 38a—1. 5792

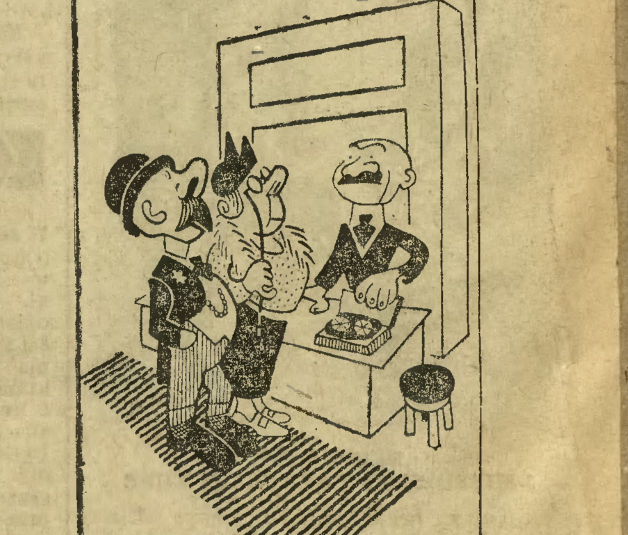
Pokój
umeblowany. Zduny 1, m. 5, róg Pomorskiej. (3430

Osobny
Zduny 4—3. 3422

POKOJU POSZUKUJĄ

Starszy
kawaler szuka próżny skromny pokój. Oferty pod „331". 5759

NOWOBOGACCY.

— Te brylanty pochodzą z korony cesarza rzymskiego.
— Niech pan pokaże raczej nowe brylanty. My nie nosimy używanych rzeczy...

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 70 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,20 zł, na dalszych stronach 1,00 zł. za milim. 1 łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20 % zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych, 50 % drożej jak w zwykłem dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy. Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za wiadomości z Gdyni i wybrzeża odpowiedzialna: Zofia Żelska-Mrozowicka w Gdyni, za kronikę toruńską: Roman Kobierski w Toruniu; za wszystkie inne działy: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.